

MOTIVA

Energianeuvonnan vuosipäivä 18.11.2026

Klo 11.30-16.00

Lämpimästi tervetuloa mukaan!

ENERGIAVIRASTO

MOTIVA

Ohjelma klo 11.30 alkaen

Klo 11.30 Aloitamme yhteisellä salaattilounaalla tapahtumatilassa

Klo 12.00 Tilaisuus ja verkkolähetys alkaa

Tervetuloa Energianeuvonnan vuosipäivään – **Leila Timonen**, Motiva

Klo 12.10 Energianeuvonta muuttuvassa toimintaympäristössä – **Johanna Kirkinen**, Energiavirasto

Klo 12.30 Energiaköyhyys ihmisten arjessa – **Outi Pitkänen**, Helsingin yliopisto

Klo 12.55 Vaikeasti tunnistettava energiaköyhyys – **Sini Numminen**, Aalto-yliopisto

Klo 13.15 Kun energiaongelma onkin talousongelma – **Juha A. Pantzar** ja **Henri Hölttä**, Takuusäätiö

Klo 13.45 -14.15 Iltapäiväkahvitus

Ohjelma klo 14.15 alkaen

Klo 14.15 Sähköistyvä Suomi – sähkönkäyttö kasvaa ja muuttuu – **Maunu Laikari**, Savon Voima Oy

Klo 14.45 Sähkösopimukset monimutkaistuvat, pysyykö kuluttaja mukana? – **Anni Väättänen**, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Klo 15.20 Muuttuva arki, muuttuva energianeuvonta. Kuka tarvitsee energianeuvontaa? – **Minna Tolvanen**, Motiva

Klo 15.40 Yhteenveto ja keskustelu – **Leila Timonen**, Motiva

Klo 16.00 Tilaisuus ja verkkolähetys päättyy

ENERGIAVIRASTO

ENERGIANEUVONTA MUUTTUVASSA TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ

Energianeuvonnan vuosipäivä

18.11.2026 Johanna Kirkinen

Energiajärjestelmän perustavanlaatuiset muutokset

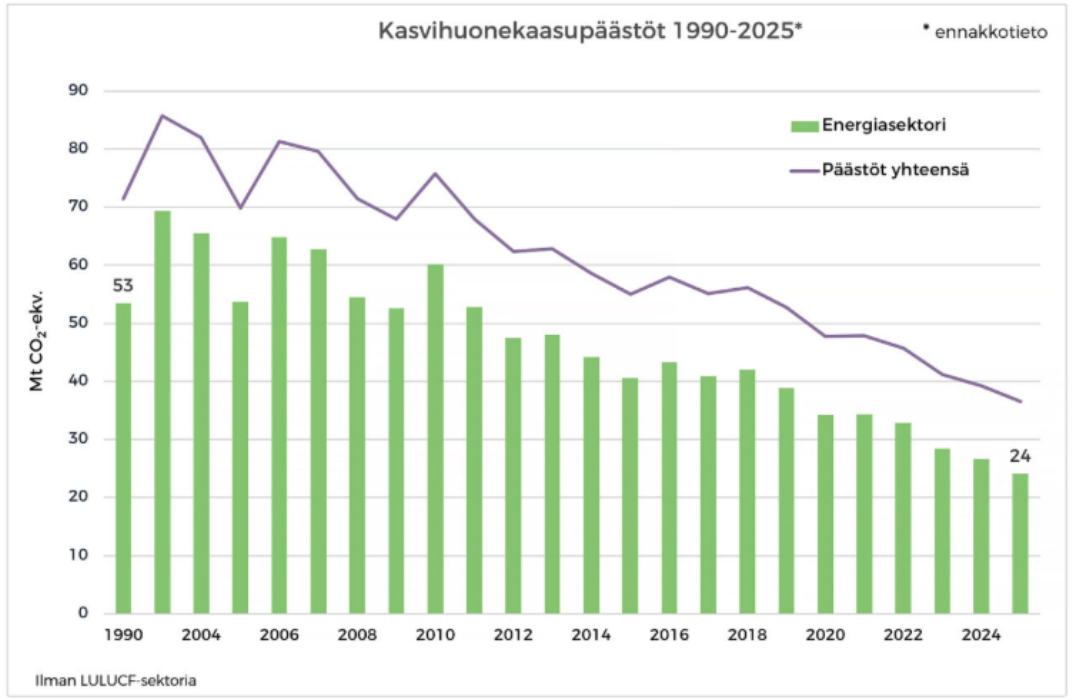

Kuva. Kasvihuonekaasupäästöt Suomessa vuosina 1990-2025.

- Ilmastonmuutos
- Teknologiset muutokset -> markkinamuutokset
- Sääriippuvaisuus
- Varttisähkö
- Järjestelmien ja laitteiden älykkyys
- Huoltovarmuus

Sähkönhankinnassa tuuli- ja aurinkovoiman osuus kasvussa, lämmön puolella sähkökattiloiden osuus kasvussa

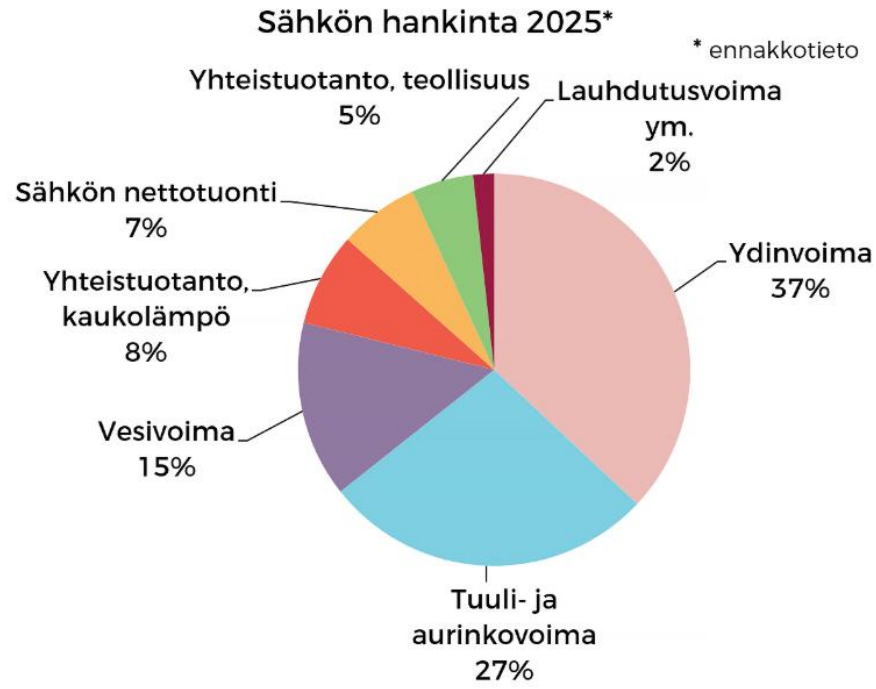

Kuva 1. Sähkön hankinta vuonna 2025.

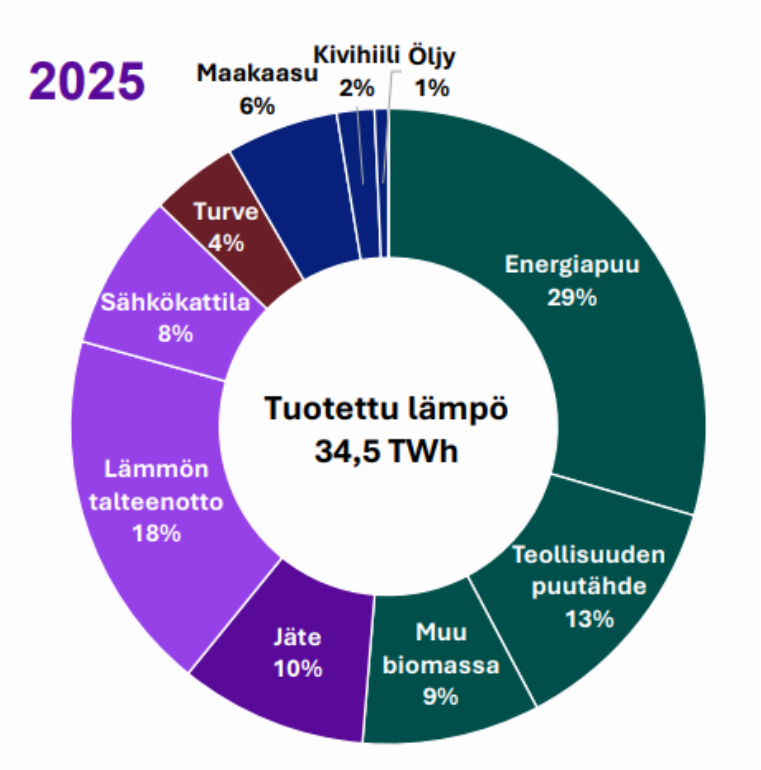

Entä mitä tämä kaikki tarkoittaa kotitalouksille?

Kotitalouksen keskimäärin sähköenergiasta maksama hinta (snt/kWh, sis alv)

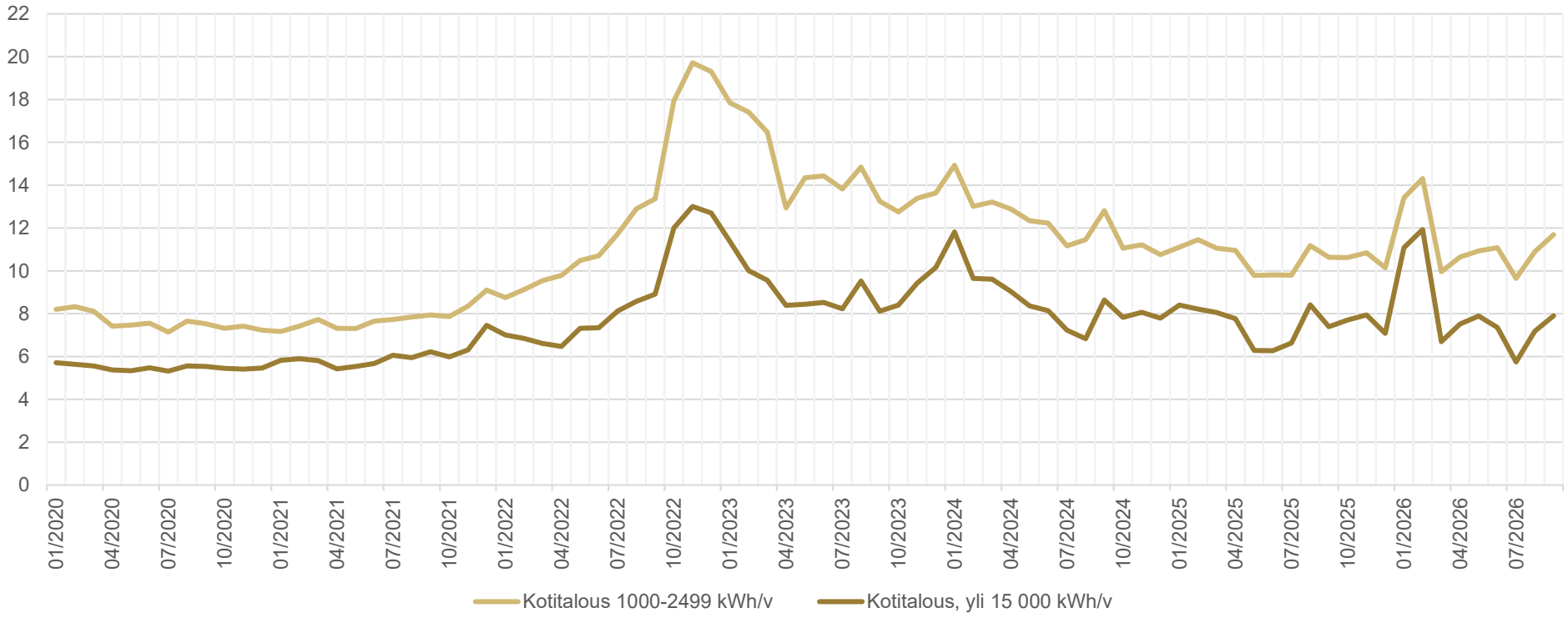

Luvut sisältävät kaikki energiaan liittyvät maksut: perusmaksut (EUR/kk) ja energiamaksut (snt/kWh)

Kulutuksen ajoitus vaikuttaa jo lähes joka toisen kotitalouden sähkölaskuun

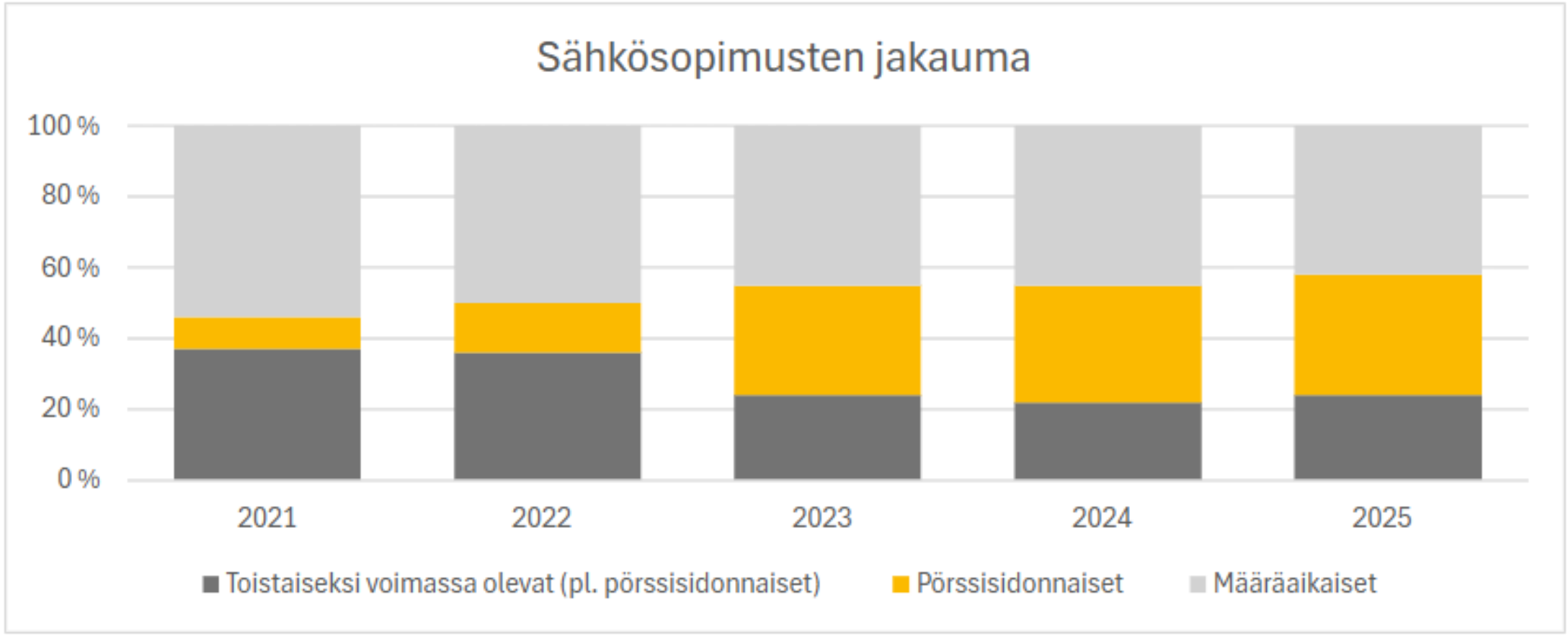

Näkökulmia energianeuvontaan

- Perinteiset sähköposti- ja puhelinpalvelu, keille toimii ja keille ei?
- Kokonaisvaltaiset palvelut = avaimet käteen = one-stop-shop
- Automaatio ja älykkyys <-> kyberturvallisuus
- Uudet teknologiat & teknologioiden kehitys
- Perusasiat esim. sähkösopimuksen kilpailuttaminen versus monitavoiteoptimoitava järjestelmä
- Uudet toimintamallit, mm. energiayhteisöt
- Energiaköyhyys: talvi ja haja-asutusalueet
- Yleinen taloustilanne -> ajurit energiaremonttiin
- Tekoäly, datan nopeampi kerääminen ja analysointi

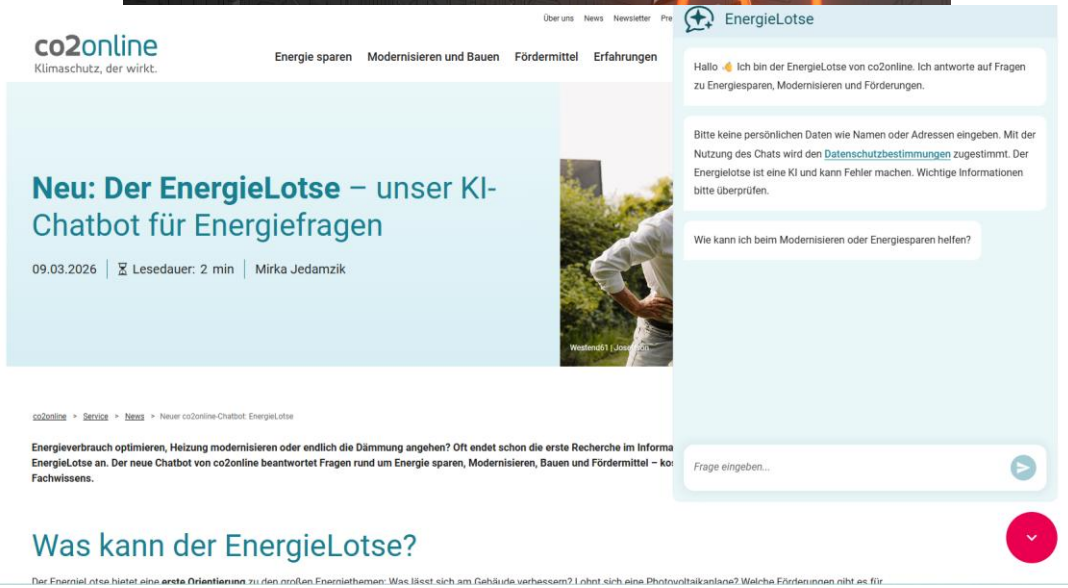

Energianeuvonta Suomessa

Energiavirasto

Motiva

Keskitetty asiointipiste (OSS)

Valtakunnallinen puhelin- ja sähköpostineuvonta, ryhmäneuvonta

Motiva.fi:
-Tietoa energiatehokkuudesta ja uusiutuvasta energiasta
-Energiaosaajat-hakupalvelu
-Rahoitustietopalvelu
-Tietoa kuluttajan oikeuksista ja riitojenratkaisun menettelystä

Neuvonnan kehittäminen, Alueellisen neuvonnan koordinointi ja tuki, Materiaalit ja koulutus, Yhteistyö verkostoissa

Alueellinen energianeuvonta

Paikallinen puhelin- ja sähköpostineuvonta sekä ryhmäneuvonta, Yhteistyö alueellisten ja paikallisten organisaatioiden kanssa, Webinaarit, Maakunnallinen JETS-yhteistyö, PK-yritysten neuvonta

	Maakunnat	Energianeuvoja
1	Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu	Feasib Oy
2	Keski-Pohjanmaa	Evate Oy
3	Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa	Thermopolis Oy
4	Satakunta, Keski-Suomi, Etelä-Savo	Sweco Oy
5	Pirkanmaa, Kanta-Häme	Ekokumppanit Oy
6	Pohjois-Karjala	Karelia AMK
7	Etelä-Karjala	Lappeenranta
8	Uusimaa, Päijät-Häme, Kymenlaakso	Ramboll Oy
9	Varsinais-Suomi	Valonia
10	Pohjois-Savo, valtakunnallinen energianeuvonta	Motiva Oy

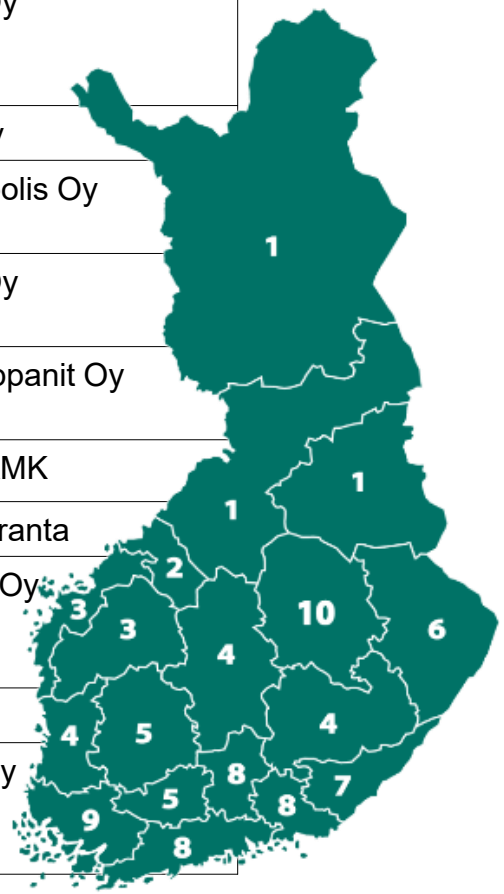

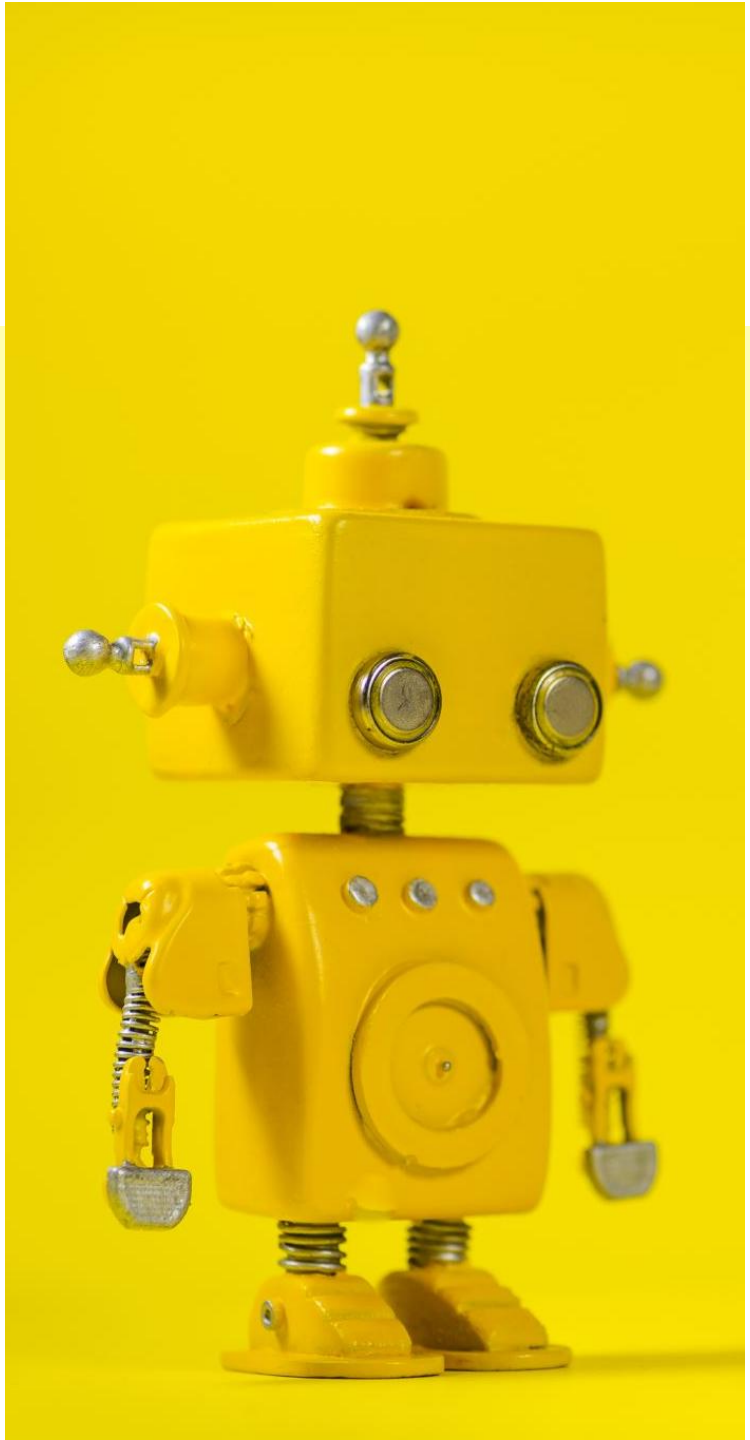

ENERGIAVIRASTO

Kiitos!

Johanna Kirkinen

Johanna.kirkinen@energiavirasto.fi

Puh. 029 5050 175

Energiaköyhyys ihmisten arjessa

Outi Pitkänen, Helsingin yliopiston Kuluttajatutkimuskeskus

Yhteistyössä: Sini Numminen[b], Kaisa Matschoss[a], Jenni Viitala[b] & Suvi Silfvenius[a]

[a] Helsingin yliopisto
[b] Aalto-yliopisto

© Willfried Wende, pexels.com

Motivan Energianeuvonnan vuosipäivä 2026

18.11.2026

Flaire Reilua ja joustavaa energiaa

Määritelmien kautta, kohti elettyä elämää

Energiaköyhyys

Energiahaavoittuvuus

FLAIREn ja EP-Nordicin toteuttamat haastattelut

Sähkönkäyttöön liittyvän energiaköyhyyden eri muotoja suomalaisten kotitalouksien arjessa

→ Millaisiin pulmiin energiaköyhyyttä kokevat saattavat tarvita apua?

Flaire

Energiaköyhyys

Kotitaloudelle **ei ole mahdollista ylläpitää sosiaalisesti tai materiaalisesti tarpeellista energiankulutuksen tasoa** (Bouzarovski 2014 s. 277), tai energia**kulut vievät suuren osuuden kotitalouden tuloista** (Boardman, 1991), minkä seurauksena kotitalouden jäsenet **eivät pysty tyydyttämään muita perustarpeitaan** (Runsten ym., 2015).

Energiaköyhyys ei ole kotitalouden ominaisuus – 'maailmantilanne', elämäntilanne, asumisen konteksti vaikuttaa

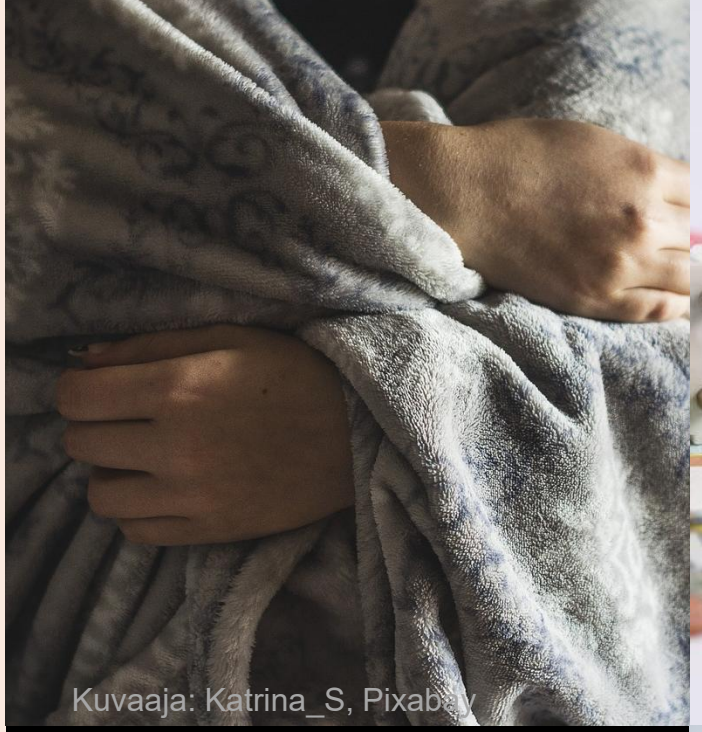
Kuvaaja: Katrina_S, Pixabay

Kuvaaja: Willfried Wende, pexels.com

Kuvaaja: Ken Chuang, pexels.com

Kuvaaja: Jacob Amson, pexels.com

Flaire

Energiahaavoittuvuus

Miten syntyy **riski**, **taipumus**, **tai todennäköisyys** sille, että kotitalous kokee energiaköyhyyttä jossain elämänvaiheessa? (Middlemiss & Gillard, 2015; Hearn ym. 2022; Scarpellini ym. 2015; Robinson 2019)

Haavoittuvat ryhmät **kärsivät suhteessa enemmän taloudellisista ja geopoliittisista kriiseistä**

Haavoittuvuutta energia-köyhyydelle voivat lisätä mm.:

- Työttömyys ja pätkätöiden yleistyminen
- Muutokset sosiaaliturvaan (mm. lapsiperheet, sairaat, muut toimintakyvyn haasteet)
- Sähkönsiirtomaksujen korotukset
- Energian hinnoittelumallit
- Tehottomat lämmitysteknologiat edelleen käytössä
- Rakennusten energiatehottomuus + remonttilainojen ottamisen vaikeus muuttotappioalueilla
- Energia- ja digilukutaitovaatimukset
- Vuokramarkkinoiden rakenteet ja asunnon saantiin liittyvät haavoittuvuudet
- Kotitalouksien koon pienentyminen
- Syrjäytyminen

Flairen ja EP-Nordicin haastattelut talvella 2025-26

Vaikeasti tavoitettavia?
Ruoka-apu, työttömien ja muiden pienituloisten palvelujärjestöt, jne.

87 haastattelua, 8 maakuntaa → **50 energiahaavoittuvaa kotitaloutta**

Erityisesti pientuloiset sähkölämmittäjät sekä sähköttömyyden tai sähköjen katkaisu-uhan kokeneet

Suomen Akatemia

EP-Nordic
Suomen akatemian rahoittama, akatemiatutkija Sini Nummiselle myönnetty hanke ’Saving, shifting or shivering? Mapping and measuring energy poverty in the Nordic countries’ (EP-Nordic) (2024–2028)

strateginen TUTKIMUS

Flaire
Reilua ja joustavaa energiaa

Energiaköyhyyden muotoja (haastattelut)

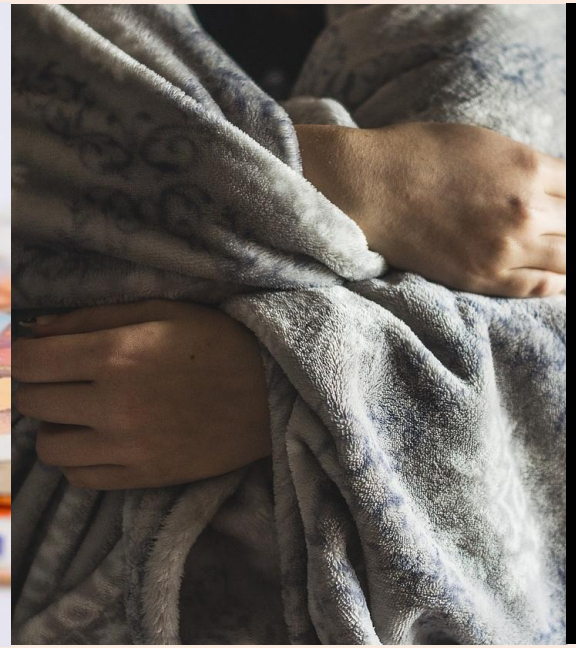

A. Korkeat energiakustannukset ovat pois muista perustarpeista

Sähkölaskut (erit. sähkönsiirto kalliilla alueilla) vievät suuren osan pientuloisten sähkölämmittäjien tuloista, jolloin **sähkölaskuilla on seurauksia muille perustarpeille.**

Erityisesti ruokakulut nousivat esiin:

> "Nyt jää tässä kuussa esimerkiks **18 euroo, ku on saanu laskut maksettuu, ni se on pakko käydä tuolla [ruoka-avussa] (...)** [haen] kirpparilta vaatteet. Mä en ees muista, että milloin mä oon käyny kaupassa. Mut että, elämä on luovimista." (”Marjatta”, Etelä-Suomi, OKT)

Sähkölaskuista + pientuloisuudesta johtuva velkaantuminen ja talosta luopumisen uhka

B. Lämmityksen ongelmallisuus kun sähkölasku kuormittaa taloutta

Erityisesti **pientuloiset tai velkaantuneet omakotitalo-asujat** käyttävät sähkölämmitystä tarpeitansa vähemmän, mm.:

- lämmitetään kunnolla vain kun lapset kotona tai kun pörssisähkö halpaa, huoneita kylmillään, suihkutilat perus-lämmöllä, nukutaan olohuoneessa tai kaikki samassa huoneessa, ulkovaatteet päällä kylmässä asuinlämpötilassa

Esim. työttömänä lämmittää vähemmän, jotta ei menettäisi lähes velatonta taloa:

> ”Mul on tasan yks patteri päällä talossa, makuuhuoneessa, siel on 15 astetta lämmintä. Ja sitten ilmalämpöpumppu on alakerrassa olohuoneessa. Niin se on 18 asteella. Onneks mulla on sit tossa tota puulämmitystä tukena, et tänne saa alakertaan sitte edes sellaisen vajaa 20 astetta. […] mulla on sukat, villasukat, lämpökerrasto, **toppahousut päällä sisällä**.”
> (“Eija”, Etelä-Suomi)

Puulämmitysriippuvuus ja kotoa poistuminen

Alilämmittämisen seuraukset talolle

mm. pelko putkien jäätymisestä

Flaire

Flaire

C. Sähköjen katkaisu ja sähköttömyys

Runsaasti seurauksia, mm.:

- Eläminen pimeässä
- Lapset eivät voi käydä kylässä tai yöpyvät muiden luona
- Puhelimen lataamisen tai internetin käyttämisen vaikeus
  → vaikeuttaa asioiden hoitamista sähköjen takaisin saamiseksi
  → sosiaalinen eristäytyminen
- Ruoan säilytys + erit. kerrostaloissa ei voi laittaa ruokaa, tulee kalliiksi
- Jos talvi + sähkölämmitys: kylmyys

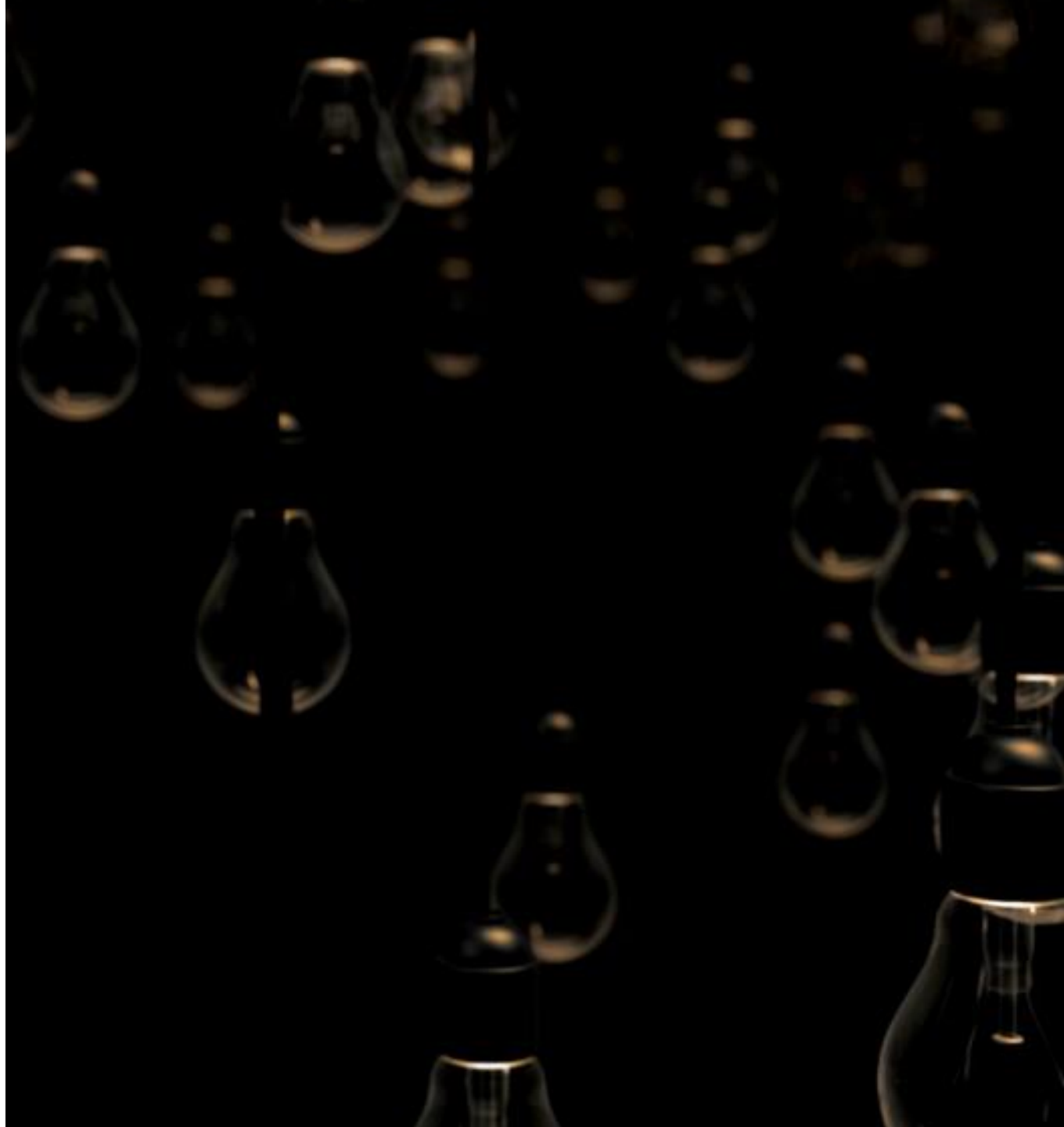

Sähköttömyyden vaikutuksia arkeen

Kerrostaloissa (kaukolämpö)

Asuminen kerrostaloissa sähköittä jopa 7-8 kk ajan, myös talvella

> “Se on vaan, että **ruokakulut tulee isommiks, ku ei oo sähköjä**. Sä et saa tavallaan tehtyä halvempia ruokia, et [pysty] keittämään perunoita tai makaronia, sehän on ihan mahdotonta. Et piti olla aina vähän sellaista valmisruokaa.”

> “Vanhemmathan vei mua autolla leipäjonoon ja kauppaan ja kaupasta pois, et mä olin koko ajan itekseni kissan kanssa, vaan sisällä sitte. Sitähän me tehtiin sitte, **ku sähköjäkään ei ollu, ni siellähän me oltiin kaksin pimeessä.**”

(“Saija”, Päijät-Häme)

Omakotitaloissa

Sähköjen katkaisu kesäisin talven laskujen seurauksena

> ”No ei raha riittäny. Kato, **ne nous talvella sitte niin kovaks, ne maksut**. Ja sit ku ei se raha riitä, no, sehän on sitte ku lumipallo-efekti. Sit ku sä maksat niitä seuraavassa kuussa, niitä rästejä, ni seuraavan kuun jää maksamatta. Ja se koko aika isonee, se summa. Niin. Siin tulee se lumipalloefekti silloin. Ja sit se lopussa on paljon. [...] **Loppukeväästä katkes sähköt. Eli niin kauan saatiin pelattua sitä [sosiaalitoimen kanssa], että kylmät loppu**.”

(”Jukka”, Päijät-Häme)

Sähköjen katkaisu talvella

> ”[Vaikeinta oli] **pimeessä olla, kuule, talavella**. [...] Horrikoija pimeessä taskulampun kanssa. Ja sitte kiäriä itteesä aina, kuule, helekkari niihin, **myöhän mattoihin kiärittiin kans, että pysyttiin sillon talavella lämpimänä**”.

(”Pirjo”, Itä-Suomi)

Flaire

D. Puutteelliset asuinolot vuokra-asunnoissa

Pienituloiset vuokralaiset sopeutuneet riittämättömään lämmitykseen ostamalla itse lisäsähköpatterin

→ Aletaan maksaa erikseen sähkölämmityksen kuluja asunnoissa, joissa lämmitys kuuluu vuokraan

Kuumuus:

“Siel ei ollu ikkunoitten edessä minkään näköistä mahdollisuutta blokata kesäisin auringonvaloa ollenkaan, ilmastointi oli täysin olematon, meil oli kaikki ikkunat samalla puolella kerrostaloa, eli sinne ei saanu ees läpivetoo millään tavalla siihen asuntoon aikaiseksi et sitä ois voinu sitä kuumuutta siel laskee alaspäin. Et meil oli **kesällä lähemmäs 41 lämmintä, et meil suli kynttilät olohuoneen pöydälle**”

(”Sirpa”, Etelä-Suomi)

“Hellehaavoittuvuus”

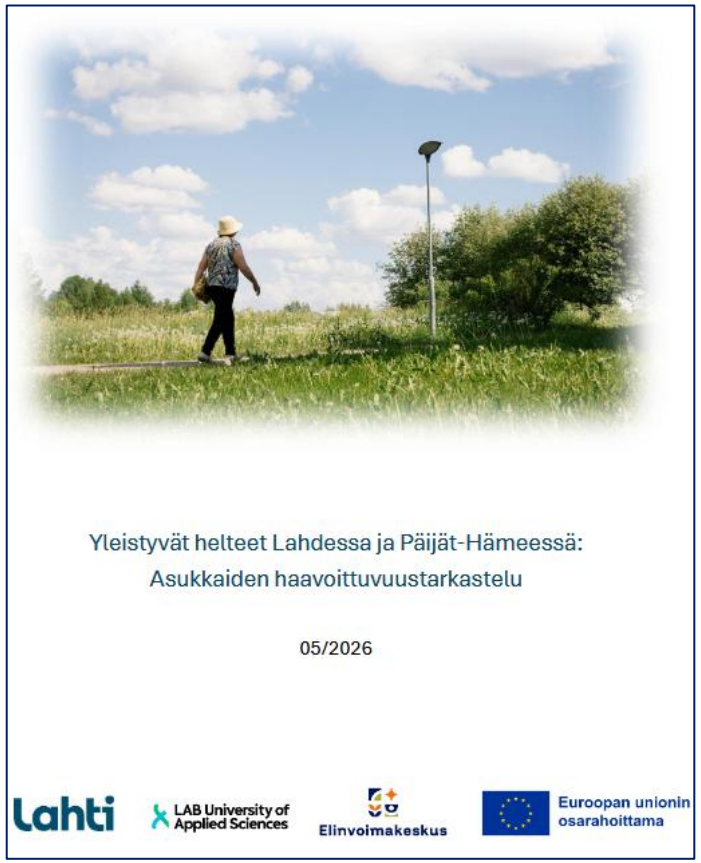

Lahden kaupunki (2026): ”Yleistyvät helteet Lahdessa ja Päijät-Hämeessä: asukkaiden haavoittuvuustarkastelu”

Flaire

Energiaköyhyyttä kokevien kohtaamia pulmia

A. Korkeat energiakustannukset (sähkö)

Saako omakotitaloasuja tukea sähkölaskujen maksuvaikeuksiin?

Sähkönsiirtolaskuihin liittyvät kysymykset

B. Lämmityskulujen ongelmallisuus

Saako jostain tukea, jos jokin laite toimii huonosti tai tehottomasti, tai menee rikki, mutta ei ole varaa korvata?

Kuinka pienellä sähkölämmitystä voi pitää jos ennakoi, ettei ole varaa maksaa laskua? (esim. pitkään kallis pörssisähkö)

C. Sähköjen katkaisu

Pelisääntöneuvonta = erääntyneisiin laskuihin liittyvät sanktiot ja katkaisuprosessi

D. Vuokra-asuntojen puutteelliset asuinolot

Mitä tehdä, jos vuokranantaja ei halua korvata puutteellisesti toimivaa lämmitysjärjestelmää?

Miten toimia, jos asuntoa ei saa viilennettyä kesäisin?

Flaire

Lopuksi:

Energiaköyhyys on suomalaisia kotitalouksia koskettava ongelma

Haavoittuvat ryhmät on mahdollista tavoittaa, kunhan mietitään minkä kanavien tai organisaatioiden kautta heidät tavoittaa

Haavoittuvuustekijöiden voimistuminen yhteiskunnassa lisännee energiaköyhyyden esiintyvyyttä

→ **tärkeää pitää huolta myös haavoittuvuutta vähentävistä tekijöistä**

Flaire

Kiitos!

Outi Pitkänen

outi.pitkanen@helsinki.fi

Tutkimusta rahoittaa strategisen tutkimuksen neuvosto

strateginen TUTKIMUS

EP-Nordic

Suomen Akatemia

Energiaköyhyyttä olisi enemmän ilman energiahaavoittuvuutta vähentäviä tekijöitä, mm.

- varaavat takat ja toimivat leivinuunit
- tavat saada ilmaista / halpaa polttopuuta
- halpa kaukolämpö (osassa Suomea)
- ilmalämpöpumput
- järjestöjen apu (esim. ruoka-apu)
- oikein mitoitetut ja kohdistetut KELAn tuet
- sosiaalisten verkostojen apu energialaskujen, sähkösopimusten, energiankulutuksen tai energiaremonttien selvittelyssä tai maksamisessa
- asuminen velattomassa omistuskodissa
- omat optimointiratkaisut tai paikallistason ratkaisut
- ym.

Lähteet

Boardman B. (2010). *Fixing fuel poverty*. London: Earthscan.

Bouzarovski, S. (2014). “Energy Poverty in the European Union: Landscapes of Vulnerability.” *WIREs Energy and Environment* 3, no. 3 : 276–89. https://doi.org/10.1002/wene.89.

Hearn, A.X., Mihailova, D. Schubert, I. & Sohre, A. (2022). “Redefining energy vulnerability, considering the future”, *Frontiers in Sustainable Cities* 4, https://doi.org/10.3389/frsc.2022.952034.

Middlemiss, L. & Gillard, R. (2015). “Fuel Poverty from the Bottom-up: Characterising Household Energy Vulnerability through the Lived Experience of the Fuel Poor.” *Energy Research & Social Science* 6: 146–54. https://doi.org/10.1016/j.erss.2015.02.001.

Robinson, C. (2019). “Energy poverty and gender in England: a spatial perspective”, *Geoforum* 104: 222–233, https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2019.05.001.

Runsten S., Berninger K., Heljo J., Sorvali J., Kasanen P. (2015). *Pienituloisen omistusasujan energiaköyhyys. Energiaköyhyyden jatkoselvitys liittyen asuntojen lämmitysremontteihin ja energiakuluihin*. Ympäristöministeriön raportteja 6 / 2015. Ympäristöministeriö.

Scarpellini, S., Rivera-Torres, P., Suárez-Perales, I. & Aranda-Usón, A. (2015). “Analysis of Energy Poverty Intensity from the Perspective of the Regional Administration: Empirical Evidence from Households in Southern Europe.” *Energy Policy* 86: 729–38. https://doi.org/10.1016/j.enpol.2015.08.009.

Lisäkalvoja

Sähkömarkkinalaki 588/2013

103 § Sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeyttäminen loppukäyttäjästä johtuvasta syystä

Sähkönjakelu tai sähköntoimitus voidaan keskeyttää, jos loppukäyttäjä on olennaisesti laiminlyönyt jakeluverkonhaltijalle tai vähittäismyyjälle tulevien maksujen suorittamisen tai on muutoin olennaisesti rikkonut sopimukseen perustuvia velvoitteitaan. Ennen sähkönjakelun tai sähköntoimituksen keskeyttämistä loppukäyttäjälle on lähetettävä kirjallinen huomautus maksun laiminlyönnistä tai muusta sopimusrikkomuksesta sekä aikaisintaan **kahden viikon kuluttua huomautuksen lähettämisestä** erillinen **katkaisuvaroitus**. Huomautus maksun laiminlyönnistä ja katkaisuvaroitus voidaan tehdä myös muulla pysyvällä tavalla, jos loppukäyttäjä on erikseen kirjallisesti tai sähköisesti antanut tähän suostumuksensa ja toimittaja riittävällä huolellisuudella varmistaa, että huomautus tai katkaisuvaroitus tosiasiassa saavuttaa loppukäyttäjän. Kuluttajalle lähettävässä katkaisuvaroituksessa on mainittava, miten kuluttajan on meneteltävä, jotta hän voi vedota tässä pykälässä mainittuihin oikeuksiin sekä ohjattava kuluttajaa asian selvittämisessä ja maksuvaihtoehtojen löytämisessä.

Sähkönjakelun tai **sähköntoimituksen saa katkaista aikaisintaan viiden viikon kuluttua siitä, kun maksu on erääntynyt** tai muusta sopimusrikkomuksesta on ensimmäisen kerran ilmoitettu loppukäyttäjälle eikä sopimusrikkomusta ole oikaistu ajoissa ennen varoitettua katkaisuajankohtaa. (25.4.2025/201)

Jos maksun laiminlyönti on johtunut loppukäyttäjän maksuvaikeuksista, joihin hän on joutunut vakavan **sairauden, työttömyyden tai muun erityisen seikan vuoksi** pääasiassa ilman omaa syytään, sähkönjakelun tai sähköntoimituksen saa keskeyttää aikaisintaan **kahden kuukauden kuluttua maksun eräpäivästä.**

Sähkönjakelua tai sähköntoimitusta ei saa maksujen laiminlyönnin vuoksi keskeyttää vakituisena asuntona käytettävästä rakennuksesta tai sen osasta, jonka **lämmitys on riippuvainen sähköstä, lokakuun alun ja huhtikuun lopun välisenä aikana,** ennen kuin on kulunut **neljä kuukautta** laiminlyödyn maksun **eräpäivästä**.

Maksuhäiriöisten määrä lähestyy historian huippua – jo 385 000 kuluttajalla on merkintä rekisterissä

02.04.2026

https://www.asiakastieto.fi/web/fi/asiakastieto-media/uutiset/2026/04/maksuhairioisten-maara-lahestyy-historian-huippua-jo-385-000-kuluttajalla-on-merkinta-rekisterissa.html

Kuluttajien sähkölaskuista aiheutuneet uudet maksuhäiriömerkinnät

v. 2022: 6186 kotitaloutta

v. 2023: 7410 kotitaloutta

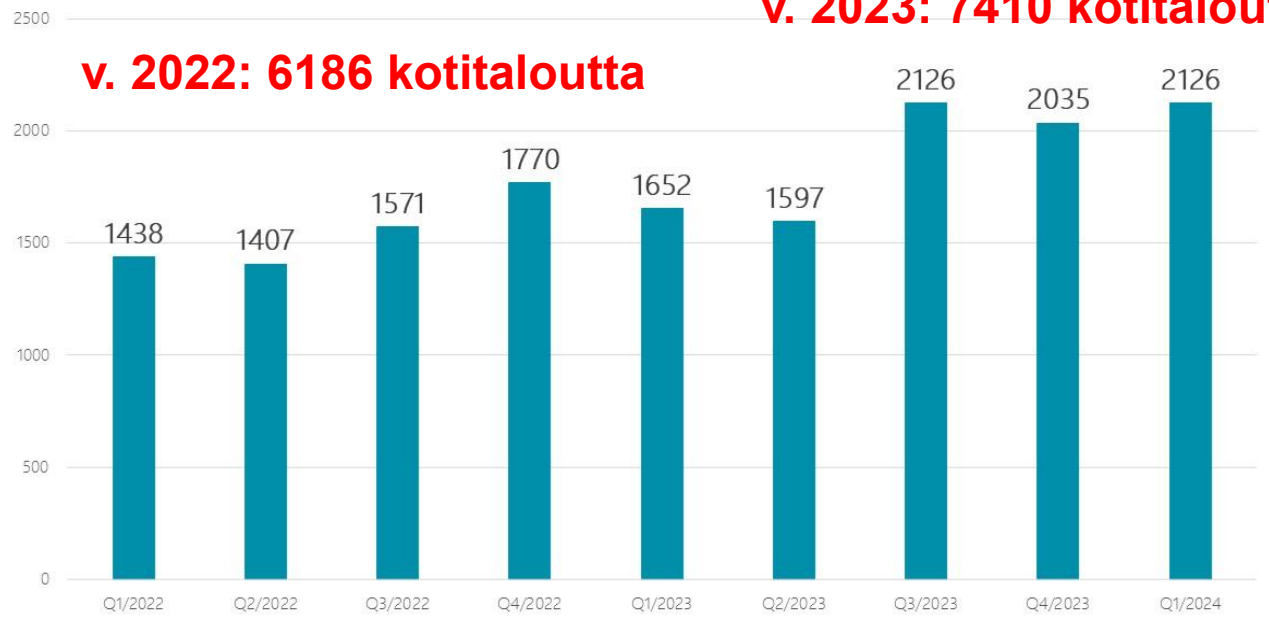

asiakastieto part of Enento Group

Asiakastieto Oy (2024). Maksamattomat sähkölaskut aiheuttavat edelleen paljon häiriömerkintöjä. https://www.asiakastieto.fi/web/fi/asiakastieto-media/uutiset/maksamattomat-sahkolaskut-aiheuttavat-edelleen-paljon-hairiomerkintoja.html

Flaire

Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama FLAIRE-hanke ’Reilu, joustava ja resilientti energiajärjestelmä’ (Flaire) (2023–2029)

EP-Nordic

Suomen akatemian rahoittama, akatemiantutkija Sini Nummiselle myönnetty hanke ’Saving, shifting or shivering? Mapping and measuring energy poverty in the Nordic countries’ (EP-Nordic) (2024–2028)

Vaikeasti tunnistettava energiaköyhyys

Sini Numminen, Aalto-yliopisto

Energianeuvonnan vuosipäivä, 18.11.2026

Tätä tutkimusta rahoittaa Suomen Akatemia akatemiatutkijahankkeen *Energian säästöä, kulutusjoustoa vai kylmässä värjöttelyä? Pohjoismaisen energiaköyhyyden tunnistaminen, kartoittaminen ja mittaaminen* (EP-Nordic, 2024–2028) kautta.

Aalto-yliopisto

Suomen Akatemia

Yhteistyössä

EP-Nordic ja Aalto-yliopisto yhteistyössä Euroopan unionin rahoittaman EU-REPower-CEST (2024–2026) -hankkeen; Suomen Akatemian Strategisen Tutkimuksen Neuvoston rahoittaman *Fair, flexible and resilient energy systems* (Flaire, 2023–2029) -hankkeen ja EU:n LIFE-ohjelman osarahoittaman *Building EU energy poverty action through coordinated national observatories* (BEACON, 2026–2029) -hankkeen kanssa.

Aalto-yliopisto

Euroopan unionin osarahoittama. Esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat yksinomaan kirjoittajan tai kirjoittajien omia eivätkä välttämättä vastaa Euroopan unionin tai CINEAn näkemyksiä. Euroopan unionia eikä avustuksen myöntävää viranomaista voida pitää niistä vastuussa.

Tiedote (STT, 23.3.2026)

Tutkijat: Suomessa ei tunnisteta energiaköyhyyttä

23.3.2026 07:03:50 EET | Suomen ympäristökeskus | Tiedote

Jaa

Suomalaisista kotitalouksista noin 7–15 prosenttia on energiaköyhiä, mikä suurimmillaan tarkoittaa noin 300 000 kotia. Aalto-yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen tuoreen tutkimuksen mukaan energiaköyhyys liittyy muun muassa lämmitysmuotoon, asuinpaikkaan, työmarkkinatilanteeseen, perhekokoon ja sukupuoleen.

Numminen, S., Karhinen, S., & Ferreira, E. (2026). Pureva pakkanen, pelkät sähköpatterit ja pienet tulot – energiaköyhyys on laaja ongelma Suomessa. https://hiilineutraalisuomi.syke.fi/pureva-pakkanen-pelkat-sahkopatterit-ja-pienet-tulot-energiakoyhyys-on-laaja-ongelma-suomessa

Aalto-yliopisto

Sisältö

- Kohtaavaa työtä tekevien asiantuntijoiden havaintoja
  - Haastattelimme vuosina 2023–2026 noin 70 henkilöä, jotka työskentelivät sosiaali-, terveys-, kiinteistö-, rakennus-, ja energia-aloilla muun muassa järjestöissä, kunnissa, ministeriöissä, yrityksissä ja muissa organisaatioissa ja joiden työ liittyy tai voi liittyä energiaköyhyyteen. Lähestyimme erityisesti niitä, jotka työskentelevät kansallista keskiarvoa pienempituloisten tai vähävaraisempien kansalaisryhmien kanssa tai niiden kanssa, joiden asumisolosuhteet ovat hankalat nyt tai tulevaisuudessa.
- Energiaköyhyyden mittaamisesta ja määritelmistä Euroopan tasolla
  - Laskimme kotitalouksien tulojen ja niiden energiakustannusten perusteella kustannusrasiteperusteisen energiaköyhyyden esiintyvyyden Suomessa
- Johtopäätöksiä ja suosituksia

Aalto-yliopisto

Kohtaavaa työtä tekevien asiantuntijoiden havaintoja

Aalto-yliopisto

Huoli vanhusten terveydestä ja turvallisuudesta

”ryhmä, joka näkyy [—] ikäihmisiä, niin he on lämmittäny kohdettansa polttopuilla, mutta **nyt sitte heidän ikä on korkee ja he ei enää itse kykene tekemään polttopuita. He joutuu ostamaan sitä, joillaki on, sitte ne polttopuuhinnat on karannu sitte käsistä** tai niitä ei edes siinä lähellä oo sitten saatavilla. Että he tuskailevat sen asian kanssa.“ (asumisneuvoja, Itä-Suomi)

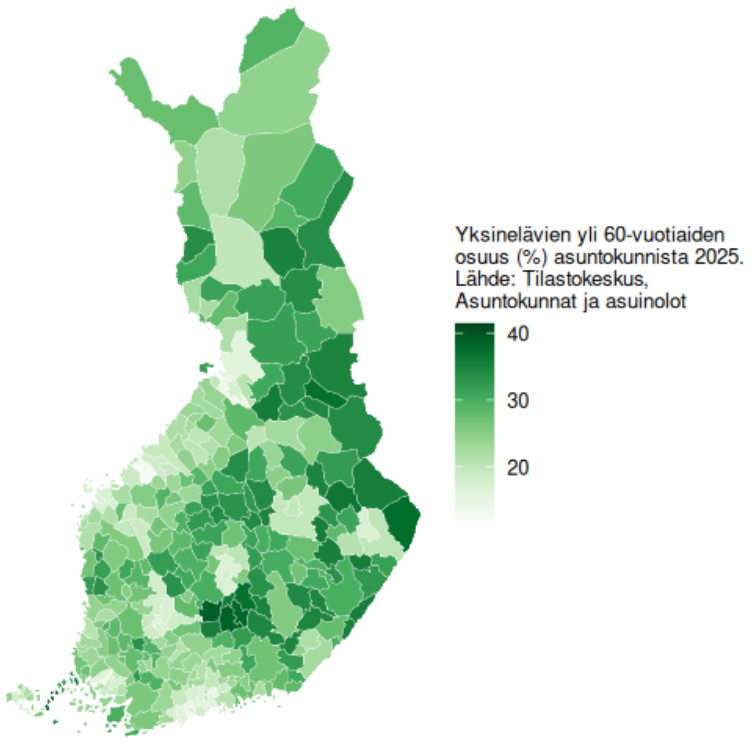

Kuvio: Yksinelävien yli 60-vuotiaiden osuus (%) asuntokunnista vuonna 2025. Lähde: Tilastokeskus (2026). Asuntokunnat ja Asuinolot 15fi – Asuntokunnat koon, vanhimman iän ja sukupuolen sekä talotyypin mukaan, 2005-2025

Aalto-yliopisto

Suomalaisilla ei ole tapana huudella asumisen ja energian haasteistaan

”ne asumisolosuhteet tavallaan just siitä, et on, minkälaises vaatetukses, ja sitten jos tulee ihan homeen hajuisena siihen matalan kynnyksen kohtaamispaikkaan, niin on tehty tällasii sitte huolenilmauksia, ihan huoli-ilmoituksia” (sosiaalialan järjestön työntekijä, Keski-Suomi)

Kuva: Pekka Helander (1960). Satakunnan Museo, Euran valokuvakoelma, Tunniste: 3732710, 11-1644.jpg (lähde finna.fi)

Aalto-yliopisto

Suomalaisilla ei ole tapana huudella asumisen ja energian haasteistaan

Kuva: Kalle Havas (1925). Helsingin kaupunginmuseo, Tunniste: 198785; N190386 (lähde finna.fi)

”on voinut olla parikin kuukautta poikki ja ei vielä oikein uskallettu sanoa keillekään. **Sitten kun tulee puhe ja sitten kun se lähtee purkautumaan, sitten käy ilmi, että onhan ne [sähköt] olleet jo viime vuoden marraskuusta**. [—] kyllä se on aikamoinen lasti on ihmiselle henkisesti ja muutakin katastrofikin. Siinä on häpeä. [—] Aika usein siellä on sitten niitä kaikkia muita haasteita. Ja sitten kun se [sähkökatko] lyödään siihen päälle, niin kyllä se... Moni taipuu. Tai luovuttaa vielä enemmän.” (sosiaalialan järjestötyöntekijä, Itä-Suomi)

Aalto-yliopisto

Selkeästi tunnistettava energiaköyhyys

Aalto-yliopisto

Sähköyhtiöissä kohdataan, helpotetaan ja syvennetään energiaköyhyyttä päivittäin

”asiakaspuhelut oli joskus [hintakriisitalvena 22/23] ihan hirveitä. Meillä oli psykologi kouluttamassa asiakaspalvelijoita ja myyjiä miten tällaisten ihmisten kanssa keskustellaan. Ja nyt en puhu silleen hirveistä ihmisistä, jotka haukkuu, vaan että siellä oli itsetuhoisia ihmisiä.”

”Tutkija: Onko teille tullut asiakaspalveluun asti energiahaavoittuvuus tai energiaköyhyys?” Haastateltava: ”Tietenkin aina on ollut maksukyvyttömyyttä maksaa laskuja, mutta se on koskettanut kansanosaa joka ei ylipäätään hoida asioitaan ja joku muu maksaa niiden laskuja. Nyt kun hinnat nousivat hirveästi ja jonkin verran on tullut asiakaspalveluun ja pyydettiin lisää maksuaikaa. Mutta normaali suomalainen ihminen, joka haluaa hoitaa asiansa, niin sähköasiat hoidetaan aina ensin kuntoon.”

Aalto-yliopisto

Numminen, S., Jalas, M., Ruggiero, S., & Värä, A. (2025). Shifting toward dynamic pricing of electricity: What did we learn from the 2021–2024 energy crises? Smart Energy, 20, 100210.

Sähköyhtiöissä on aina kohdattu, helpotettu ja syvennetty energiaköyhyyttä

”mullekin ohjautui tavallaan ne kaikista hankalimmat puhelut sitten kun mä pääsääntöisesti tein totta kai koneella niitä pyyntöjä ja tarkistin, että niitä kohteita saa katkoon. [—] Jos yritys on valmis maksamaan tämmöisestä työstä perintäfirmoihin eli ulkopuoliselle taholle, niin kyllä se mun mielestä kertoo, että siinä on jo jonkun sorttisesta aika isosta ilmiöstä. Ja kyllä niitä tehtiin koko ajan. **Silloin [5-10 vuotta sitten] se oli ihan mun jokapäivästä duunia.** Ja sitten tietysti siellä oli aika paljon sellastakin mukana, että valitettavaa tilannetta oli, että sitten oli nää ihmiset, jotka olivat esimerkiksi sairaalassa tai jopa vankilassa tai sitten oli sen verran iäkkäitä ihmisiä, joilla ei ollut kykyä maksaa näitä laskuja.” (sähköyhtiön entinen työntekijä)

Aalto-yliopisto

Järjestötyössä selvitetään päivittäin asiakkaiden sähkölasku-, -sopimus ja -liittymäongelmia, mutta lakia, sähkön myyntiehtoja (SME:ja) ja kuluttajien oikeuksia ei aina tunneta

”**oon mielestäni joskus joltain kuullu myös tällasen puheenvuoron**, et [asiakas] oli hakemassa sähköyhtiöltä sähköö, niin sille oli sanottu: ”Joo, et sä oot jääny joskus aikoinaan velkaa jonnekin, niin sul ei oo oikeutta siihen uuteenkaan asuntoon sitten meidän kautta hakee sähköjä.” Vaikka se ois maksettukin se velka, mut et se on siel ollu merkintänä ilmeisesti. [—] tällasii käytänteitä käsittääkseni siellä myös sähköyhtiöiden puolesta.” (sosiaalialan järjestötyöntekijä, Itä-Suomi)

Aalto-yliopisto

Kolmas sektori ei pysty auttamaan kaikkia avuntarvitsijoita

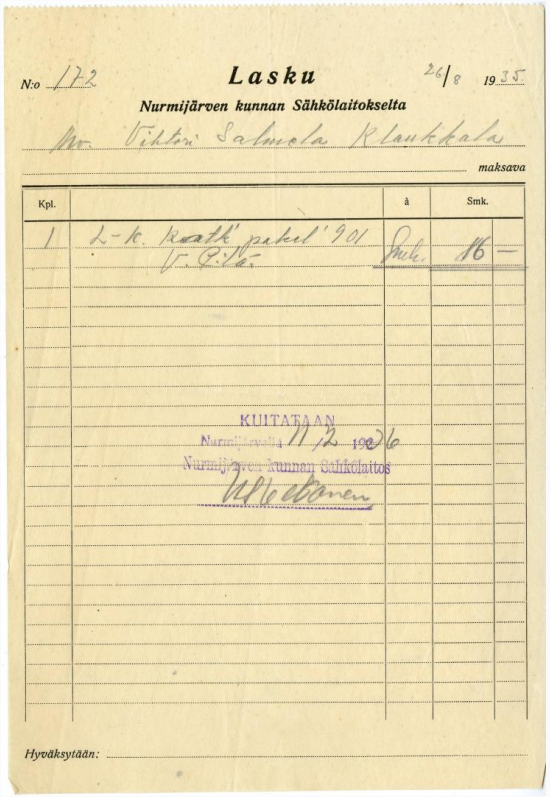
N:o 172 **Lasku** 26/8 1935

Nurmijärven kunnan Sähkölaitokselta

Mr. Viktori Salmela Klaukkala

maksava

Kpl.		à	Smk.
1	L-k. kaatk. pakel. 901 V. Pilä	Smk.	16 —

KUITATAAN
Nurmijärvellä 11/2 1936
Nurmijärven kunnan Sähkölaitos
[illegible]

Hyväksytään:

Kuva: Nurmijärven museo. Tunniste NM543_202002_6 (finna.fi)

"sähkölaskujen maksamiset meil on, ei nyt ihan päivittäistä, mutta siis viikottaista, että **jos meiän avustuspäätöksiä katottais, niin 90 prosenttia on sähkölaskuja [—] Meiän avustusbudjetti on kuitenki suhteellisen pieni**, et me ei pystytä aina sillä lailla välttämättä aina putsaamaan sitä pöytää kokonaan, jollon pitää tehä sit semmosta arvioo, et jos on vaikka useamman tonnin sähkölaskuista jo kysymys, et katkasu on jo tässä tänään tai huomenna tulossa, nii... Ja moniltahan siis ne on jo katkennu ja sit vasta ne ottaa yhteyttä." (diakoni, Keski-Suomi)

Aalto-yliopisto

Kolmas sektori ei pysty auttamaan kaikkia avuntarvitsijoita

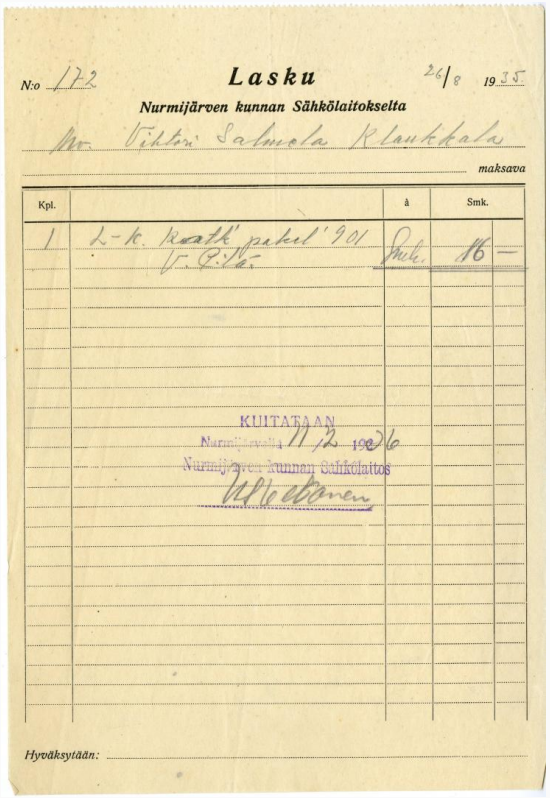
N:o 172 **Lasku** 26/8 1935

Nurmijärven kunnan Sähkölaitokselta

Mr. Viktori Salmela Klaukkala

maksava

Kpl.		à	Smk.
1	L-k. Kaatk' pakel' 901 V. Pilä	Smk.	16 —

KUITATAAN
Nurmijärvellä 11/2 1936
Nurmijärven kunnan Sähkölaitos
[illegible]

Hyväksytään:

Kuva: Nurmijärven museo. Tunniste NM543_202002_6 (finna.fi)

"Mulla esimerkki on kaks pieneläkeläistä henkilöä [asiakkaana], jotka asuu omakotitalossa minkä he omistaa, niin he... sai semmosia sähkölaskuja mitkä oli yllättäen toista tuhatta euroa. Ja sitten kun he hakee tukee ja hirmu hätä ja Kelaan ja soskuun ja meille ja joka paikkaan, niin sitte... vastaus on se, että myykää talo. [—] **Kysyit että onko lisääntyny, niin voin sanoo et nää ongelmat on kolminkertaset tänä päivänä kun mitä nää oli viis vuotta sitten, nimenomaan sähköön ja sähkölaskuihin liittyen**." (järjestötyöntekijä, Itä-Suomi)

Aalto-yliopisto

Johtopäätöksiä ja suosituksia

Aalto-yliopisto

Johtopäätökset

- Pohjoisessa maassa tietty määrä lämmitysenergiaa on perustarve, joista ei voi tinkiä ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin sekä rakennusten kunnon vuoksi.
- Energianeuvontaa tehdään päivittäin kohtaavassa työssä laajasti mm. kolmannella sektorilla, sosiaalityössä, kunnissa ja yrityksissä. He ovat keskeisessä roolissa energiaköyhyydestä kärsivien suomalaisten auttamisessa. Asumiseen ja energiaan liittyvät ongelmat tuottavat monelle häpeää, ja ne käyvät usein esiin epäsuorasti ja vasta luottamuksellisessa ja arvostavassa asiakaskohtaamistilanteessa.
- Energianeuvontaa tulee vahvasti kehittää tällaista kohtaavaa työtä tukevaksi.
- Riittävän resursoinnin lisäksi tulee varmistaa työntekijöiden tietotaso esim. kuluttajien oikeuksista ja sähkömarkkinalaista. Sähköjen talvikatkaisukielto ja käsitys toimitusvelvollisuudesta ei esimerkiksi ole laajasti tiedossa.
- Sähköyhtiöiden ja perintäyhtiöiden käytänteiden ja toimien laillisuus sähkösopimusrikkomustilanteissa olisi syytä käydä selvityshenkilön toimesta läpi ja tarvittaessa lakimuutoksiin olisi ryhdyttävä. Haavoittuvimmat kuluttajaryhmät tulee suojella sähköjen katkaisulta.
- Kaikessa asumis-, sosiaali ja energiamarkkinapoliittisessa päätöksenteossa tulisi arvioida, miten ne vaikuttavat energiahaavoittuviin suomalaisiin.
- Energiaköyhyyden vähentäminen tulee ottaa kansalliseksi strategiaksi.

Aalto-yliopisto

Haluaisitko osallistua energiaköyhyys-aiheisiin työpajoihin?

Building EU energy poverty action through coordinated national observatories (2026–2029)

- Design-ajatteluun, työpajatyöskentelyyn ja vertaisoppimiseen pohjautuen, BEACON-hankkeen tavoitteena on tukea energiahaavoittuvuuden mittaamisen ja seurannan mekanismien perustamista Suomeen, Kyprokselle ja Pohjois-Makedoniaan, ja vahvistaa olemassa olevia mekanismeja Itävallassa Ranskassa ja Irlannissa.
- Hankkeessa kootaan yhteen maiden keskeisiä toimijoita eri sektoreilta keskustelemaan siitä, millä on merkitystä energiaköyhyyden lieventämisen ja seurannan näkökulmasta. Suomessa keskeinen toimintamuoto on työpajasarja, joka käynnistyy vuonna 2027.

Hankekumppanit: Energy Cities (Coordinator, EU-wide): Climate Alliance (EU-level energy poverty expert); IEECP, European energy and climate policy institute (Capacity building and peer learning expert); Lighthouse countries: France (Réseau CLER), Ireland (Friends of the Earth, Codema), Austria (Austrian Energy Agency & Climate and Energy Fund; Replicators countries: North Macedonia (MMPS), Cyprus (Cyprus Energy Agency), Finland (Aalto-yliopiston Muotoilun Laitos)

Liity hankkeen sähköpostilistalle laittamalla viestiä Jenni Viitalalle (jenni.e.viitala@aalto.fi)!

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Julkaisut

Numminen, S., Karhinen, S., & Ferreira, E. (2026). Pureva pakkanen, pelkät sähköpatterit ja pienet tulot – energiaköyhyys on laaja ongelma Suomessa. https://hiilineutraalisuomi.syke.fi/pureva-pakkanen-pelkat-sahkopatterit-ja-pienet-tulot-energiakoyhyys-on-laaja-ongelma-suomessa

Numminen, S., Karhinen, S., & Ferreira, E. (2026). Crouching energy poverty, hidden heating costs: Applying energy poverty measurement in a Nordic country (SSRN Scholarly Paper No. 6429611). Social Science Research Network.

Tilastokeskus (2026). Asuntokunnat ja Asuinolot 15fi – Asuntokunnat koon, vanhimman iän ja sukupuolen sekä talotyypin mukaan, 2005-2025

Jalas, M., Rinkinen, J., Numminen, S., & Valkealahti, E. (2026). Moving homes and energy poverty: Residents' concerns, capabilities and responses. Buildings & Cities, 7(1).

Upcoming: Viitala, J., Pitkänen, O., Numminen, S., & Matschoss, K. (2026). Energy poverty and energy agency in the Finnish rental sector. Conference presentation in YHYS, Turku, Finland, 19.-20.11.2026

Upcoming: Numminen, S., Kajoskoski, T., Hirvilammi., T., & Valkealahti, E., (2026): Heating, eating and car-driving during economically hard times. How did vulnerable households save in consumption during the energy crisis in 2022 in Finland? Conference presentation in YHYS, Turku, Finland, 19.-20.11.2026

Numminen, S., Jalas, M., Ruggiero, S., & Värä, A. (2025). Shifting toward dynamic pricing of electricity: What did we learn from the 2021–2024 energy crises? Smart Energy, 20, 100210.

Kiitokset kanssakirjoittajille ja haastateltaville

Tätä tutkimusta rahoittaa Suomen Akatemia akatemiatutkijahankkeen *Energian säästöä, kulutusjoustoa vai kylmässä värjöttelyä? Pohjoismaisen energiaköyhyyden tunnistaminen, kartoittaminen ja mittaaminen* (EP-Nordic, 2024–2028) kautta.

Yhteistyössä *Fair, flexible and resilient energy systems* (Flaire) -hankkeen kanssa, jota rahoittaa Suomen Akatemian Strategisen Tutkimuksen Neuvosto

Yhteistyössä EU:n LIFE-ohjelman osarahoittaman *Building EU energy poverty action through coordinated national observatories* (BEACON, 2026–2029) -hankkeen kanssa. Esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat yksinomaan kirjoittajan tai kirjoittajien omia eivätkä välttämättä vastaa Euroopan unionin tai CINEAn näkemyksiä. Euroopan unionia eikä avustuksen myöntävää viranomaista voida pitää niistä vastuussa.

The Metropolis presentation theme for LaTeX is licensed under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Aalto-yliopisto

Energiaköyhyyden mittaamisesta ja määritelmistä

Aalto-yliopisto

Mittarien tarjoilema ristiriitainen kuva energiaköyhyyden esiintyvyydestä Suomessa

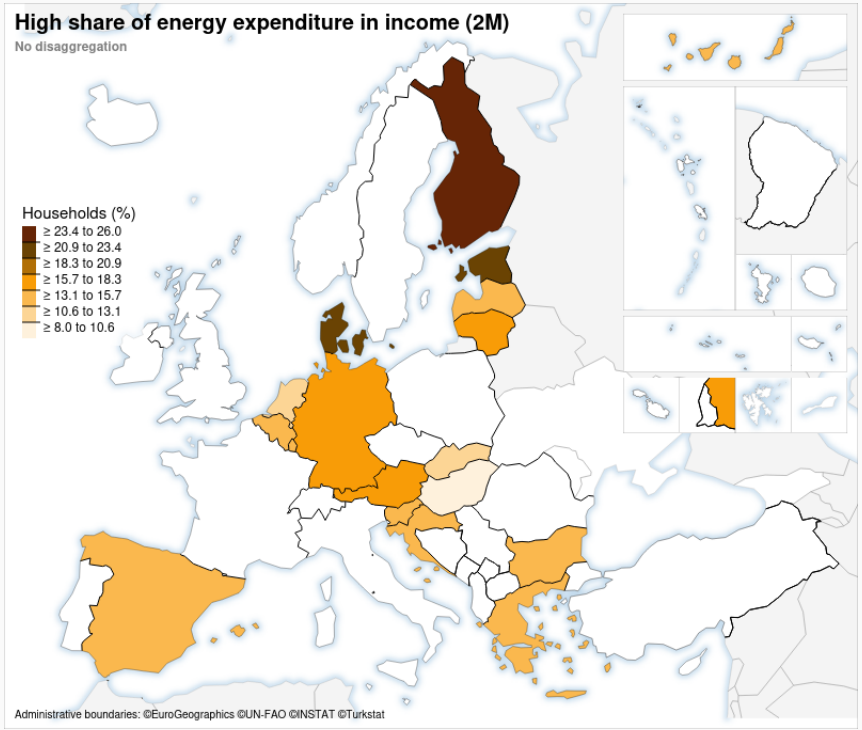

(a) EPAH laski, että vuonna 2022, 24.1% suomalaisista kotitalouksista lukeutui 'energiaköyhiksi' 2M-indikaattorilla. Kuva: indicator.energypoverty.eu

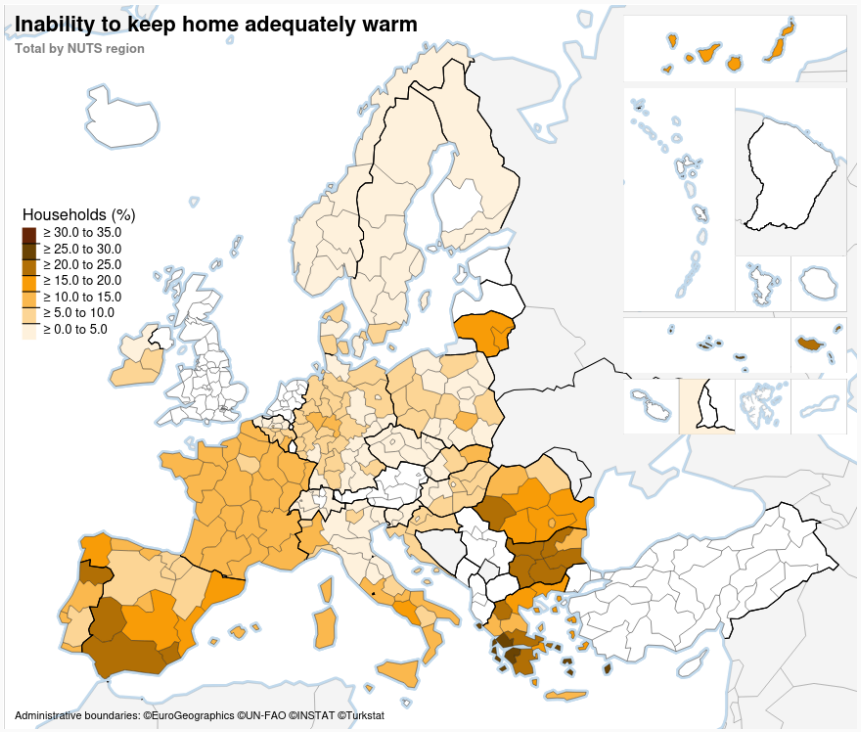

(b) Vuonna 2022, 1.4% suomalaisista valitsi "Ei" kysymykseen "Onko teillä varaa pitää asuntonne riittävän lämpimänä?". Kuva: indicator.energypoverty.eu

Korjasimme kerrostaloasukkaiden raportoimat nollat lämmityskustannukset ja laskimme energiaköyhyyden esiintyvyyden

- Kotitalouksien kulutus -tietokantaa käytetään laajasti kustannusrasitteisen energiaköyhyyden esiintyvyyden laskemiseksi (EPAH, 2026)
- 52.5% kotitalouksista raportoi epäilyttävän alhaiset lämmityskustannukset, joten korjasimme tilanteen käyttäen mm. rakennuskantatietoja ja paikallisesti vaihtelevia kaukolämmön hintoja
- Laskimme energiaköyhyyden esiintyvyyden useilla indikaattoreilla:
  - 2M: 15.1 % (ilman korjausta 22.7 %)
  - LIHC: 10.6 % (ilman korjausta 9.4 %)

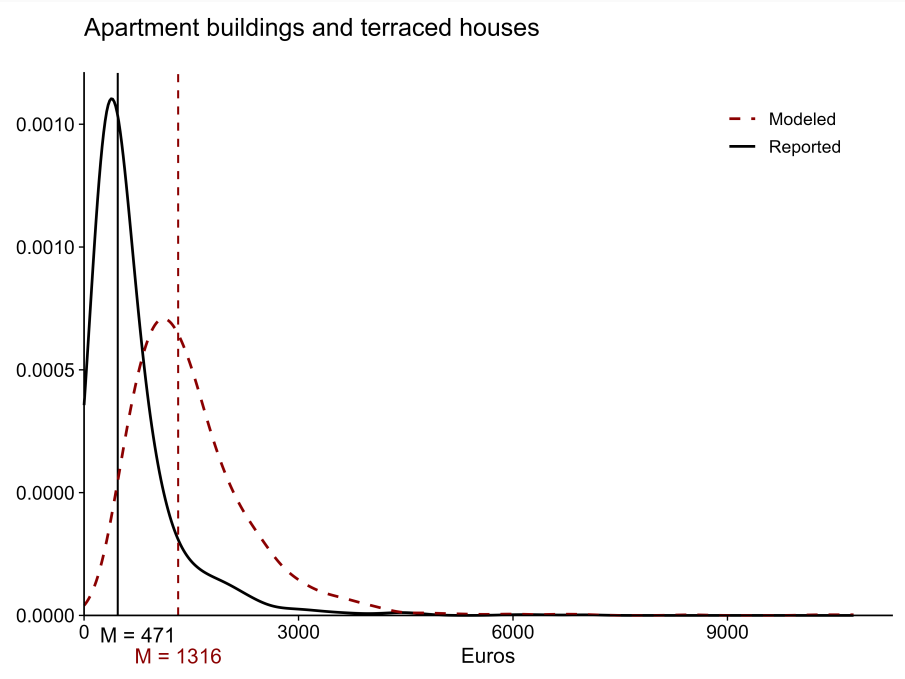

Kuvio: Tiheysfunktio raportoitujen (musta viiva) ja korjattujen (punainen katkoviiva) energiakustannusten välillä kerrostaloissa ja rivitaloissa

Numminen, S., Karhinen, S., & Ferreira, E. (2026). Crouching energy poverty, hidden heating costs: Applying energy poverty measurement in a Nordic country (SSRN Scholarly Paper No. 6429611). Social Science Research Network. Vertaisarvioitavana

Kustannusrasiteperusteinen energiaköyhyys lasketaan energian kustannuksista ja kotitalouden tuloista

Suomessa saattoi olla jopa 430 000 energiaköyhyysrajan alle putoavaa kotitaloutta vuonna 2022 (2M-indikaattori). Sitä koki tilastollisesti merkittävästi useammin kotitaloudet,

- jotka lämmittävät pääosin jollain vanhalla teknologialla (öljy, sähkö, puu)
- jotka asuvat harvaan asutulla maaseudulla
- joissa on vain yksi henkilö
- joissa koetaan työttomyyttä, osatyöttomyyttä ja muita toimeentulon haasteita

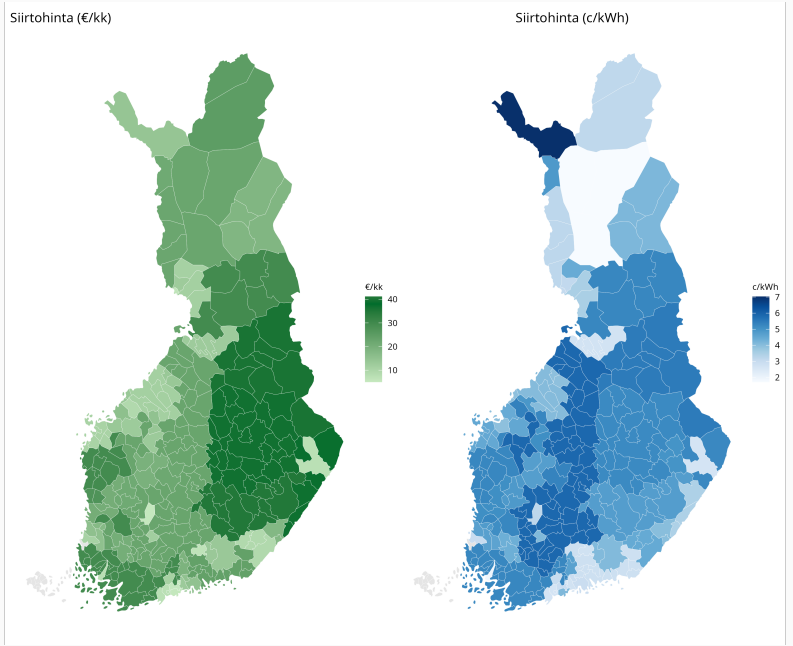

Kuva: Sähkönjakelun perusmaksut (€/kk) ja siirtomaksut (snt/kWh) vuonna 2025. WFS-aineisto jakelualueista (Energiavirasto, 2026), kuntien sijainnista (Tilastokeskus, 2026) sekä eriytetyistä verkkohinnoista (Suomen Omakotiliitto, 2026).

Numminen, S., Karhinen, S., & Ferreira, E. (2026). Crouching energy poverty, hidden heating costs: Applying energy poverty measurement in a Nordic country (SSRN Scholarly Paper No. 6429611). Social Science Research Network. Vertaisarvioitavana.

Kun kerrostalojen piilotetut lämmityskustannukset huomioidaan laskennassa, kustannusrasite-tyyppisen energiaköyhyyden esiintyvyys muistuttaa Keski- ja Etelä-Euroopan tilannetta

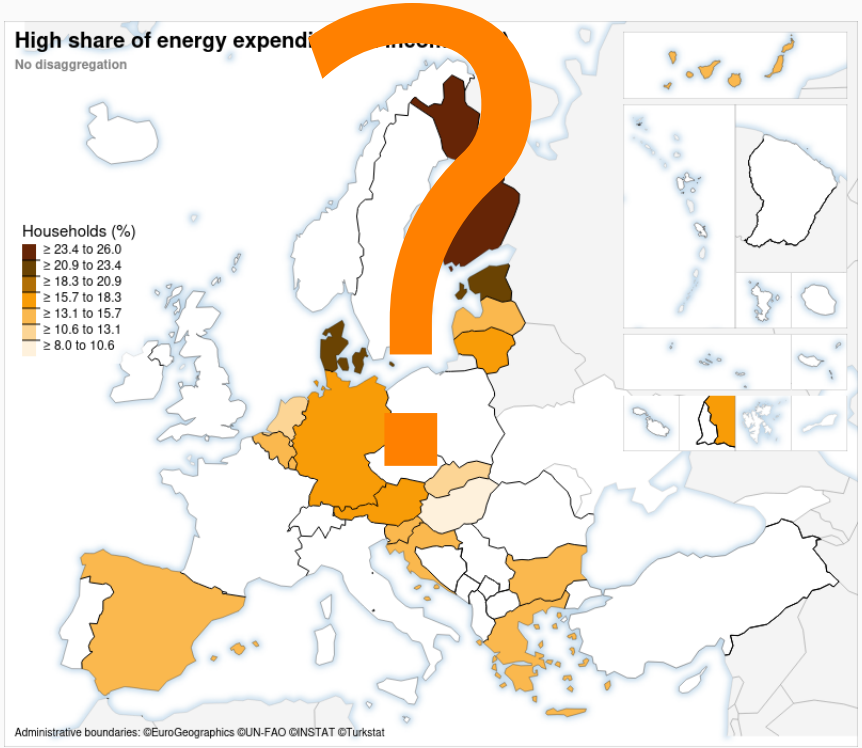

(a) EPAH laski, että vuonna 2022, 24.1% suomalaisista kotitalouksista lukeutui 'energiaköyhiksi' 2M-indikaattorilla. Kuva: indicator.energypoverty.eu

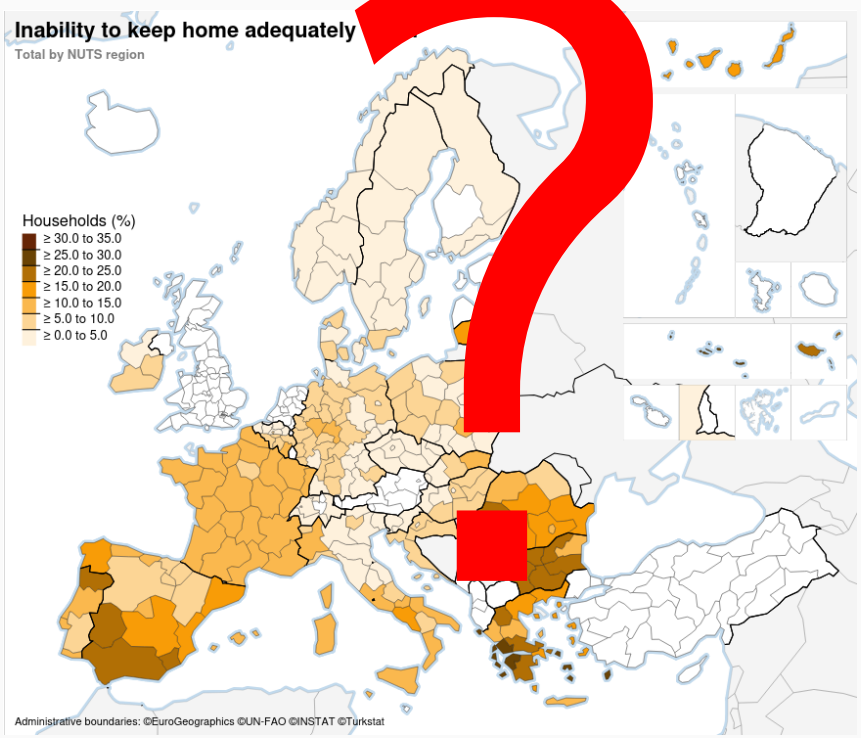

(b) Vuonna 2022, 1.4% suomalaisista valitsi "Ei" kysymykseen "Onko teillä varaa pitää asuntonne riittävän lämpimänä?". Kuva: indicator.energypoverty.eu

Flaire-kysely: 28 % vastaajista ilmoitti, että heillä ”on varaa lämmittää tarpeeksi”, mutta samalla kokivat energialaskunsa rasitteena (säännöllisesti tai joskus)

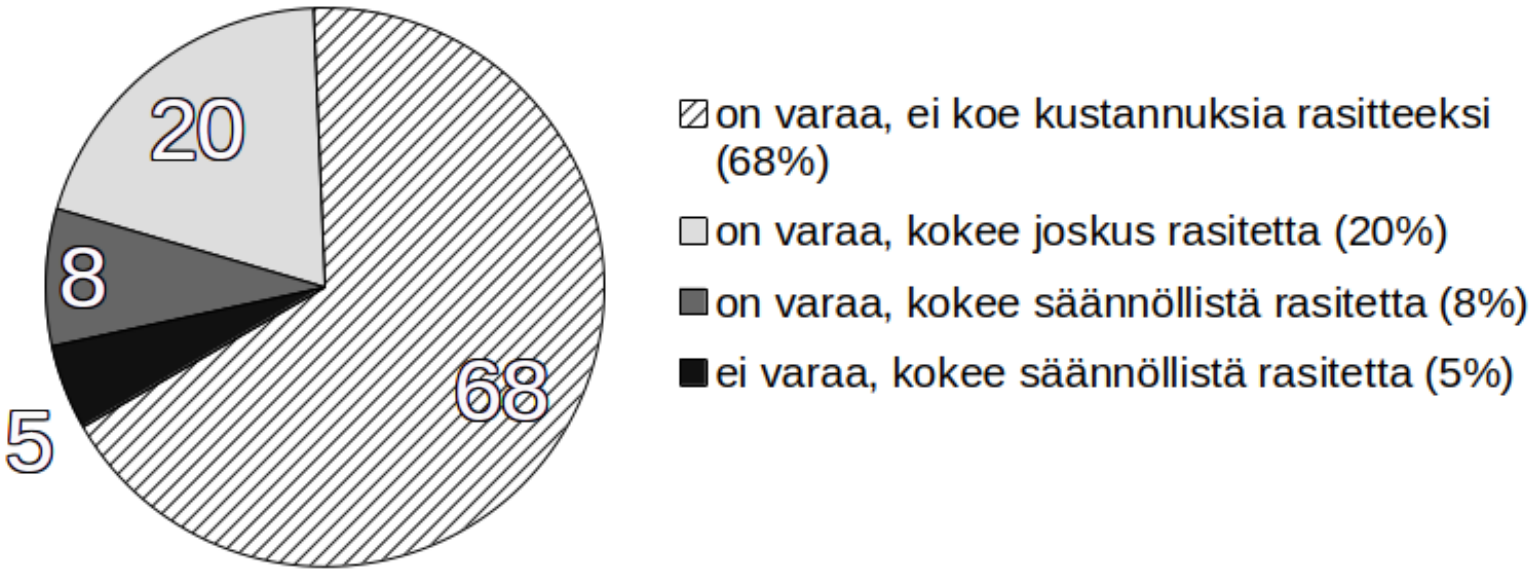

Flaire-kyselyn jakaumia kysymyksistä ”Onko teillä varaa lämmittää tarpeeksi (Kyllä/Ei)” ja ”Koetteko kotitaloutenne energiakustannukset rasitteena kotitaloudellenne?” (Ei/Kyllä, joskus/Kyllä, säännöllisesti). Kysely (n=1826) oli edustava populaatiossa ja se kerättiin vuonna 2025 *Fair, flexible and resilient energy systems* (Flaire) -hankkeessa. Aineistoanalyysin teki Kaisa Matschoss ja Sini Numminen. Alustavia, ei-julkaistuja tuloksia

Flaire Fair and flexible energy

Epäsopivien mittareiden vuoksi piiloon jäävä ja tunnustamaton energiaköyhyys

- Energiaköyhyyden on ajateltu olevan Suomeen sopimaton käsite mm siksi, koska EU-mittarit tuottavat niin ristiriitaisen kuvan. Tosiasiassa ristiriidan syytä ei ole ymmärretty ja maan kontekstia ei ole huomioitu laskelmissa (Suomen 'lämpimät vuokrat tai vastikkeet') eikä ole aktiivisesti etsitty parempaa vaihtoehtoa "onko teillä varaa" -haastattelukysymykselle.
- Taloudellisesti haastavassa tilanteessa suomalaiset tyypillisesti tinkivät muista perustarpeistaan kuin lämmityksestä (Numminen ym., 2026a; 2026b).
  - Kylmässä maassa omakotitaloissa täytyy talvella pitää pientä "perusläm-pöä", jotta rakennus ei vaurioidu. Tietyn perustason alle ei mennä, vaikka asukas omasta puolestaan voisikin asua kylmässä asunnossa.
  - Kerrostaloissa lämmityskustannuksista ei pysty tinkiä yhtään, koska ne on piilotettu vuokriin tai vastikkeisiin (energiaköyhyys "vuotaa" asumiskustan-nusten puolelle). Kaukolämmön nouseva hinta näkyy nousevissa vuokrissa ja vastikkeissa, mutta yhteyttä ei aina nähdä.

Aalto-yliopisto

Takuusäätiö

Energianeuvonnan vuosipäivä

Juha A. Pantzar ja Henri Hölttä

18.11.2026

Takuusäätiöstä

- Taloudellisen hyvinvoinnin ja talousosaamisen edistämiseksi, sosiaalisen ja talouden välimaastossa vuodesta 1990
- Taustalla: A-klinikkasäätiö sr, Evankelisluterilaiset seurakunnat Oulussa, Tampereella ja Turussa, Kirkkohallitus, Kirkkopalvelut ry, MIELI ry, oikeusministeriö, (sosiaali- ja terveysministeriö), Rikosseuraamuslaitos sekä Suomen Katulähetysliitto ry.
- Perustan sille, mitä teemme, muodostavat vuosittain kohtaamamme n. 8 000 – 10 000 henkilöasiakkaan kokemukset sekä n. 2 500 – 3 000 ihmisiä erilaisissa elämän haasteissa auttavien ammattilaisten ja vapaaehtoisen havainnot ja näkemykset. Tiedonvaihto- ja kehittämisyhteistyötä myös kansainvälisesti.
- Toimimme:
  - Tiedon kokoajana ja välittäjänä erityisesti talousongelmia kokeneiden näkökulmasta (mm. velkaongelmien ehkäisyyn, ratkaisemiseen, velallisten asemaan ja alan kehittämiseen).
  - Palveluntuottajana (mm. vapaaehtoisia velkajärjestelyjä, pienlainoja, neuvontaa sekä verkostotyötä ja koulutuksia)
  - Kehittäjänä: Talousosaamisen edistämistä, neuvontaa ja vertaistukea, velkaongelmien ratkaisukeinoja, taloudenhallinnan tukea ja itseapuvälineitä (esim. Penno, VTT, Hallitse Rahojasi), verkkokursseja, materiaaleja, puheeksioton menetelmiä jne.
  - Yhteistyössä mm. järjestöjen, yliopistojen, korkeakoulujen, viranomaisten ja yritysten kanssa talousosaamisen edistämiseksi, talousongelmien tunnistamiseksi ja talousohjauksen lisäämiseksi.

Lyhyt katsaus suomalaisten kotitalouksien tilanteeseen taloudellisten sitoumuksien kautta

Velkaantuminen | Kotitalouksien velkaantuneisuus on ollut laskussa yli kahden vuoden ajan. Myös kotitalouslainojen kannat ovat pienentyneet.

Tilaajille

Kotitalouksien velkaantumisaste kävi huipussaan vuonna 2022, mutta sitten velkaantuminen taittui. Kuva: Minttu Linjala / HS, lähde: Tilastokeskus

117,6% / 30.6.2026

Suomalaisten kotitalouksien lainavelkojen rakenne

Ajantasaisin koontiarvio: pääosin 2026 / vuoden 2025 lopun tiedot

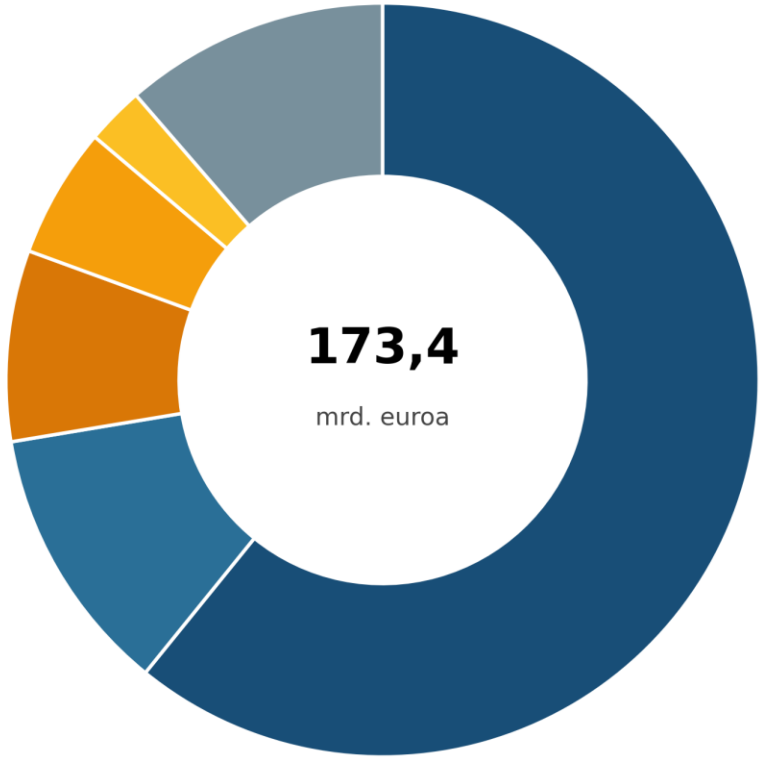

Asuntolainat 105,5 mrd, € (60,8 %)

Omistus- tai sijoitusasunnon hankintaan kotitalouden nimiin otetut lainat.

Taloyhtiölainat (kotitalouksien osuus) 20,0 mrd, € (11,5 %)

Asunto-osakeyhtiön velkaa, jonka hoito kohdistuu osakkaisiin rahoitusvastikkeina tai lainaosuuksina.

Vakuudettomat kulutusluotot 14,2 mrd, € (8,2 %)

Kulutukseen otetut luotot ilman vakuutta. Mukana mm. kortti- ja tililuottoja sekä muita vakuudettomia kulutusluottoja.

Ajoneuvolainat 9,7 mrd, € (5,6 %)

Auton tai muun ajoneuvon hankinnan rahoittamiseen otetut luotot.

Vakuudelliset kulutusluotot 4,3 mrd, € (2,5 %)

Kulutusluotot, joilla on vakuus, esimerkiksi asunto tai muu omaisuus.

Muut lainat 19,7 mrd, € (11,4 %)

Muut kotitalouksien lainat; tähän ryhmään sisältyy mm. opintolainoja.

Huom. Kuvio on koontiarvio: eri velkalajien tilastolähteet ja viiteajankohdat eivät ole täysin yhtenäiset.

Lähteet: Suomen Pankki ja Tilastokeskus. Kulutusluottojen tarkempi jakauma: Suomen Pankki, vuoden 2025 lopun tiedot.

Takuusäätiö

Suomalaisten kotitalouksien kulutusluotot yhteensä

Poislukien perintäyhtiöt ja muut kuin ruotsalaiset ja norjalaiset rajan yli lainaavat digipankit

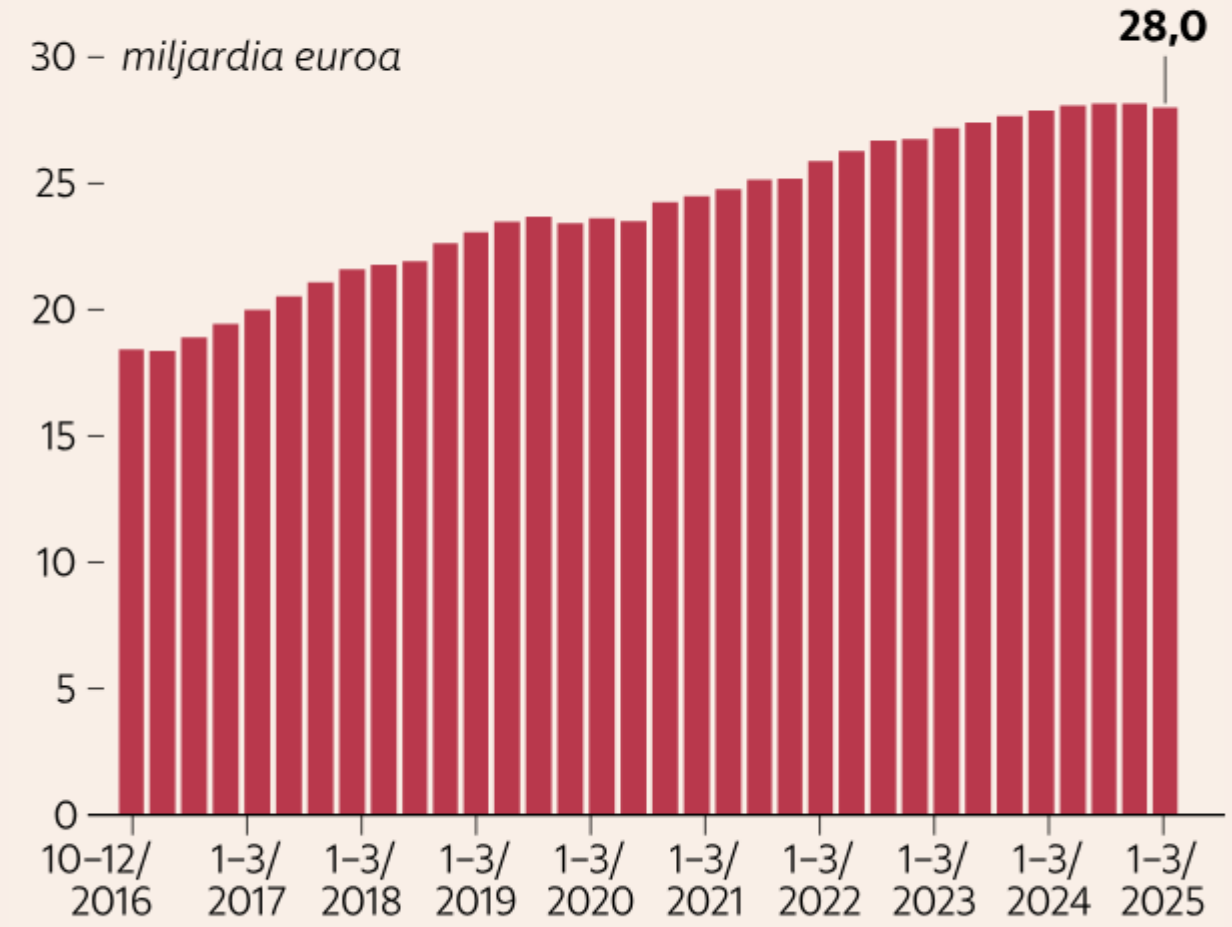

Koonnut: Samuli Niinivuo / HS, grafiikka: Minttu Linjala / HS, lähde: Suomen Pankki

Opintolainakanta

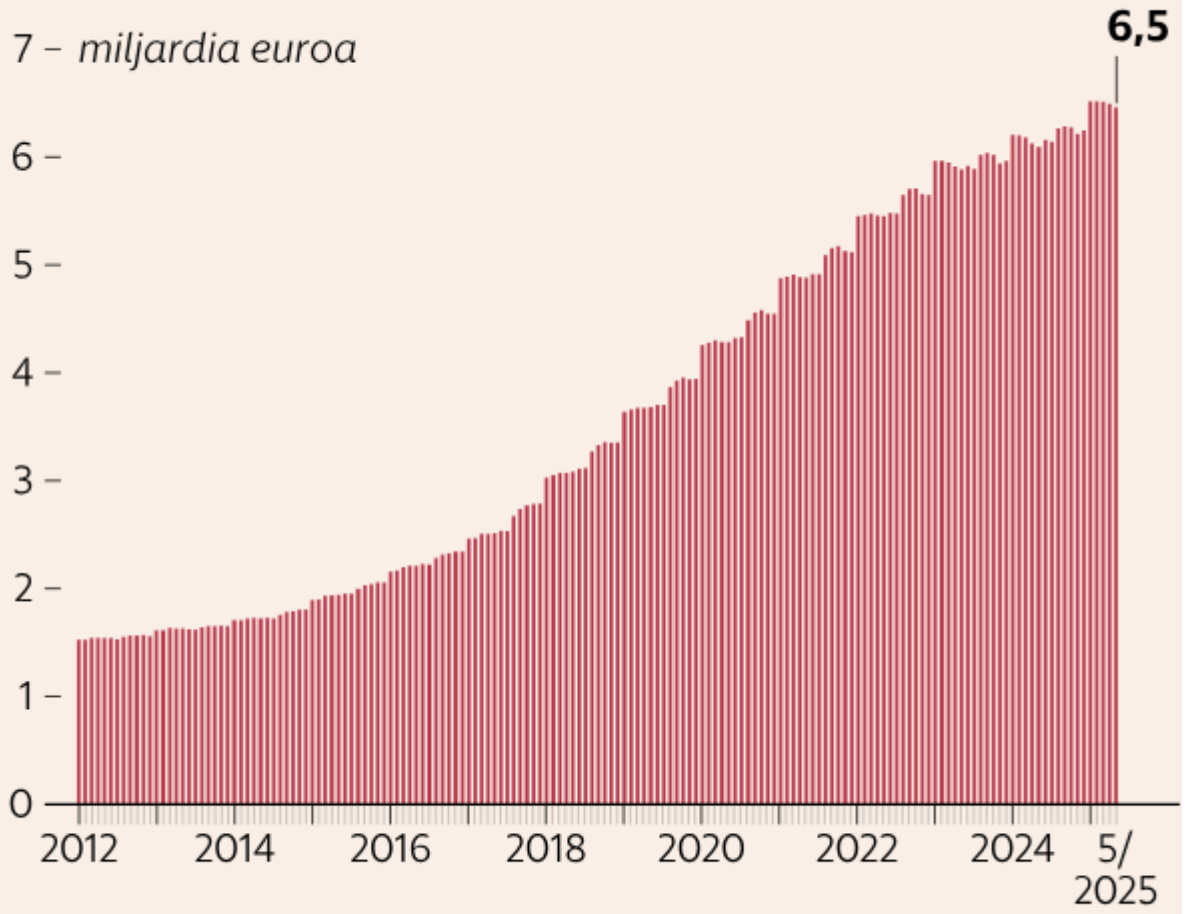

Koonnut: Samuli Niinivuo / HS, grafiikka: Minttu Linjala / HS, lähde: Suomen Pankki

Takuusäätiö

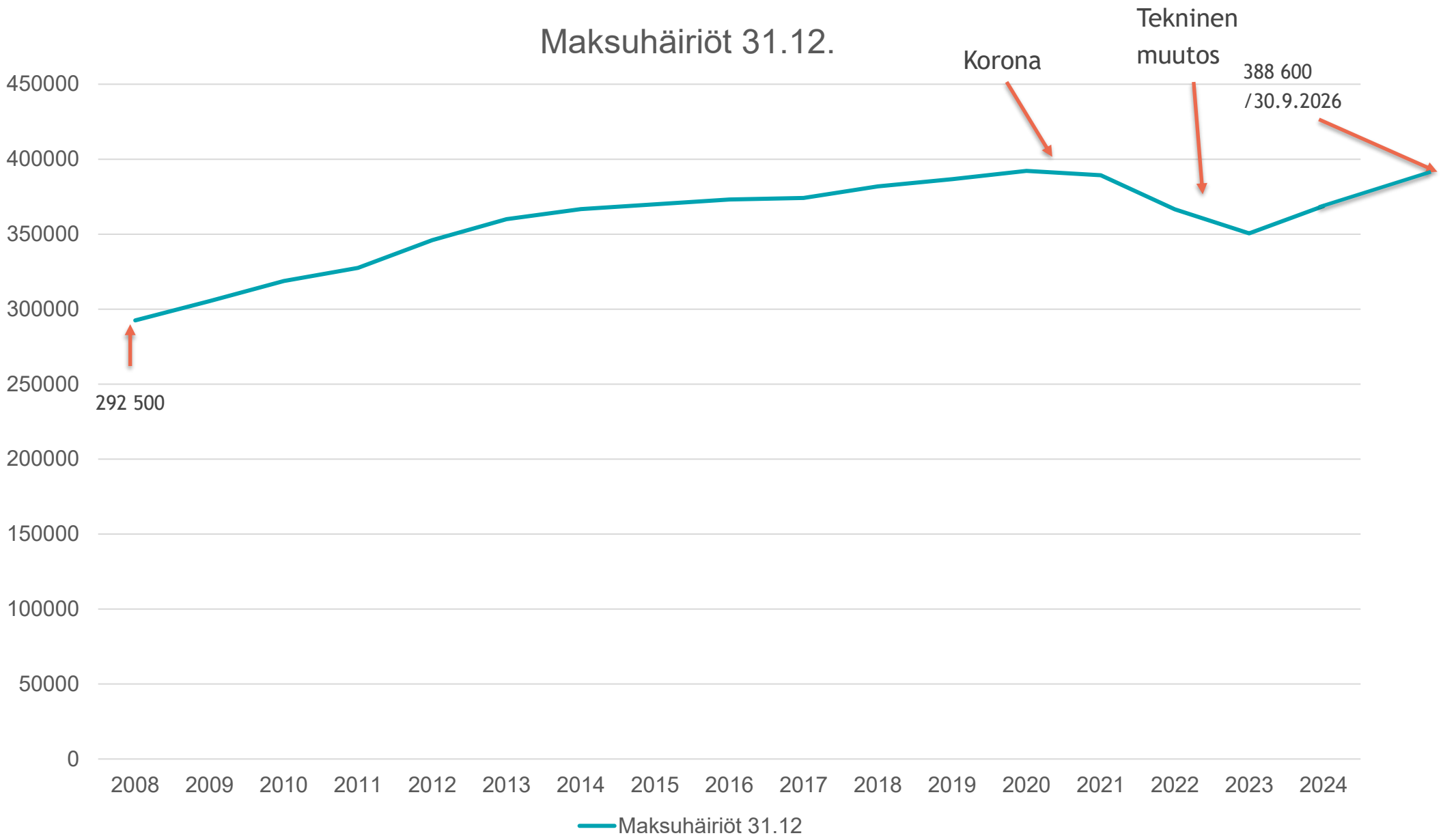

Takuusäätiö

Lähde: Asiakastieto oy

Kvartaalin aikana ensimmäisen häiriön saaneiden osuus väestöstä eri ikäluokissa

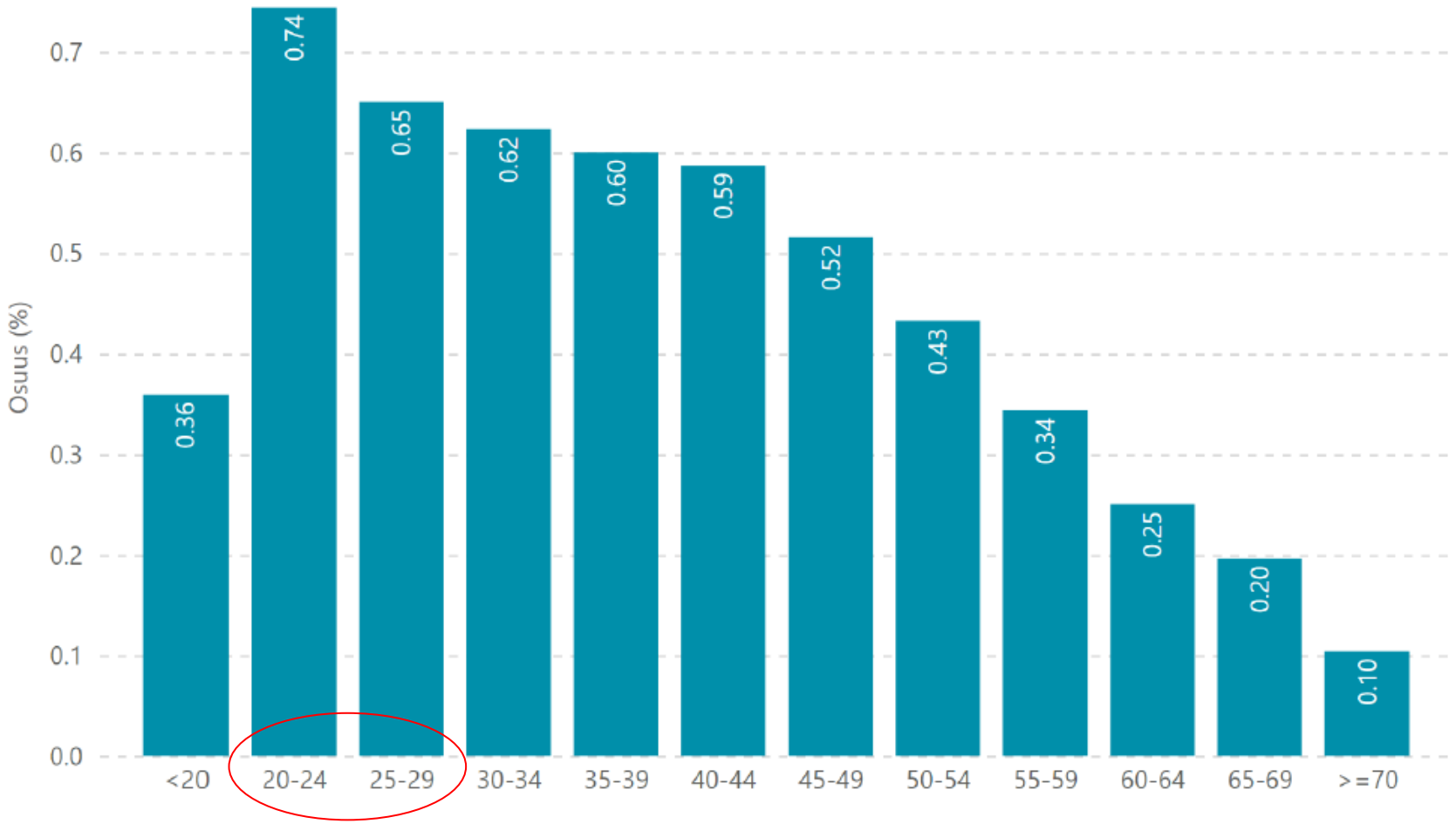

asiakastieto
part of Enento Group

Kotitalouksien ostovoiman muutos 2023-2026

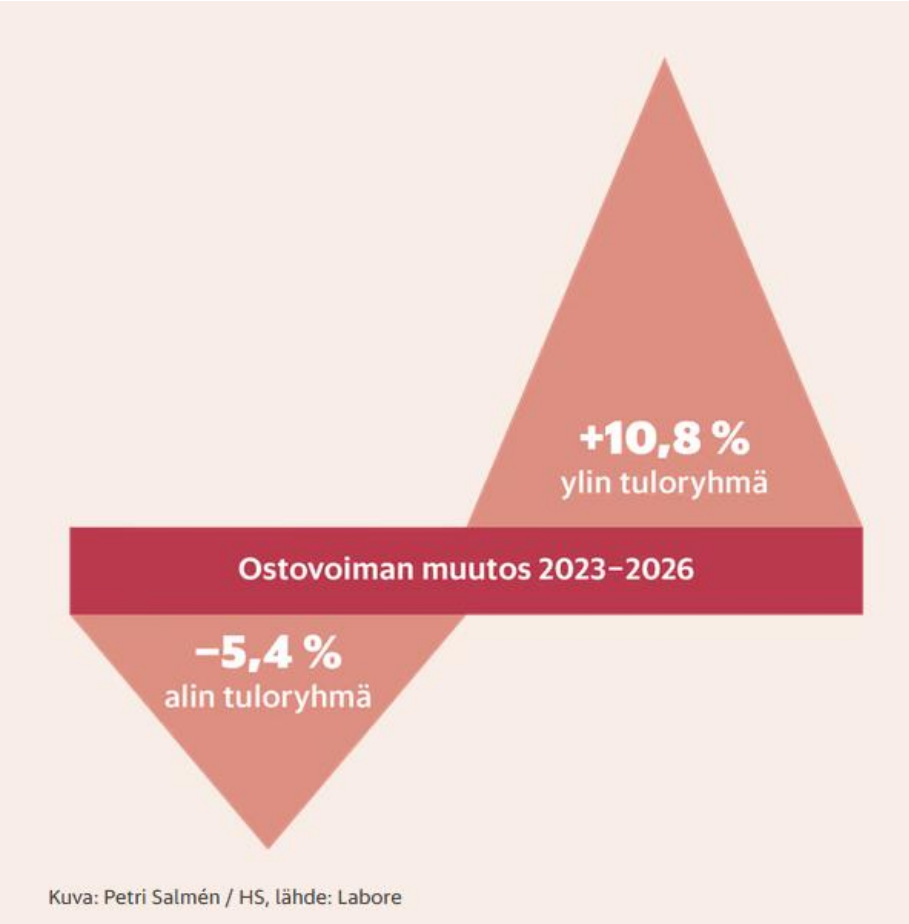

- Tutkijoiden mukaan nykyinen tilanne on poikkeuksellinen ja kertoo suoraan polarisaation syvenemisestä.
- Suuri- ja pienituloisten ostovoiman kehityksessä ollut toki isoja eroja aiemminkin, esim. 1990-luvun laman jälkeen.
- Mutta aikaisemmin kuilu syntyi siitä, että hyvätuloisten ostovoima kasvoi huomattavasti pienituloisten ostovoimaa nopeammin.
- Nyt ryhmät kulkevat samanaikaisesti eri suuntiin eli pienituloisten ostovoima heikkenee samalla kun suurituloisten ostovoima kasvaa.
- Ilmiö on Suomessa täysin uusi.

Lähde: HS 28.9.2026

Takuusäätiö

Chat-asiakkaiden itse vastaamat syyt velkaantumiselle

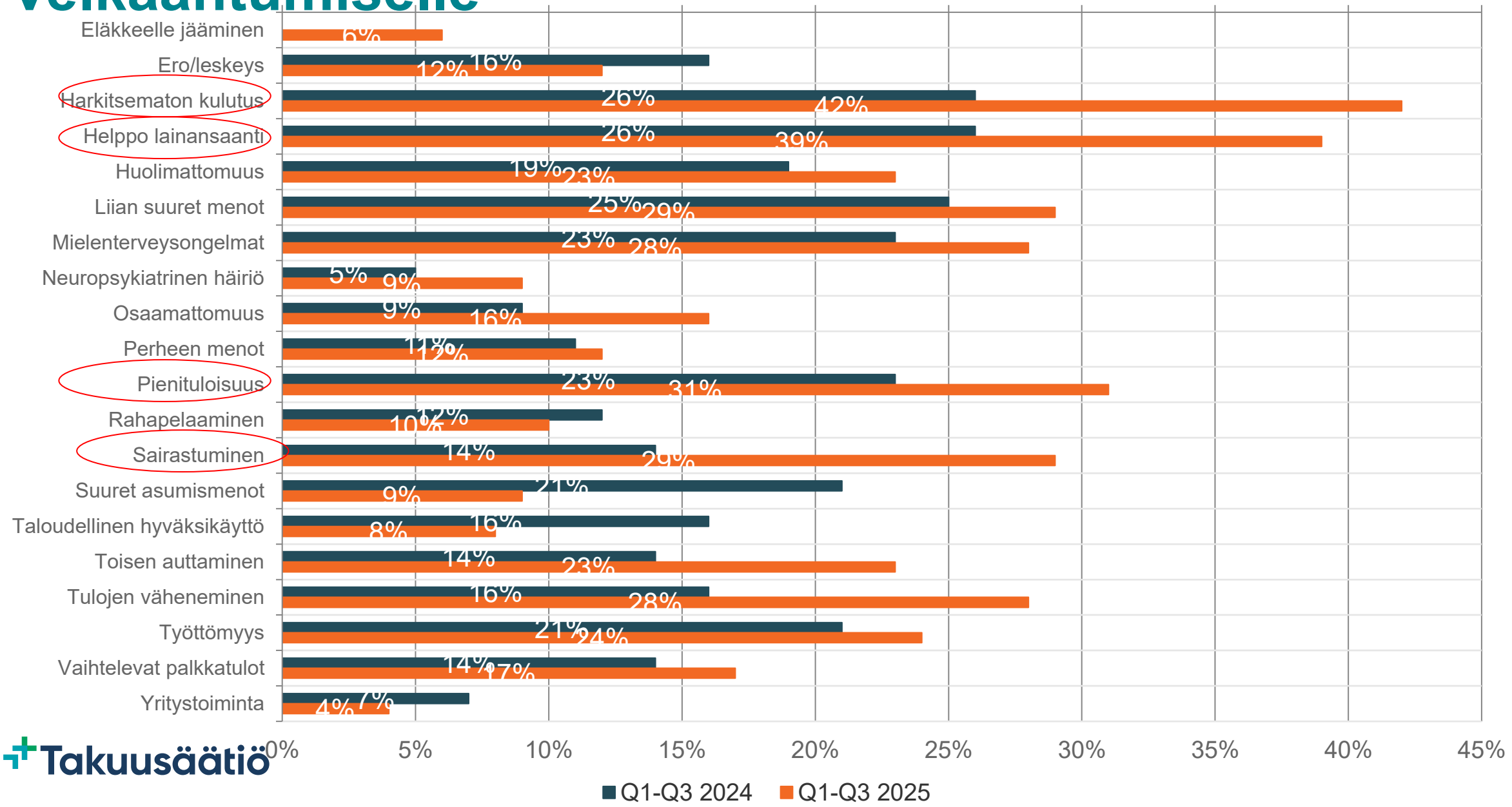

Takuusäätiö

Yleisiä huomioita

- Kotitalouksien kuluttamisesta yhä suurempi osa tapahtuu muulla kuin käteisvaroja käyttämällä.
- Taloudellista (yli)kuluttamista ja ekologista (yli)kuluttamista kannattaa tarkastella osana samaa kokonaisuutta.
- Talousongelmat ovat suurelta osin pienituloisuuskysymys. Kyse ei ”suuressa kuvassa” ole tiedollisista puutteista tai holtittomasta rahankäytöstä.
- Talousongelmat ei ole yhden tai kahden ryhmän ongelma,
  - Ensisijaisesti pitää tarkastella sitä, keille mitkäkin riskit ja haittavaikutukset kasautuvat ja miten niitä voi ennakoida.
- Eniten vaikuttavia tekijöitä ovat:
  - Tulotaso ja tulonmuodostus (pienet/epäsäännölliset tulot).
  - Sosiaaliset / terveyteen liittyvät tekijät (pitkäaikaissairaus, riippuvuudet, mielenterveys).
  - Asumiskustannukset (korkea vuokra, vuokrarästit, energian hinta).
  - Sosiaaliturvan muutokset ja leikkaukset (politiikkamuutokset voivat nopeasti muuttaa riskiryhmiä ja niiden kokoja).
  - Ylisukupolvisuus (yhteiskunnallinen asema, oma ja vanhempien koulutustausta vaikuttavat paljon)
  - Ikä ja talousosaaminen
  - Kulutussitoumukset
  - Kaikkein haavoittuvin ryhmä (lähes kaikilla mittareilla) ovat nuoret aikuiset -> yhteiskunnan tulevaisuuden toimintakyvyn kannalta tämä on muita näkökulmia merkittävämpi
- Maksuhäiriöisiä on lähes 390 000 henkilöä ja ulosotossa oli (vuonna 2025) 600 000 henkilöä ja Takuusäätiön asiakkaista esim. vain n. 40%on ulosotossa, niin paljonko yhteiskunnassa todellisuudessa on talousongelmissa olevia ihmisiä?

Yleisiä huomioita

- Kotitalouksien velkaantumisaste oli 30.6.2026 yhteensä 117,6 % suhteessa kotitalouksien bruttotuloihin.
  - **Yleensä velkaantumisaste on seurannut talouden suhdanteita, kasvaen noususuhdanteissa ja laskien taantumissa.**
  - Asuntovelat ovat selvästi suurin osa kotitalouksien veloista.
  - Viime vuosikymmenen aikana noussut erityisesti taloyhtiölainojen osuus.
  - (Perus)kuluttaminen luotolla on kasvanut viimeisten 10 vuoden aikana n. 30%
  - Kulutusluotot kasautuu tietyille ihmisryhmille.
  - Aktiivisen velanoton rinnalle tullut uusia ylivelkaantumiseen johtavia kulutusmuotoja, kuten BNPL (Buy Now Pay Later)

Verrokiksi:

- Julkinen velkaantuminen
  - Suomen julkinen velka oli 30.6.2026 yhteensä 90,3% suhteessa bruttokansantuotteeseen .
  - Velkaantumisasteen kasvun taustalla ovat tutkijoiden mukaan suurelta osin puolustusmenojen kasvu, ikääntymiseen liittyvät menot ja verotulojen lasku.
- Suomessa keskustellaan paljon julkisen talouden noin 90 prosentin velkasuhteesta, mutta todella vähän kotitalouksien velkaantumisesta suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin. Molemmat kuvaavat velkaantumista, mutta toki eri sektoreissa ja eri mittareilla.

- Kotitalouksien kotimaisen kulutuksen merkitys jää kokonaisuuden kannalta talouskeskustelussa liian usein liian vähälle huomiolle
  - Yksityinen kulutus kattaa valtaosan kulutuksesta ja on yksinään runsaat puolet bruttokansantuotteesta.
  - Yksityinen kulutus ei ole vielä lisääntynyt (Ylen aamu 1.9.2026)
  - Julkisen sektorin kulutus myös merkittävä tekijä BKT:n kannalta. Se muodostaa noin neljäsosan BKT:sta.
  - Suomen BKT:stä yli 50% tulee kotimaisesta kulutuskysynnästä.
  - Heikommassa taloudellisessa tilanteessa olevilla on iso merkitys kotimaisen kulutuskysynnän suhteen.
- Kaikilla mittareilla tarkasteltuna, talousongelmat kasautuvat tietyille kotitalouksille.

Takuusäätiö

Kun energiaongelma onkin talousongelma: Miten kallis energia näkyy Takuusäätiön neuvonnassa?

Energianeuvonnan vuosipäivä
18.11.2026

Henri Hölttä, Takuusäätiö

Velkalinja-puhelin ja chat

- velallisille ja heidän läheisilleen sekä heitä kohtaaville ammattilaisille

Velkalinja
puh. 0800 9 8009
ma-to klo 10-14

Chat
www.takuusaatio.fi
ma-to klo 12-15
ke myös klo 17-19

Vuosittain keskusteluja käydään yhteensä noin 6000 yhteydenottajan kanssa

Maksutonta, valtakunnallista, anonyymiä

Takuusäätiö

Takuusäätiön neuvonnan tarkoitus

- **Kartoittaa** yhteydenottajan taloustilannetta ja vastata häntä pohdituttaviin kysymyksiin.
- Asiakkaan tilannetta katsotaan ja pohditaan yhdessä puhtaasti hänen keskusteluun tuomien tietojen, kysymysten ja huolien pohjalta.
- **Keskustella** eri vaihtoehdoista velkojen maksamiseksi ja taloudellisen hyvinvoinnin parantamiseksi ottaen huomioon asiakkaan henkilökohtainen tilanne, omat toiveet, arvot ja voimavarat.
- **Kohdata** yhteydenottaja arvostavasti, kannustaa ja motivoida yhteydenottajaa.
- **Ohjata** mahdollisen tarvittavan jatkoavun piiriin ja varmistaa, että asiakas tietää hänelle sopivat ja soveltuvat keinot edistää tilannettaan.

Kartoittaa, keskustella, kohdata, ohjata

Yleisimpiä kysymyksiä ja aiheita

- Takuusäätiön takaus ja pienlaina
- Mitä velkojen maksamiseksi voi tehdä
- Taloustilanteen aiheuttama ahdistus, pelot ja häpeä
- Maksuhäiriömerkintä
- Perintä ja ulosotto
- Laskujen ja velkojen maksujärjestys
- Vuokravelka ja häätöuhka
- Velkojen vanhentuminen
- Velkojien kanssa sopiminen / velkojen vyöryttäminen
- Lainojen kuluista ja mikä on järkevä laina

Takuusäätiö

Asiakkaidemme sosioekonominen asema Q1-Q3

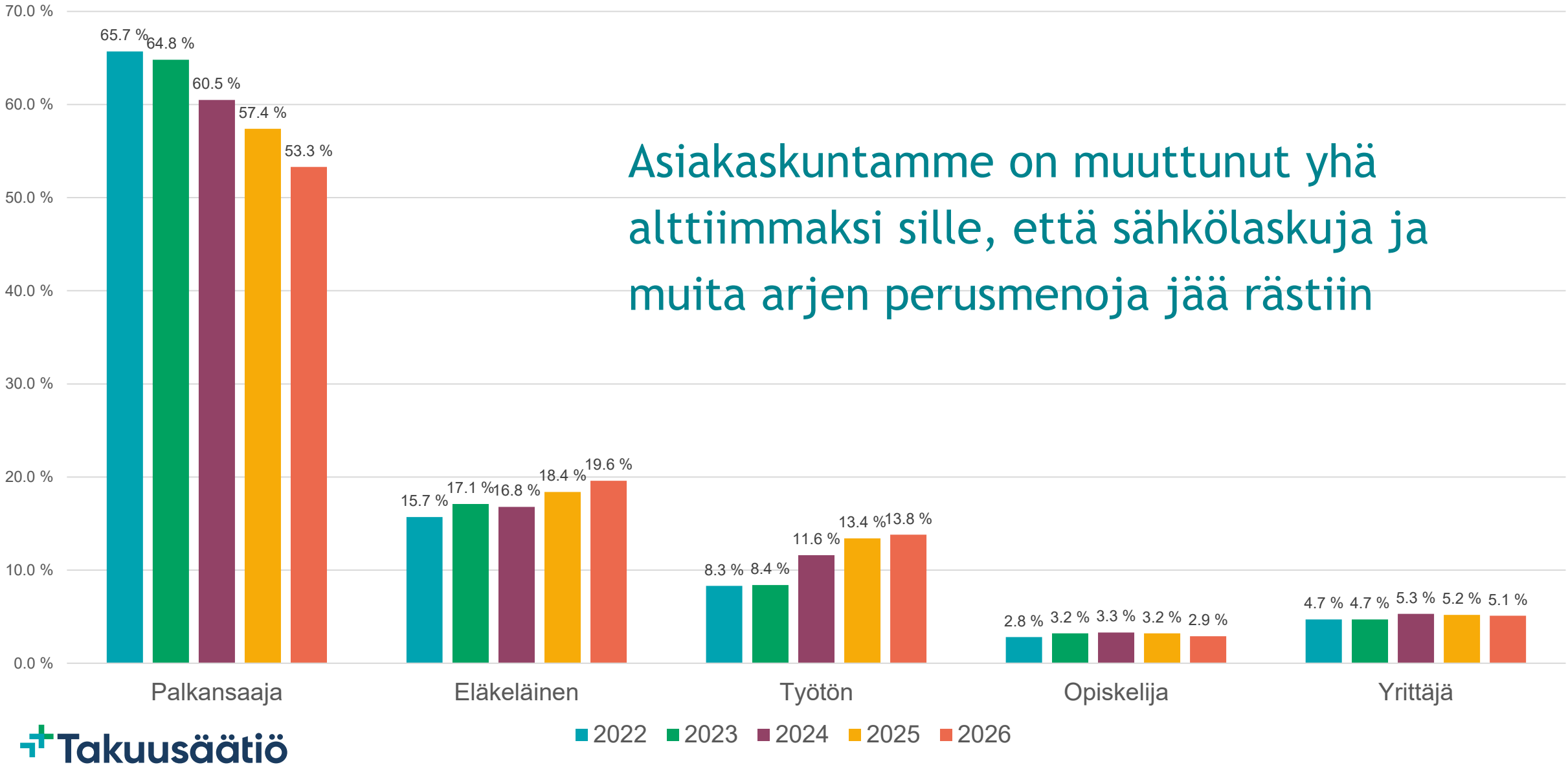

Asiakaskuntamme on muuttunut yhä alttiimmaksi sille, että sähkölaskuja ja muita arjen perusmenoja jää rästiin

Takuusäätiö

Asiakkaidemme yleisimmät velkatyypit Q1-Q3

Sähkölaskurästit ovat yksi merkittävä tekijä joiden vuoksi laskurästien määrässä on ollut selvä kasvu vuosina 2023 ja 2026

	Kulutus- ja pikaluotot	Luottokorttivelka	Osamaksut	Laskurästit	Asuntolaina	Autolaina	Opintolaina
2022	78.2 %		15.3 %	16.3 %	15.1 %	10.2 %	10.9 %
2023	81.0 %		17.8 %	25.6 %	17.7 %	11.7 %	8.4 %
2024	79.2 %	42.8 %	22.1 %	19.5 %	21.0 %	11.6 %	11.2 %
2025	74.8 %	45.5 %	23.3 %	20.1 %	20.1 %	14.1 %	11.0 %
2026	75.2 %	38.9 %	24.3 %	34.0 %	21.2 %	15.0 %	12.6 %

Takuusäätiö

Sähkölaskurästit neuvonnassamme vuonna 2023

- 7%:ia (423 asiakasta) kertoi rästiin jääneistä sähkölaskuista.
- Heistä:
  - Joka kolmas oli **eläkeläisiä** (pienituloisia, jotka asuivat **vanhoissa asunnoissa** joiden lämmittäminen kallista)
  - Joka neljäs **lapsiperhe** (lämmitettäviä **neliöitä usein paljon**)
  - 67% **asuntovelallisia** (maksavat lämmityskustannukset myös itse)
  - 80%:lla lisäksi kulutus, pika -tai korttiluottoja
  - Moni kertoi, että samaan aikaan nousseiden **asuntolainan korkojen vaikutus** velkaongelmiin oli myös merkittävä
  - Muiksi velkaantumisen syiksi kerrottiin yleisimmin eläkkeelle jääminen, ero, perheen menot sekä pienituloisuus

Sähkölaskurästit neuvonnassamme vuonna 2026

- Ei olla kirjattu erikseen niiden määriä, mutta ovat merkittävä selittävä tekijä sille, että aiempia vuosia useammalla asiakkaalla on ollut **arkeen liittyviä laskurästejä (+70%** vs. vuosi 2025)
- Asiakkaat ovat kertoneet sähkölaskurästeistä etenkin loppukeväästä lähtien, jolloin alkuvuoden kalliit **pörssisähköhinnat** konkretisoituivat maksettaviksi
- Vuoden 2023 tilanteeseen verrattuna aiempaa useammalla maksuvaikeuksien syynä oli **pienituloisuus, sosiaalitukien leikkaukset ja työttömyys** eikä sähkölaskurästien lisäksi välttämättä ollut muita velkoja laisinkaan

Takuusäätiö

Mitkä tekijät ovat asiakkaidemme mielestä aiheuttaneet sähkölaskurästejä

- Pienituloisuus
- Työttömyys
- Sosiaalitukien leikkaukset
- Paljon neliöitä ja suora sähkölämmitys
- Pörssisähkön hintapiikit talvella
- Velkaköyhyys
- Asunnon arvon putoaminen ja myyntivaikeudet
- Maksuhäiriömerkintä, joka ei ole mahdollistanut muuttoa halvempaan asuntoon
- Elämäntilanteen muutokset, jolloin tulot ovat tippuneet tai menot kasvaneet
- Yleinen elinkustannusten nousu

Takuusäätiö

Muita energiaköyhyyden muotoja asiakkaillamme

- **Öljyn ostamiseen** ei ole ollut enää varaa öljylämmitteisissä asunnoissa, joissa kertaostos on yleensä kallis
- Osa asiakkaista on lisännyt asunnon lämmittämistä puulla, mutta myös **puun hinta on kallistunut** merkittävästi eikä siihenkään ole ollut enää varaa
- **Ilmalämpöpumppu** alentaisi kustannuksia, mutta kertaostona sen hankintaan ei ole ollut varaa
- **Polttoaineen kallistumisen** myötä töihin ei ole ollut enää varaa mennä tai arjen asioiden hoitaminen hankaloitunut merkittävästi
- Energiaköyhyyden muodot korostuvat usein **haja-asutusalueilla**, joissa **välimatkat** ovat pitkät, **asuntokanta vanhaa**, **tulotaso alhaista** eikä **julkinen liikenne** ole toimiva liikkumisen vaihtoehto

Millä ehkäistä sähkölaskurästien syntymistä ja tukea niiden maksamisessa?

- **Kiinteän sopimuksen suosittelu** heille, jonka taloudessa ei ole pelivaraa pörssisähköjen hinnanvaihteluille
- **Laskutuskausi kuukauden välein**, jolloin kerralla maksettava summa on pienempi ja yksittäisen kuukauden menot ennakoitavammat ja hallittavammat
- **Asiakkaan kontaktointi heti** laskun jäätyä rästiin
- Asiakkaan maksukykyyn sopivasta **maksusuunnitelmasta sopiminen** varhaisessa vaiheessa
- Asiakkaan elämäntilanteen ja sähköjen katkaisemisen **inhimillisten seuraamusten ymmärtäminen**
- **Tarvittavan avun piiriin ohjaaminen** (Kela, sosiaalityö, diakonia, hyvinvointialueet, talous- ja velkaneuvonta, Takuusäätiö)

Kiitos!

juha.pantzar@takuusaatio.fi
henri.holtta@takuusaatio.fi

www.penno.fi

Takuusäätiö

takuusaatio.fi

Iltapäiväkahvitus klo 13.15-14.15.

Verkkolähetys jatkuu klo 14.15.

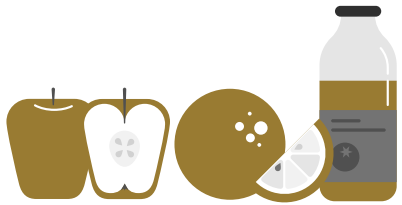

Ohjelma klo 14.15 alkaen

Klo 14.15 Sähköistyvä Suomi – sähkönkäyttö kasvaa ja muuttuu – **Maunu Laikari**, Savon Voima Oy

Klo 14.45 Sähkösopimukset monimutkaistuvat, pysyykö kuluttaja mukana? – **Anni Väättänen**, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Klo 15.20 Muuttuva arki, muuttuva energianeuvonta. Kuka tarvitsee energianeuvontaa? – **Minna Tolvanen**, Motiva

Klo 15.40 Yhteenveto ja keskustelu – **Leila Timonen**, Motiva

Klo 16.00 Tilaisuus ja verkkolähetys päättyy

Sähköistyvä Suomi – Sähkönkäyttö kasvaa ja muuttuu

Motivan Energianeuvonnan vuosipäivä 18.11.2026

Maunu Laikari, Savon Voima Oyj

2025

SAVON VOIMA

Savon Voima -konserni

LIIKEVAIHTO	INVESTOINNIT
234,0 milj. €	54,2 milj. €

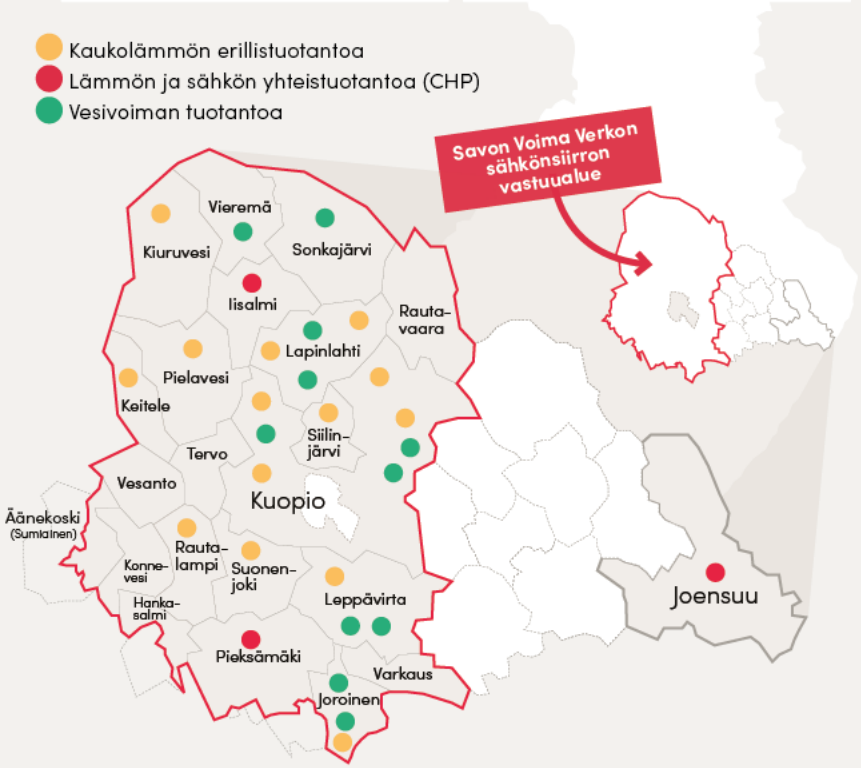

Sähköverkko
SAVON VOIMA VERKKO OY

LIIKEVAIHTO	INVESTOINNIT
105,0 milj. €	42,2 milj. €

Asiakkaita 121 533

Säävarmassa sähköverkossa 87 600

Sähköverkkoa (km) 28 300

230 m / asiakas

Sähkön siirto-volyymi (GWh) 1 853

SÄÄVARMA
SAVON VOIMA VERKKO

Kaukolämpö ja sähköntuotanto

LIIKEVAIHTO		INVESTOINNIT	
KAUKOLÄMPÖ	SÄHKÖNTUOTANTO	KAUKOLÄMPÖ	SÄHKÖNTUOTANTO
100,1 milj. €	29,4 milj. €	8,3 milj. €	3,7 milj. €

Asiakkaita 5 831

21 Kaukolämpö-verkkoa

Myydyn kaukolämmön alkuperä 2025

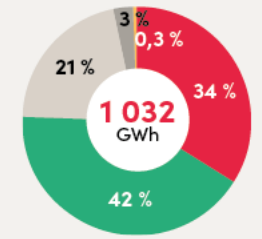

Tuotetun sähkön alkuperä 2025

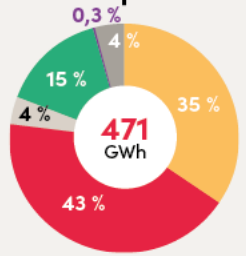

98 % kotimaisilla energialähteillä

Esityksen näkökulmia

- Sähköistyvä Suomi – Iso kuva: kulutus, tuotanto ja sähköverkot
- Teho- ja hintavolatiliteetin lisääntyminen
- Jouston ja ajoituksen kasvava merkitys sähkönkäytössä
- CASE: Kaukolämmön sähköistyminen tuo järjestelmään joustoa

Suomi sähköistyy
SAVON VOIMA

Fingridin johtaja paljastaa: Sähkö ei mitenkään riitä kaikkialle Suomessa

Kaksi kolmasosaa sähköliittymäkyselyistä tulee nyt datakeskuksilta. Fingridin Jussi Jyrinsalo vastaa, miten tähän

Olli Rehniltä varoitus: Energiašokki ei ole vielä ohi

Suomeen povataan nyt hirveää sähkösyksyä: Asiantuntijat vääntävät nyt rautalangasta, miksi näin on

Syksyn lähestyminen alkaa pian näkyä myös suomalaisten sähkölaskuissa. Sähkön hintaan vaikuttavat useat eri muuttujat. Asiantuntijat avaavat, mistä hinta koostuu ja miltä tulevan syksyn ja talven näkymät vaikuttavat.

Näin rajusti sähkölasku voi kallistua talvella

Johdannaismarkkinat ennakoivat pörssisähkön kallistumista talvea kohti.

SAVON VOIMA

Mistä kulutuksen kasvu muodostuu?

- Sähköistyvä liikenne, sähköistyvä teollisuus (ml. kaukolämpö), sähkövarastot, datakeskukset, jne.
- Sähkönkulutuksen kasvaessa täytyy tuotannonkin kasvaa samassa suhteessa. Uuden tuotannon lisääntyminen on suurimmalta osin uusiutuvaa sääriippuvaista tuuli- ja aurinkovoimaa.
- Tämä käytännössä aiheuttaa sen, että sähköä ei ole tarjolla joka hetki samaa määrää, vaan sen saatavuus vaihtelee sään mukaan → Tehovolatiliteetti kasvaa.
- Kun kysyntä on tarjontaa tasaisempaa, niin sähköntuotannon tehovolatiliteetti siirtyy sähkön hintaan kysynnän ja tarjonnan lain mukaisesti.
- Tämä taas kannustaa kuluttamaan sähköä halpoina hetkinä enemmän ja kalliina hetkinä vähemmän. Näin markkina tasaa markkinaehtoisesti kulutuksen ja tuotannon ääripäitä.
- Kuluttajat, jotka voivat hyödyntää hintavolatiliteettiä, voivat hyötyä ja ”voittaa” markkinan keskihinnan sähkön hankintahinnassa

SAVON VOIMA

Sähkönkulutuksen odotetaan kasvavan tulevina vuosina

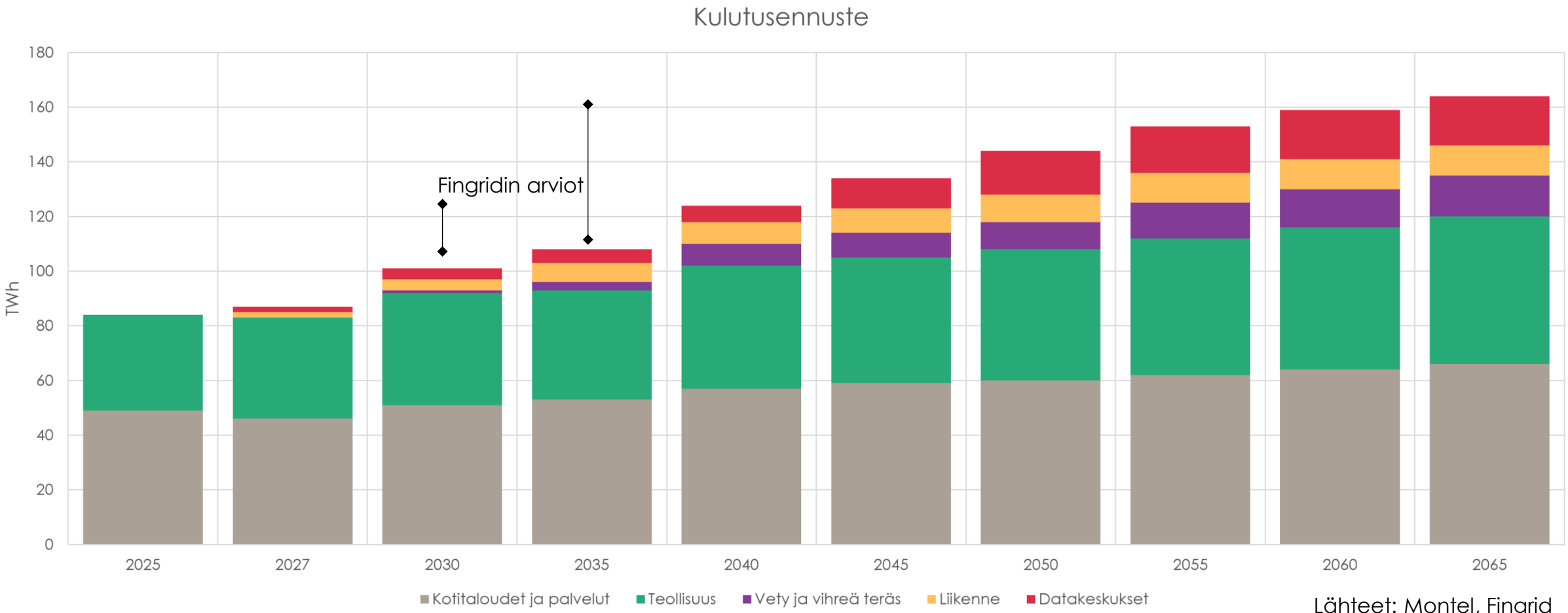

Lähteet: Montel, Fingrid

Fingridin kulutusarviot selvästi korkeampia, mikä johtuu suurelta osin datakeskusten suuremmasta kulutusennusteesta

SAVON VOIMA

Jotta kasvavaan kulutukseen voidaan vastata, täytyy sähköntuotannonkin lisääntyä

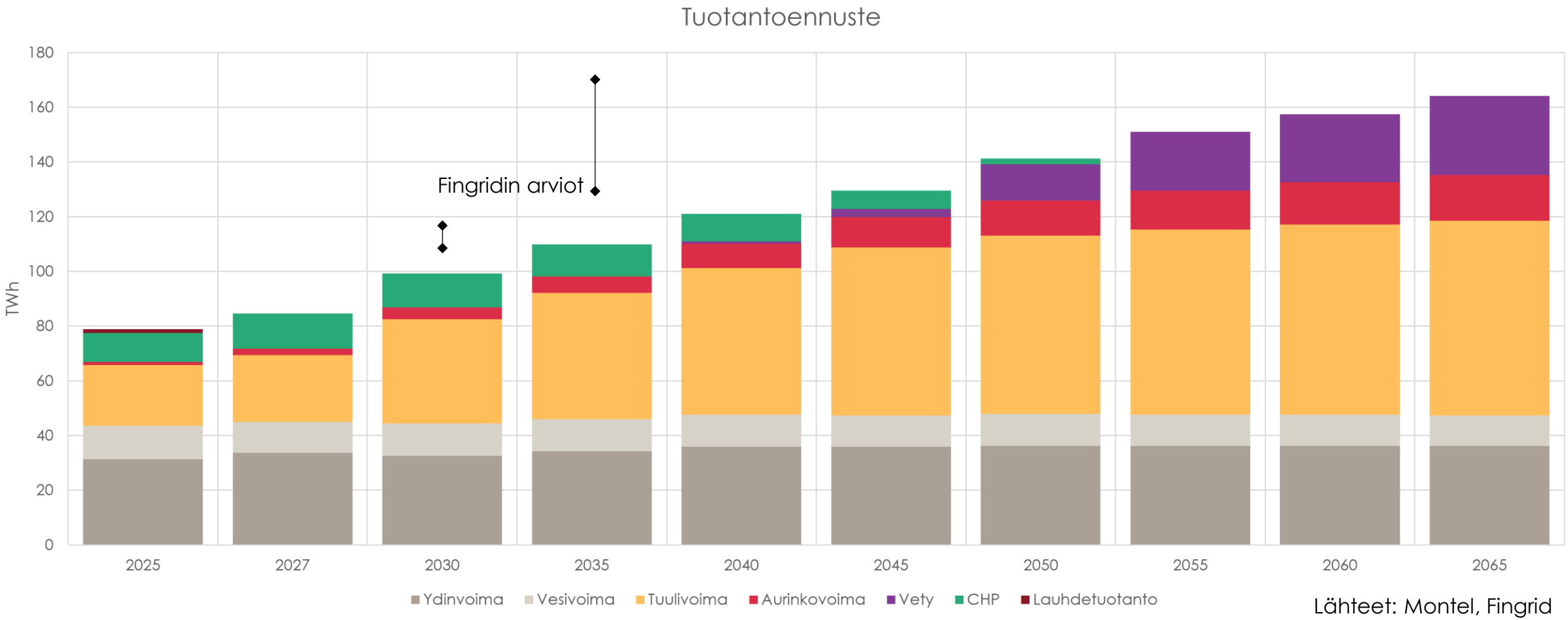

Lähteet: Montel, Fingrid

SAVON VOIMA

Vuoden 2025 viikkokohtainen sähköntuotantoteho

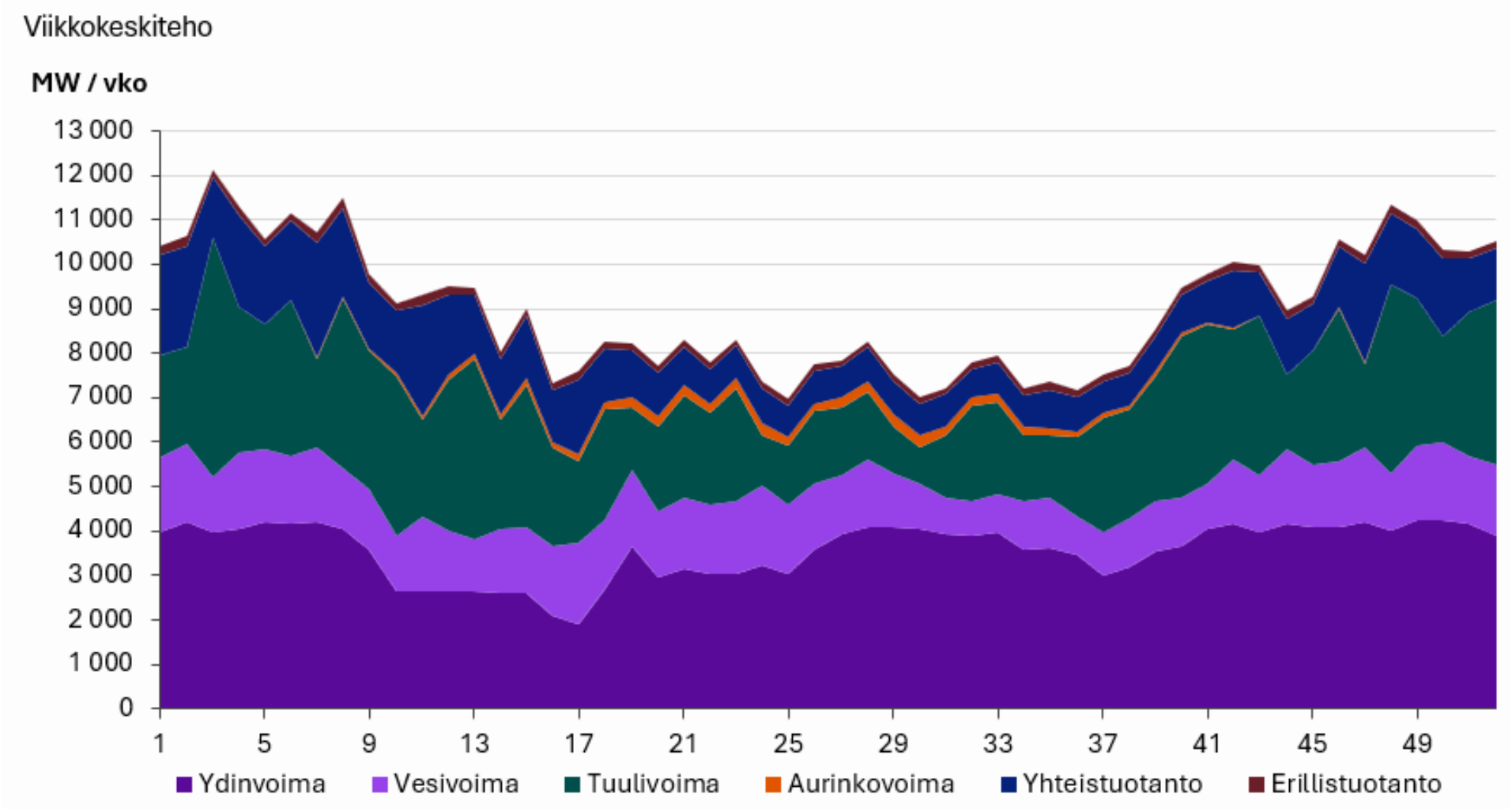

Lähde: Energiateollisuus

Tuulivoiman kulloinenkin saatavuus vaikuttaa hintaan

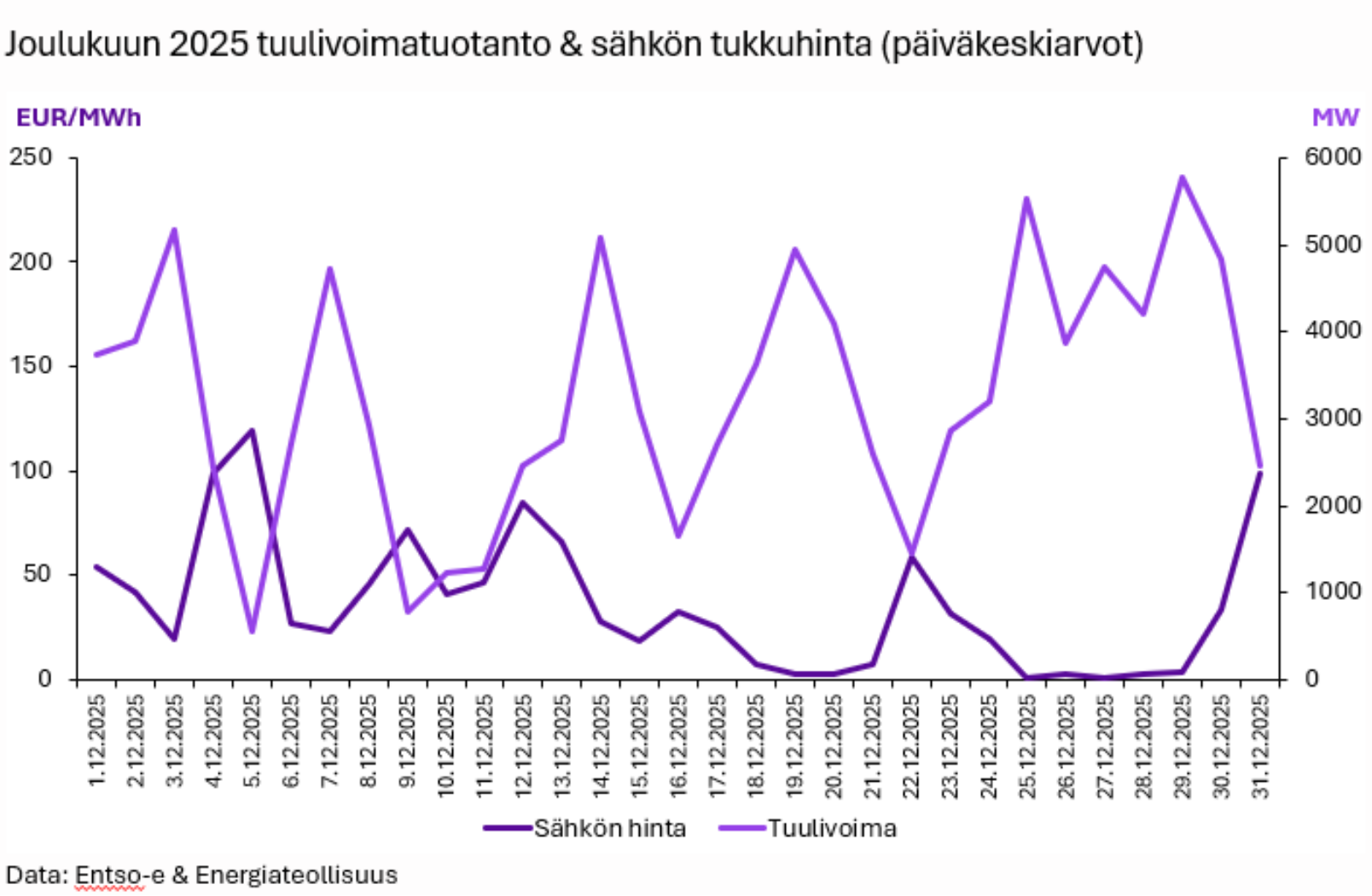

- Tuulisina päivinä sähkön hinta on usein lähellä nollaa, vähätuulisina päivinä hinta on korkeampi
- Tuulivoiman määrä on suurin hintoihin vaikuttava tekijä, mutta monet muut tekijät vaikuttavat myös hintoihin:
  - Kysynnän osalta mm. Viikonpäivä, kellonaika, lämmitystarve, teollisuuden käyntiaste jne.
  - Tarjonnan osalta mm. voimalaitosten ja rajajohtojen käytettävyys, polttoaine- ja päästökustannukset, vesitilanne jne.

Suomen sähkön keskihinta viimeiset 10 vuotta

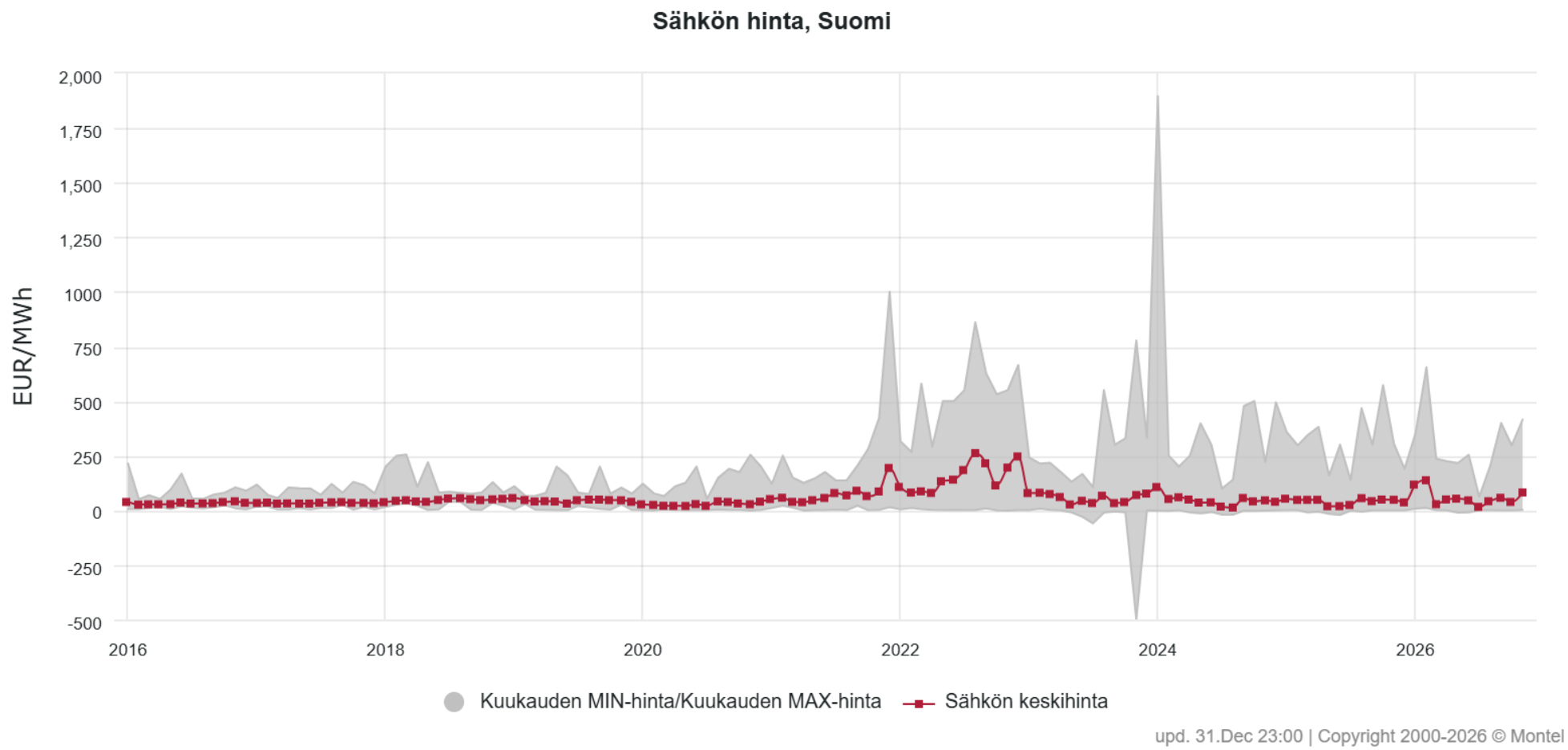

SAVON VOIMA

Sähkönkäytön ajoituksen ja jouston merkitys korostuu myös pientaloasukkailla

Sähköistyvä Suomi tarvitsee lisää sähköä, mutta myös älykkäämpää sähkönkäyttöä. Asiakkaasta tulee yhä aktiivisempi osa energiajärjestelmää.

Sähkönkulutuksen joustaminen ja ajoittaminen niille ajan hetkille, kun sähköä on saatavilla ja se on edullista, mahdollistaa hyötymisen kasvavista hintaeroista

Sähkön pientuotanto - kuten aurinkopaneelit - yleistyvät

Sähkön varastointi myös kotitalouksissa yleistyy. Tällaisesta ilmentymiä ovat mm. kotiakut tai sähköauto.

Sähkökuormien ohjauskyky kehittyy koko ajan ja entistä useammassa kodissa vaikkapa lämmitystä ajoitetaan ajanhetkille, jolloin sähkö on edullista

Asiakkaan koti on tulevaisuudessa pieni energiajärjestelmä

AI GENERATED

SAVON VOIMA

Sähköverkot

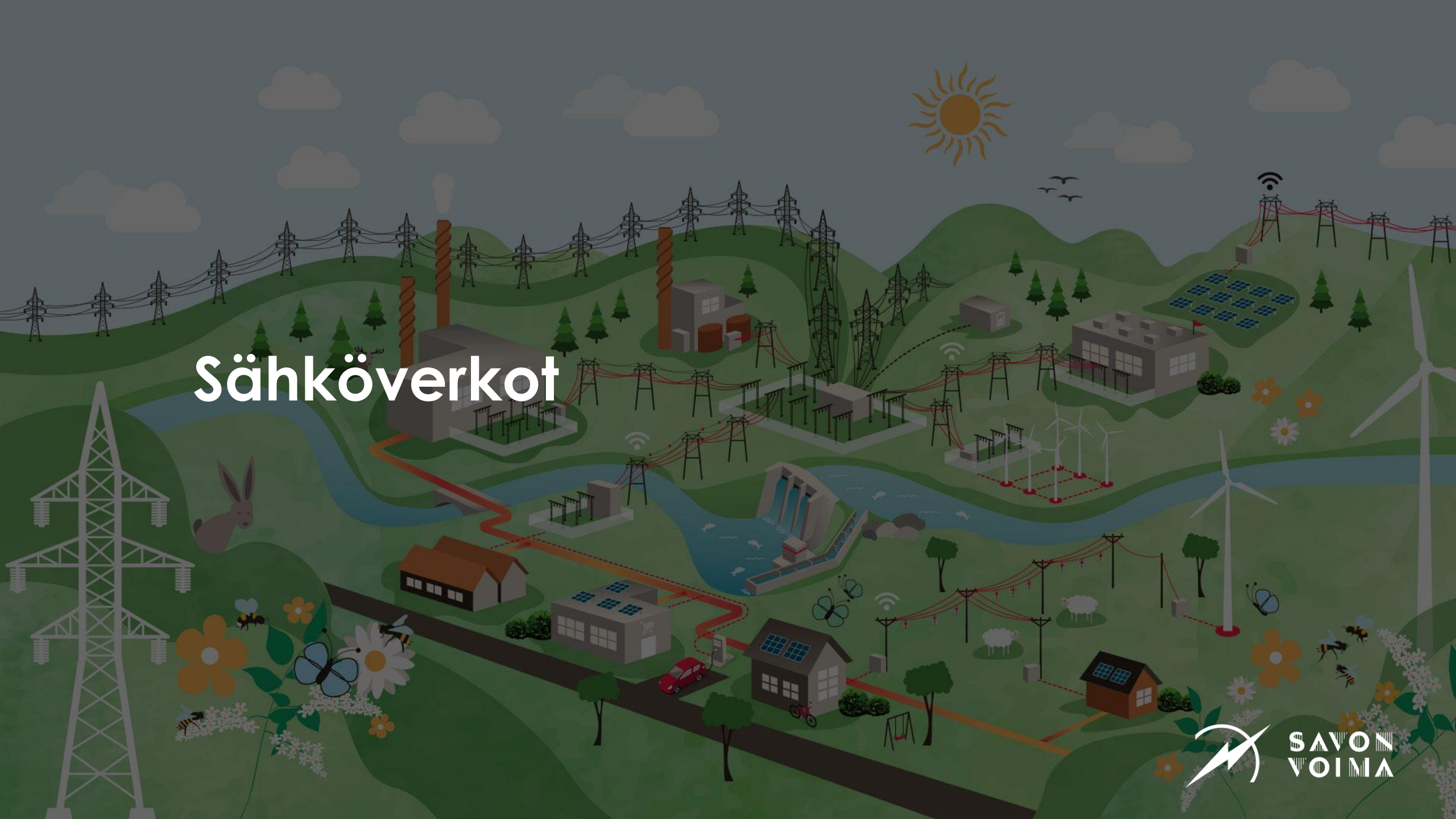

SAVON VOIMA

Tuotannon ja kulutuksen lisääntyminen eivät ”mätsää”, jos sähköverkkojen siirtokapasiteetti ei ole riittävä

Sähkön kulutuksen kasvu tarvitsee tuekseen vahvan sähköverkon, verkkoliityntöjen priorisointia ja säätövoimaa

29.10.2026 ETUSIVU » YLEINEN » SÄHKÖN KULUTUKSEN KASVU TARVITSEE TUEKSEEN VAHVAN SÄHKÖVERKON, VERKKOLIITYNTÖJEN PRIORISOINTIA JA SÄÄTÖVOIMAA

Sähköverkko siirtää sähkön tuotannosta kulutuspisteisiin

- Kulutus- ja tuotantopisteiden yhdistämiseksi sähköistyvässä Suomessa myös sähköverkkoja tulee vahvistaa kantaverkosta jakeluverkkoihin
- Kantaverkon vahvistamisen kuluja katetaan mm. asiakasmaksuilla eli kantaverkkomaksuilla
- Nämä kantaverkkomaksut siirtyvät edelleen asiakkaiden maksettavaksi: joko suoraan kantaverkon liittyneille suurasiakkaille tai jakeluverkkojen nousevien maksujen seurauksena loppuasiakkaille
- Toisinaan ison kulutuskohteen saaminen osaksi jakeluverkkoa voi pienentää muiden asiakkaiden siirtomaksuja, kun jakajia nousevista kantaverkkomaksuista on enemmän
- Aluetalouden kannalta olisi tärkeää, että uudet liittyjät saadan liittymään jakeluverkkoyhtiöiden verkkoihin

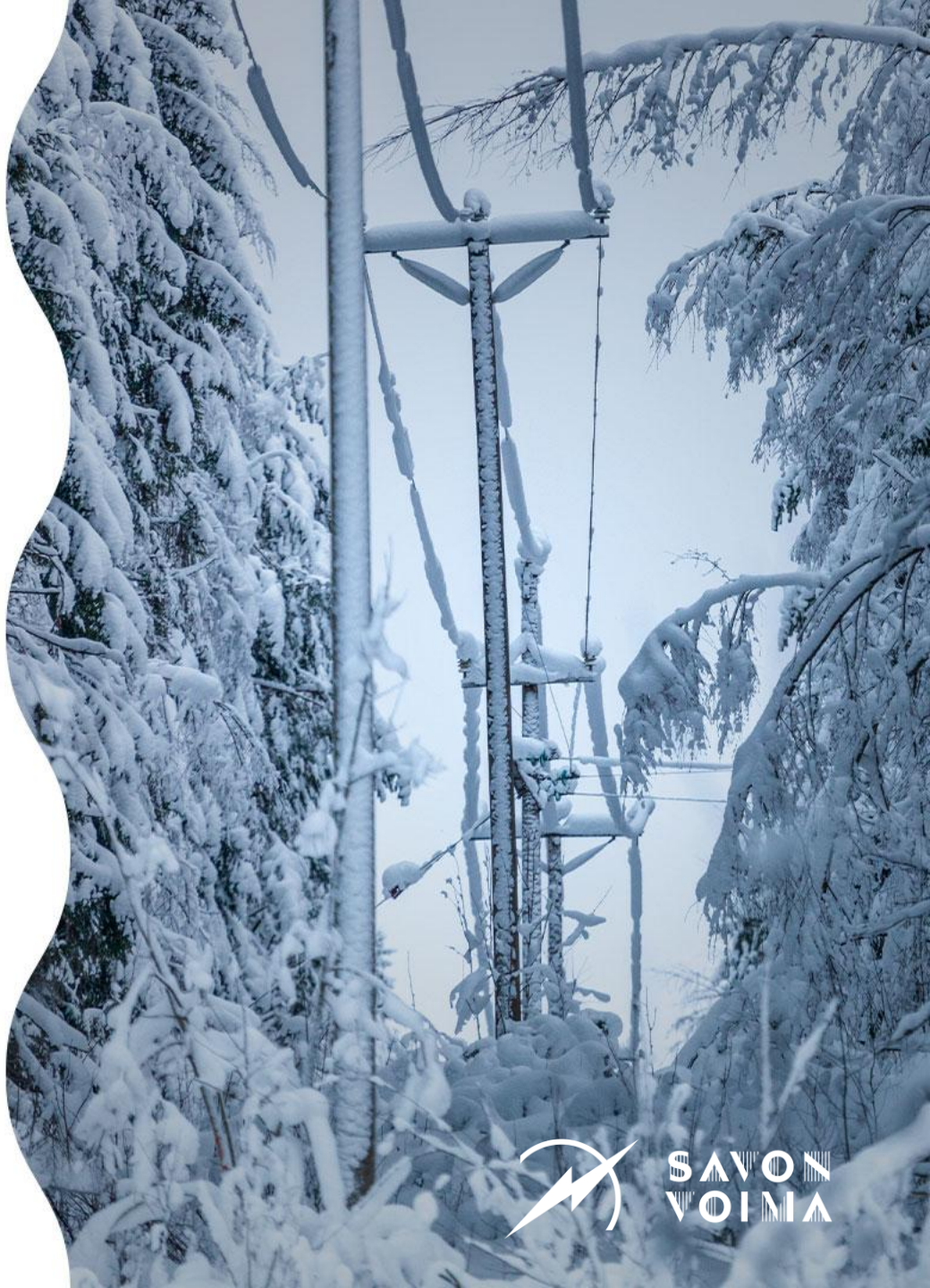

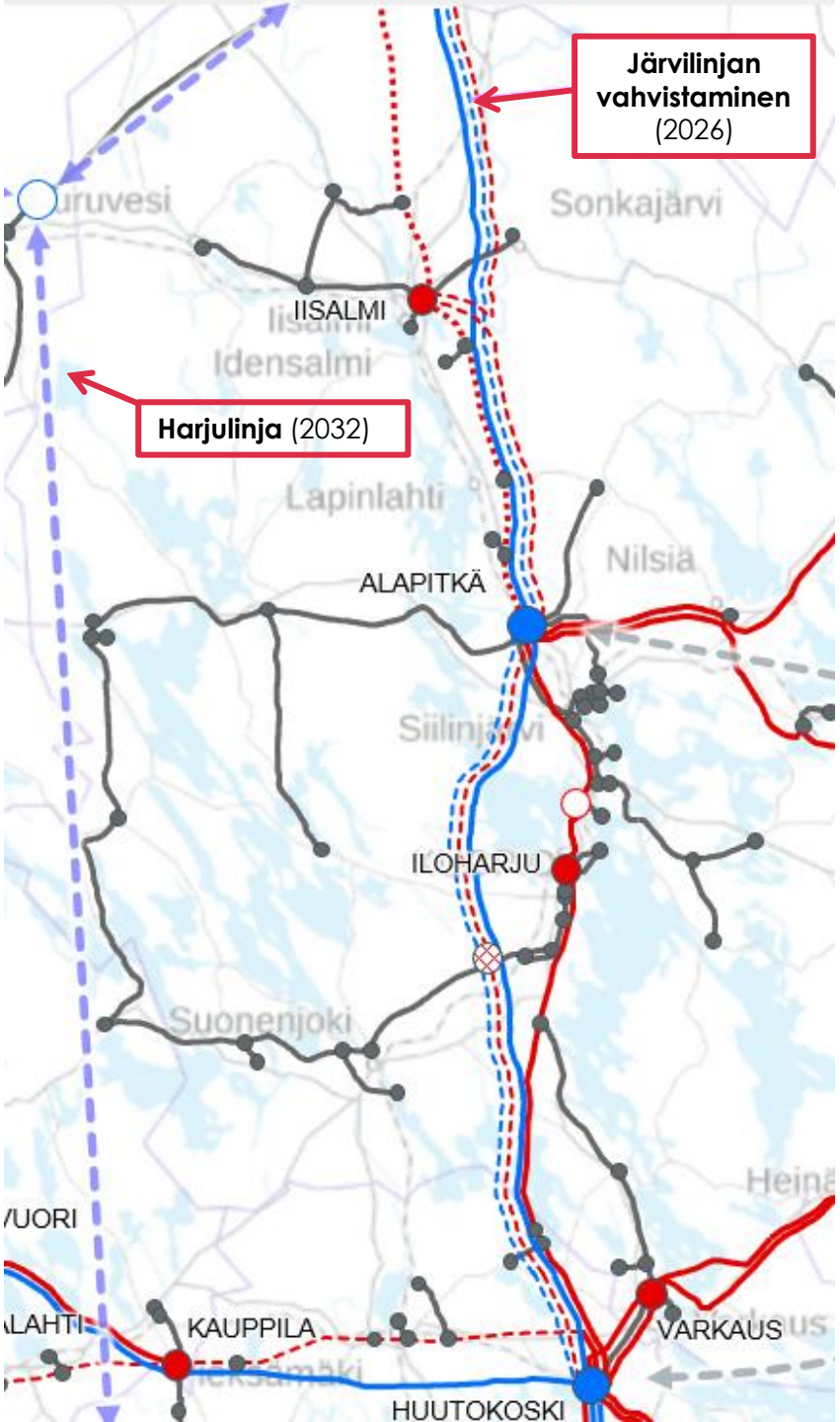

Sähköverkko luo alueellista elinvoimaa

Aurinkosähkö, tuulivoima ja sähkövarastot

Sähkökattilat, datakeskukset ja teolliset hankkeet

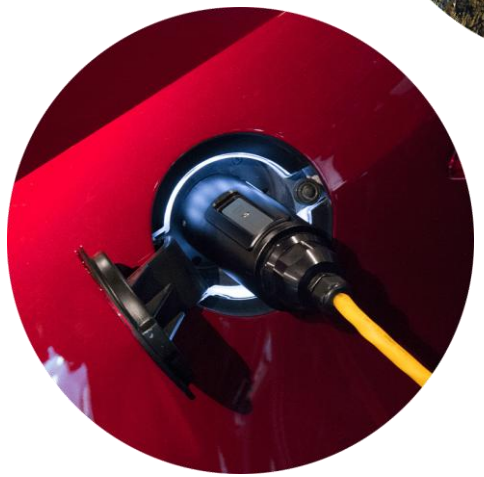

Sähköinen liikenne

”Ennen kunnan läpi kulkevan vitostien sanottiin tuovan elinvoimaa kylälle. Nyt elinvoimaa tuo Järvilinja.”

SAVON VOIMA

Yhteiskunnan sähköistyminen näkyy sähköliittymien kysynnän kasvuna

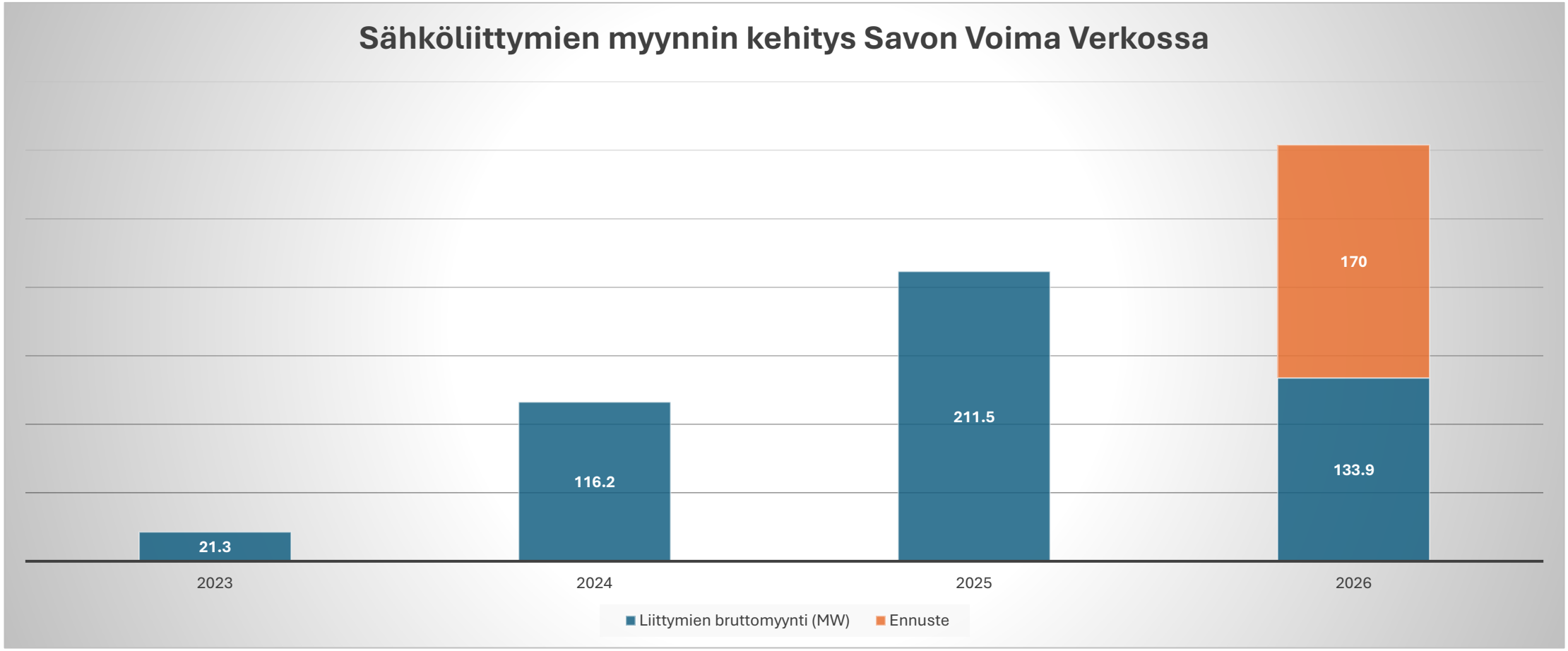

Sähköistyvä kaukolämpö on osa joustavaa energiajärjestelmää

Sähkökattilat ovat merkittäviä sähkönkäyttäjiä

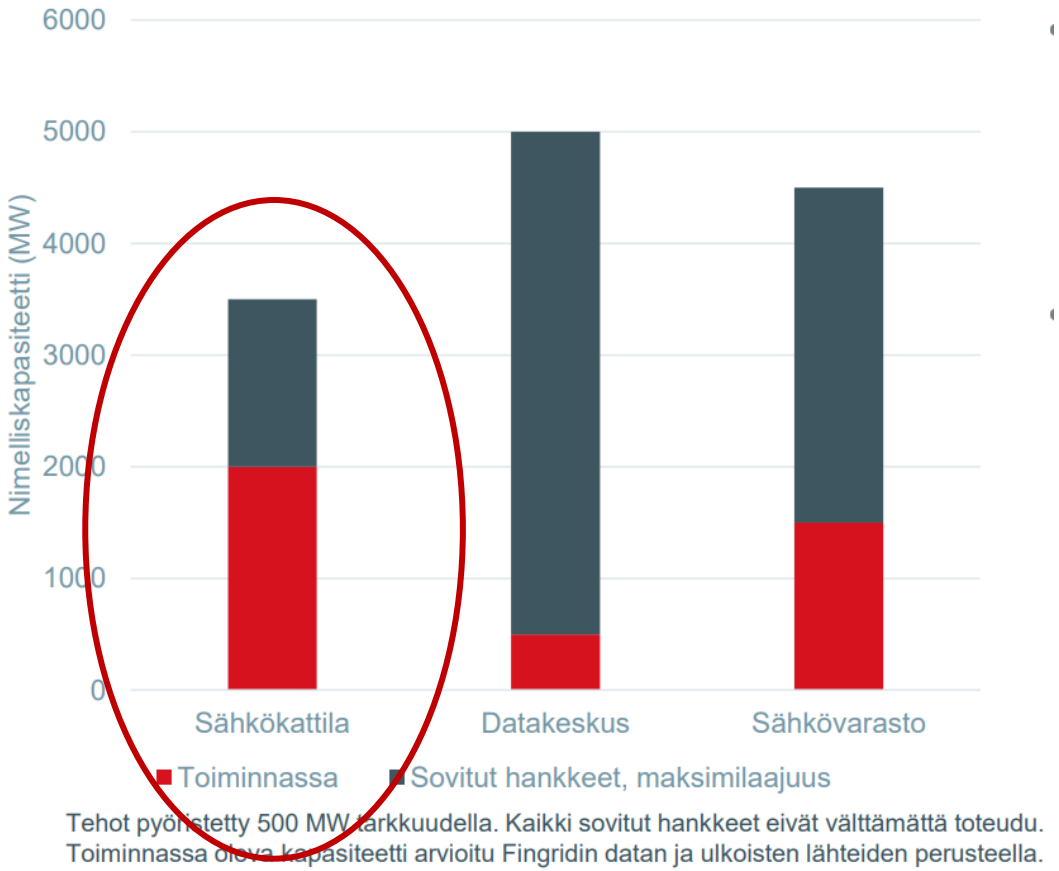

Tehot pyöristetty 500 MW tarkkuudella. Kaikki sovitut hankkeet eivät välttämättä toteudu.
Toiminnassa oleva kapasiteetti arvioitu Fingridin datan ja ulkoisten lähteiden perusteella.

* Sisältäen jakeluverkkoon liittyvät hankkeet

Lähteet: Fingrid

SAVON VOIMA

Sähköistyvä kaukolämpö

- Kaukolämpöjärjestelmäkin sähköistyy sähkökattiloiden ja lämpöpumppujen myötä
- Koska iso osa lisääntyvästä sähkönkulutuksesta on vakiota, on tärkeää että myös sähkön kulloisenkin saatavuuden pohjalta säätyvää / joustavaa kulutusta on energiajärjestelmässä
- Kaukolämmön sähköistyminen on ilmentymä tällaisesta joustavasta sähkönkäytöstä
- Osana kaukolämpöjärjestelmää asiakkaan ei tarvitse miettiä lämmityksensä joustoa, vaan kaukolämpöjärjestelmä hoitaa jouston asiakkaan puolesta
- Lämpöä tehdään sähköllä silloin, kun sähköä on saatavilla paljon (sähkö on halpaa). Sitä voisikin kutsua leikkimielisesti tuulilämmöksi.
- Jos sähkökattilan rinnalla on lämpöakku, voidaan lämpöä varastoida ja hyödyntää asiakkaille pidemmällä aikavälillä eikä vain niinä hetkinä, kun sähkö on edullista
- Kaukolämmön sähköistyminen on myös keskeinen keino pitää kaukolämpö hintakilpailukykyisenä

SAVON VOIMA

Sähköistyvä kaukolämpö

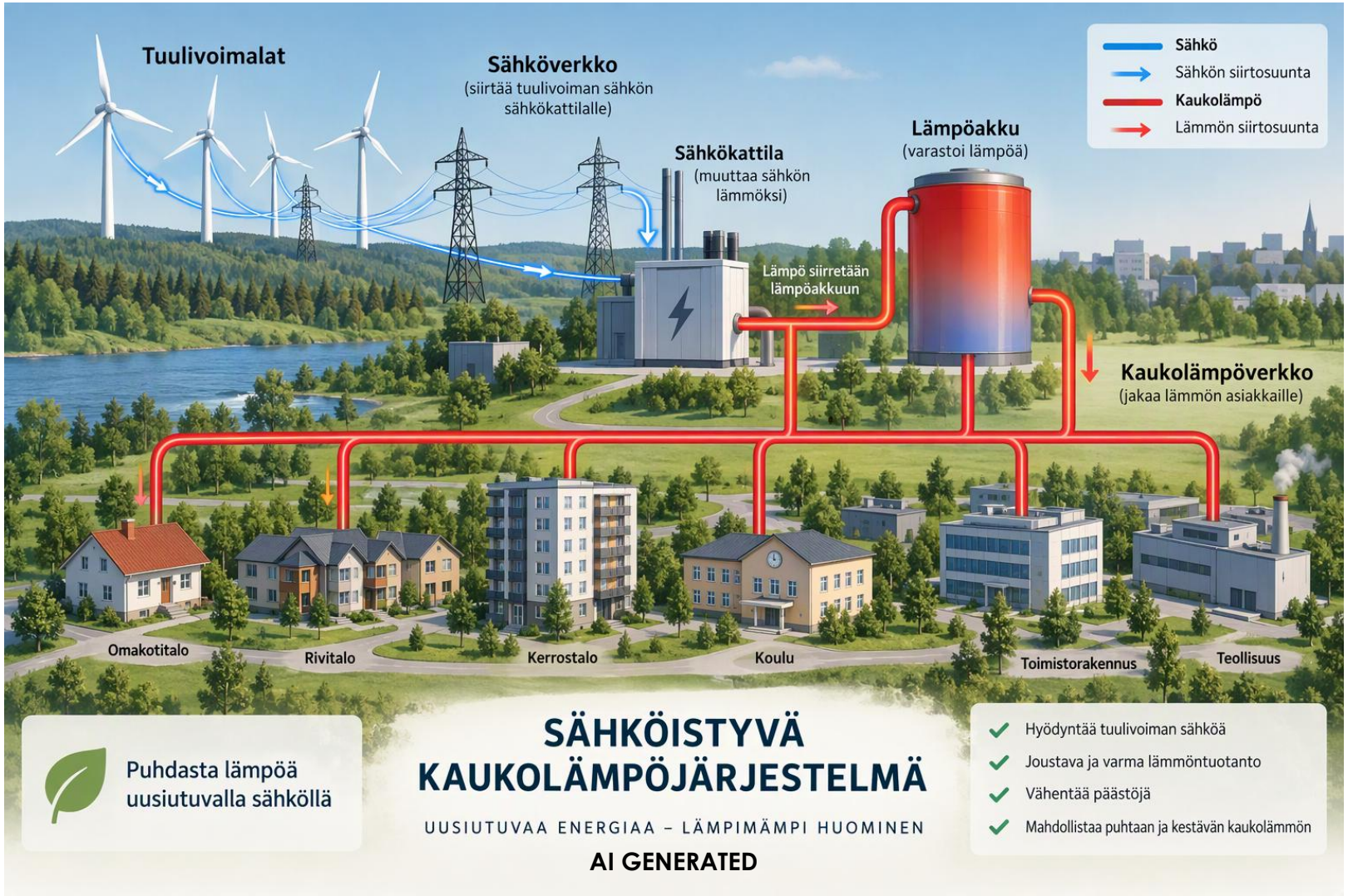

Pointit kotiin vietäväksi

1. Tulevaisuudessa pelkän sähkönkäytön määrän ja tehontarpeen lisäksi on oleellista joustaa ja ajoittaa sähkönkäyttöä.
2. Kaikki sähkönkäyttäjät – myös pientalot ja kuluttajat - ovat tulevaisuudessa yhä kiinteämpi osa koko energiajärjestelmää.
3. Sähkön hintavolatiliteetti lisääntyy, mutta siltä voi halutessaan suojautua mm. kiinteillä sähkösopimuksilla tai olemalla osa kaukolämpöjärjestelmää, joka hoitaa joustamisen asiakkaan puolesta.

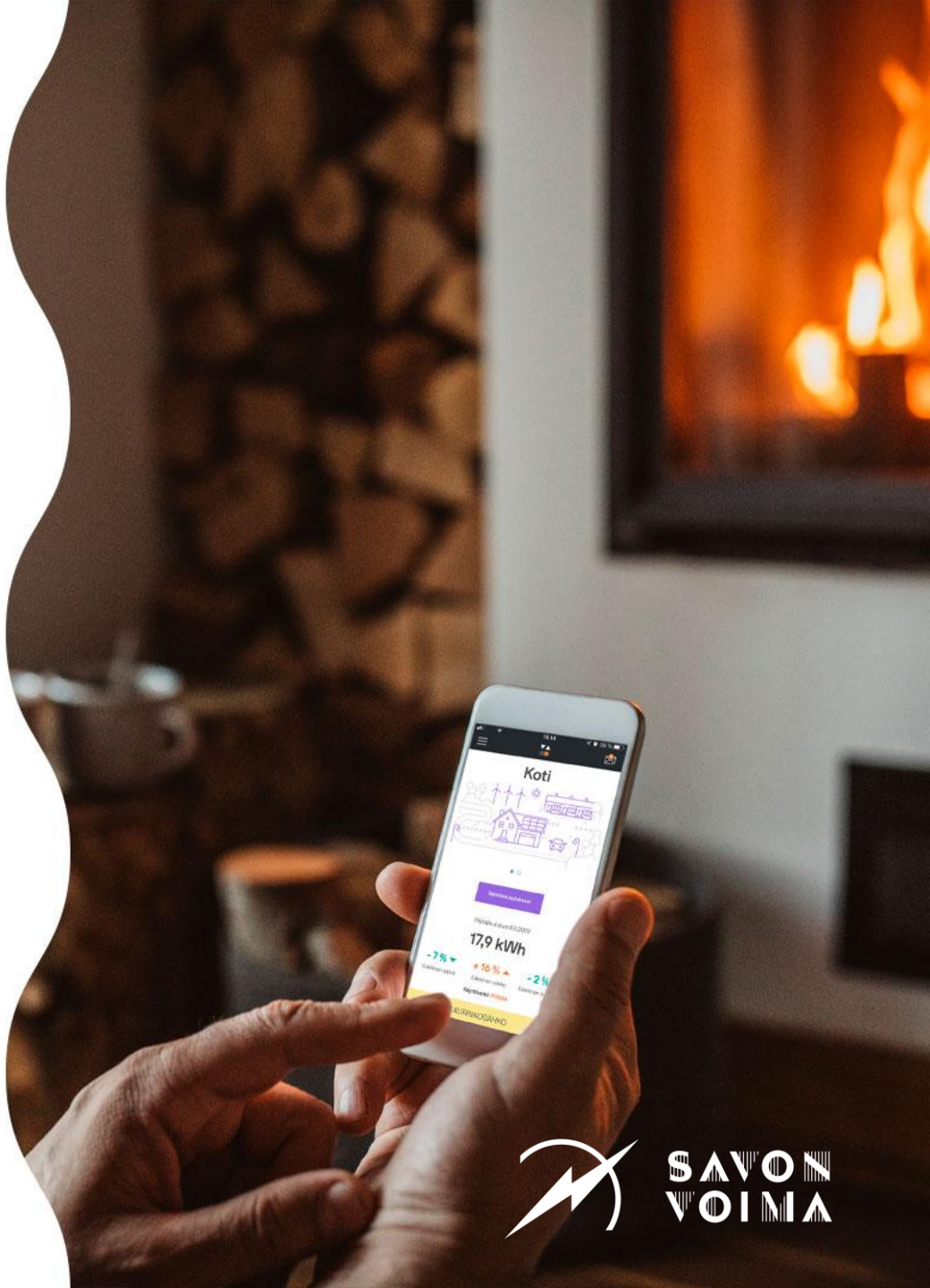

Sähkösopimukset monimutkaistuvat, pysyykö kuluttaja mukana?

Energianeuvonnan vuosipäivä 18.11.2026

Anni Väättänen
Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Kuluttajien yhteydenotot tutkimuksen kohteena

- Millaisia ongelmia kuluttajat kohtaavat sähkösopimuksissa, ja miten kyseiset ongelmat syntyvät?
  - Aineisto ei kerro ongelmien yleisyydestä kaikissa kotitalouksissa
- Aineistona 1 000 KKV:n kuluttajaneuvontaan tullutta tapausta vuosilta 2021–2024
- Laadullinen analyysi kuluttajien kuvaamista ongelmatilanteista

Katja Järvelä, Sähkösopimuksiin liittyvät kuluttajaongelmat, Kilpailu- ja kuluttajaviraston Katsauksia 2/2025

Sähköaiheiset yhteydenotot KKV:n kuluttajaneuvontaan

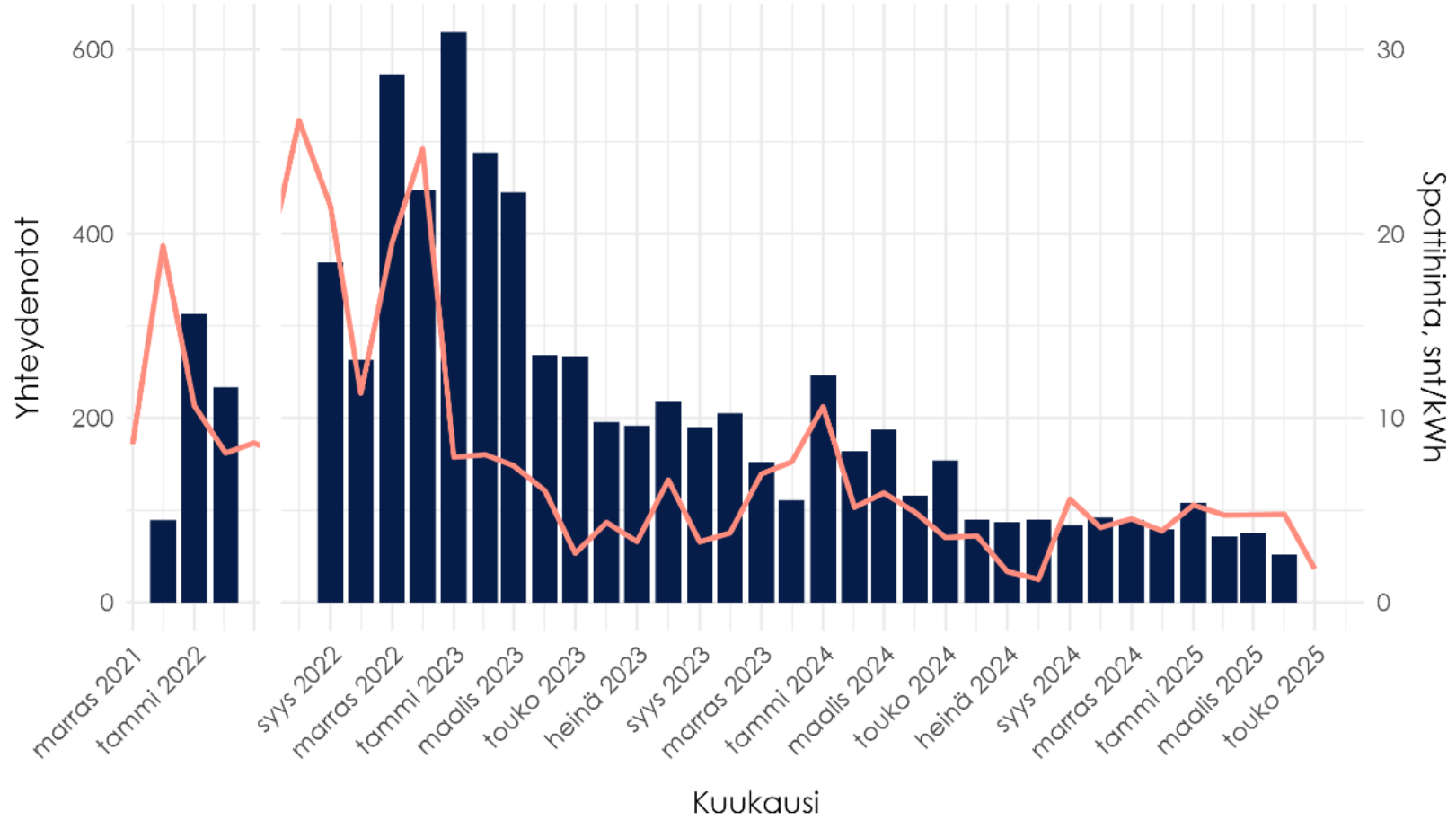

Monimutkaistuvat sopimukset

Sähkökriisi lisäsi kiinnostusta omiin sopimuksiin. Vuoden 2022 hinnannousut saivat kuluttajat tarkastelemaan sopimuksensa hintaa ja ehtoja aiempaa tarkemmin

Sopimusvalikoima monipuolistui. Uudet hinnoittelumallit lisäsivät sopimusten ymmärtämiseen ja vertailuun tarvittavaa vaivannäköä

Sopimuksen valinta vaatii kuluttajalta enemmän. Sopimuksen hinnan ja ehtojen lisäksi valinnassa korostuvat valmius seurata ja ohjata omaa kulutusta

Ongelmapolku

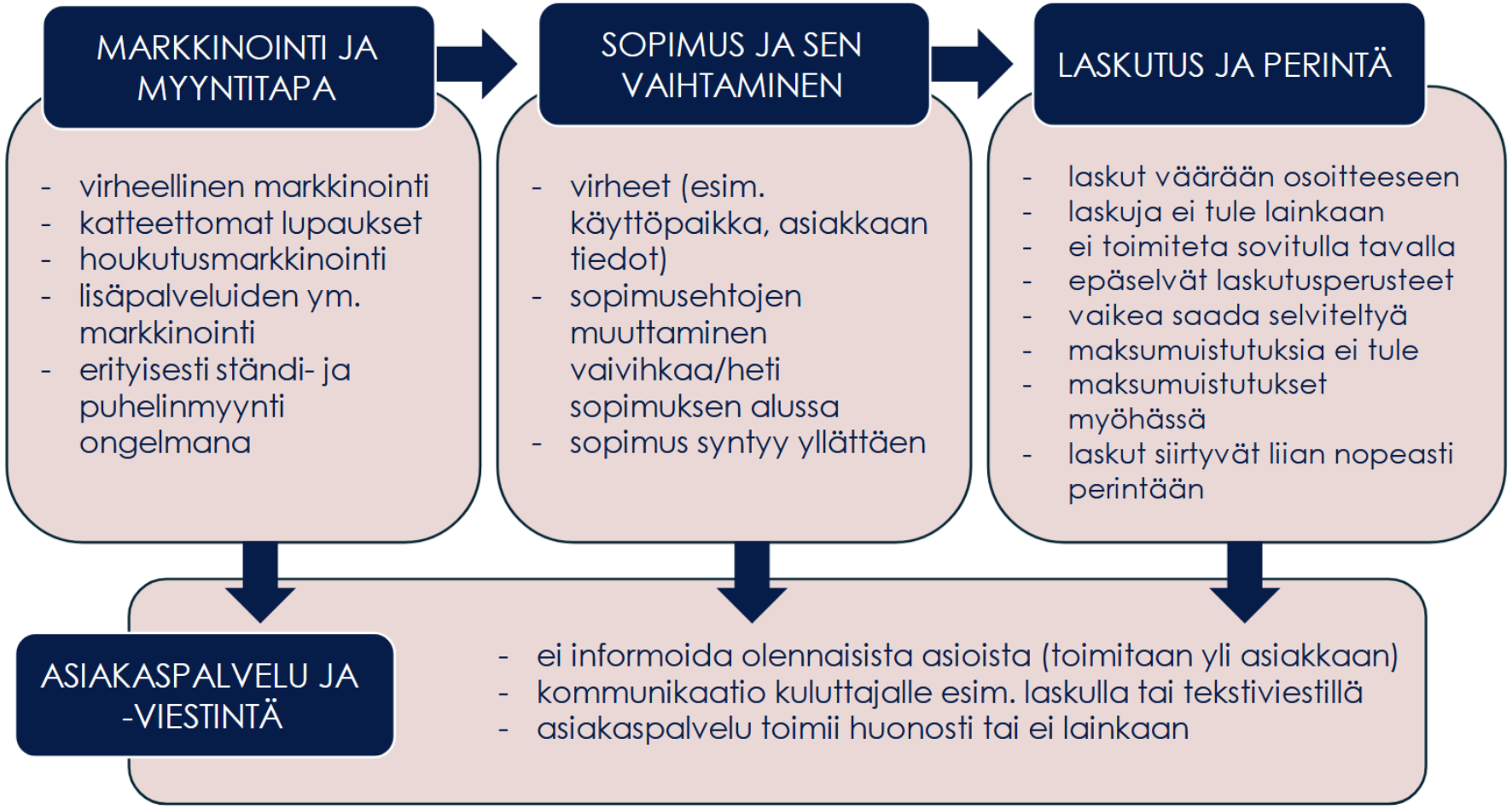

Markkinoinnin ja myynnin ongelmat

- **Kuluttaja ei saa selkeää kuvaa sopimuksesta**
  - Hinnasta ja ehdoista annetut tiedot voivat olla puutteellisia tai harhaanjohtavia
  - Houkutteleva tarjoushinta voi peittää alleen olennaisia ehtoja
- **Myyntitilanne voi vaikeuttaa harkintaa**
  - Puhelin- ja ständimyynnissä kuluttaja kohtaa tarjouksen usein valmistautumatta
  - Myyntitilanne koettu painostava tai jopa aggressiivisena

”Puhelu ollut painostava. [Sähköyhtiö] vaatinut **5 minuutissa vahvistamaan sopimuksen.**”

”[…] sähkömyyjä painosti ’halvemmalla ei mistään saa’ […] Soitti [sähköyhtiön] asiakaspalveluun ja varmisti hinnat, **myyjän antamat tiedot eivät pitäneet paikkaansa.** […]”

Sopimuksen vaihtaminen

- **Vaihto ei toteudu sovitusti**. Uusi sopimus ei tule voimaan tai sen sisältö poikkeaa sovitusta.
- **Sopimus vaihtuu kuluttajan yllätykseksi**. Tarjousta pyytänyt kuluttaja saakin sopimusvahvistuksen tai huomaa sähköyhtiönsä vaihtuneen.
- **Kuluttaja jää epätietoiseksi tilanteestaan**. Vaihdon epäonnistumisesta ei kerrota, ja asia paljastuu vasta sähkölaskusta.

”Sanoin että voivat lähettää minulle sähköpostitse tarjouksen. […] Kun tulin kotiin, huomasin yllätykseken, että sähköpostiini oli tullut **tilausvahvistus kahden vuoden sähkösopimuksesta** […]”

Laskutus ja perintä

- **Laskun oikeellisuutta on vaikea tarkastaa**. Hinta- tai kulutustiedot eivät vastaa odotuksia, eikä laskutusperusteista saa erittelyä.
- **Laskut eivät saavu sovitusti**. Kuluttaja saa maksumuistutuksen tai perintäkirjeen, vaikka alkuperäinen lasku on jäänyt saamatta.
- **Epäselvyyksien selvittely pitkittyy, mutta perintä etenee**. Kuluttaja voi maksaa epäselvän laskun lisäkulujen tai sähköjen katkeamisen pelossa.

”En ollut voinut maksaa laskuja, koska en ollut niitä koskaan nähnytkään. […] Koko summa 410 € piti maksaa ennen kuin sähköt kytkettiin päälle. Alkuperäiset sähkölaskut tekivät vain n. 40 € ja nyt siitä piti maksaa kymmenkertaisesti!”

Asiakaspalvelun puutteet syventävät ongelmia

- **Asiakaspalvelua on vaikea tavoittaa**. Vastaukset viipyvät, ja ruuhkatilanteissa palvelukanavia on jopa suljettu.
- **Lupaukset eivät johda asian korjaamiseen**. Kuluttaja joutuu ottamaan samasta ongelmasta yhteyttä toistuvasti.
- **Selvittelyn pitkittyminen lisää epävarmuutta ja kustannuksia**. Laskutus ja perintä voivat edetä, vaikka kuluttaja odottaa vastausta reklamaatioonsa.

”Lisäksi [sähköyhtiön] puhelinpalvelu on suljettu. Syyksi sanotaan ruuhkaa. […] Näin ollen en ole saanut vielä reklamaatiota tehtyä […]”

”Asiakas on nyt ollut kolmesti yhteydessä puhelimitse ja kahdesti sähköpostilla, mutta **mitään ei tapahdu toistuvista luvatuista toimenpiteistä huolimatta.**”

Kuluttajien valmiudet ja tilanteet vaihtelevat

Sopimusten ymmärtäminen vaatii osaamista. Kuluttajalla on sähköyhtiötä heikommat tiedot hinnoittelusta ja sopimusehtojen merkityksestä.

Päätöksentekotilanne vaikuttaa harkintamahdollisuuksiin. Oma-aloitteinen vertailu antaa aikaa perehtyä vaihtoehtoihin. Yllättävässä myyntitilanteessa tätä mahdollisuutta ei välttämättä ole.

Osa kuluttajista tarvitsee erityistä tukea. Katsauksessa korostuvat iäkkäiden ja muistisairaiden ongelmat erityisesti puhelinmyynnissä.

Pysyykö kuluttaja mukana?

- **Ei automaattisesti.** Monimutkaistuvat hinnoittelumallit ja kirjava terminologia vaativat kuluttajalta aiempaa enemmän perehtymistä.
- **Oma aktiivisuus auttaa.** Vaihtoehtojen vertailu ja oman sähkönkäytön tunteminen tukevat sopivan sopimuksen löytämistä.
- **Kaikilla ei ole samoja mahdollisuuksia.** Kuluttajien osaaminen ja voimavarat vaihtelevat, ja yllättävä myyntitilanne kaventaa harkintaa.

Mukana pysyminen edellyttää myös ymmärrettävää tietoa ja mahdollisuutta tehdä päätös rauhassa.

Kiitos!

Väättänen Anni
+358 295 053 031
anni.vaattanen@kkv.fi

Lintulahdenkuja 2, 00530 Helsinki

Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Muuttuva arki, muuttuva energianeuvonta.

Kuka tarvitsee energianeuvontaa?

Energianeuvonnan vuosipäivä 18.11.2026

Minna Tolvanen

Kuka tarvitsee energianeuvontaa?

Ketä me neuvomme?

Kohderyhmä	Tyypillinen neuvontatarve
Aktiiviset energiankäyttäjät	Investoinnit, optimointi, uudet teknologiat ja kulutusjousto
Tavalliset arjen energiankäyttäjät	Sähkösopimukset, kulutuksen ymmärtäminen, energiansäästö, vesimaksut
Haavoittuvassa asemassa olevat	Energiakustannuksista selviytyminen, ymmärrettävä tieto, käytännön apu
Neuvonnan ulkopuolelle jäävät	Neuvonnan saavutettavuus, matalan kynnyksen palvelut, tiedon välittäminen muiden toimijoiden kautta

Miten tavoittaa ne, jotka eivät kysy neuvoa?

Miksi energianeuvontaa ei ole tavoittanut ihmistä:

- Ei olla tietoisia energianeuvonnasta
- Omaa tilannetta ei tunnisteta energiaan liittyväksi ongelmaksi
- Energianeuvonnan mielikuva on vain tekninen asiantuntijapalvelu
- Neuvontaa ei osata etsiä oikeasta paikasta
- Digitaalinen asiointi on vaikeaa
- Voimavaroja selvittelyyn ei ole

Neuvonnan oltava saavutettavaa ja helposti lähestyttävää.

Apua pitää haluta ottaa vastaan.

Ainut varma on muutos

Muutamia suomalaisten arkeen vaikuttaneita tapahtumia 2020-luvulla:

- Koronapandemia
- Energiakriisi
- Sähköistyminen ja energiamurros

Miten tapahtumat vaikuttivat kuluttajaan:

- Kodin energiankulutus lisääntyi etätöiden vuoksi
- Energian hinnat nousivat
- Öljyn, kaasun ja sähkön tuonti Venäjältä lakkasi
- Öljy- ja kaasulämmityksestä vaihdettiin sähköpohjaiseen lämmitykseen
- Aito sähköpulavaara talvella 2022-2023
- Pörssisähkön yleistyminen, hintapiikit, kulutuksen ajoittaminen

Viime vuodet energianeuvojan näkökulmasta

Trendiaiheet vaihtelevat vuosittain tai useamman kerran vuodessa

- Energianhintojen noustessa kiinnostus energiatehokkuuteen ja säästöön räjähti.
  - Neuvojilla kädet täynnä töitä.
- Energiatuki kiinnosti ja kannusti energiatehokkuuteen.
  - Tuen saamisen edellytysten ymmärtäminen ja ymmärryksen jakaminen.
- Pörssisähkön hinnoista tuli kahvipöytäkeskustelun aihe. Median kiinnostus kasvoi.
  - Neuvojilta haluttiin kommentteja suuntaan jos toiseenkin. Mikä on minulle hyvä sopimus?
- Lämpöpumppujen ja aurinkopaneelien saatavuusongelmat, kun kysyntä kasvoi tarjontaa suuremmaksi.
  - Neuvontaa myös turvallisten asennusten puolesta.
- Sähkönkulutuksen ajoittaminen tuli monille uudeksi normaaliksi.
  - Tuntihinta, varttihinta, tehomaksu… Kannattaako jouluvaloja sittenkin pitää päällä öisin vai olisiko kotiakku ratkaisu kaikkiin ongelmiin?

Energianeuvonnan uudet tuulet

Tieto halutaan mahdollisimman helpossa muodossa ja yksinkertaisena.

- Asiat monimutkaistuvat (tehomaksu, sähkösopimukset, kulutuksen ohjaus).
- Kuluttajilla ei välttämättä ole aikaa tai halua perehtyä asiaan.

Median vaikutus kuluttajien kiinnostukseen

- Klikkiotsikot ja kiinnostus energia-aiheisiin kasvanut.
- Välillä hieman turhaa pelottelua, puurot ja vellit sekaisin (EPBD ja pakkoremontit, tehomaksu).

Neuvonnan monet kanavat ja resurssien kohdentaminen

- Verkkosivut, some, keskustelupalsat, media… Neuvonnan on oltava siellä missä kuluttajat.
- Neuvonta todettu tehokkaaksi keinoksi, mutta silti resurssit ovat pienet.

Energianeuvojan rooli ja osaaminen

Muuttuvat ongelmat ja neuvontakanavat pitävät myös energianeuvojia varpaillaan

- Ei tarvitse osata kaikkea itse. Kysyjä voidaan ohjata oikeaan paikkaan, mutta neuvojan tulee tunnistaa mitä apua kysyjä tarvitsee.
- Vaikka huomioidaan uusia neuvontaryhmiä, tarvitaan myös perinteistä neuvontaa.

Tekoäly tulee muuttamaan energianeuvontaa. Ihmistä tekoälyn takana tarvitaan silti.

- Botit, AI, hakukoneoptimointi… Luotettavan tiedon saanti erityisen tärkeää.
- Fyysinen kohtaaminen ja puhuminen tärkeää.

Muuttuvassa maailmassa pitää olla valmiina omaksumaan uusia asioita ja tapoja pikaisella aikataululla.

- Mikä kriisi meitä odottaa nurkan takana huomenna?

3 pointtia jatkoon

1. **Energianeuvonnan tarve ei häviä, vaikka maailma muuttuu.**

2. **Ihmisten erilaisuus ja vaikutusmahdollisuudet on otettava huomioon.**

3. **Yhteistyöllä voidaan tavoittaa myös ne, jotka eivät itse hakeudu neuvonnan piiriin.**

MOTIVA
Energianeuvonta

Minna Tolvanen

motiva.fi

Kiitos!

MOTIVA

ENERGIAVIRASTO

motiva.fi

